

การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาฟรีไทม์

นายธนาวัฒน์ วายจตุ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา ภาควิชา หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF CHILDREN TELEVISION PROGRAMS ENHANCING
THINKING DURING PRIME TIME

Mr. Dhanavat Vayachuta

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Audio-Visual Communications

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิด ในเวลาไพรม์ไทม์
โดย	นายธนาวัฒน์ วยาจุต
สาขาวิชา	โลดทัศนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยะโกศล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริยะโกศล)

.....
(อาจารย์ ดร.ปราวีณา สุวรรณณัฐโชติ)

สถาบันนวัตยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนาวัฒน์ วายจุต : การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลา
ไพรม์ไทม์. (A STUDY OF CHILDREN TELEVISION PROGRAMS ENHANCING
THINKING DURING PRIME TIME) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.วชิราพร อัจฉริยโกศล,
139 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต่อสัปดาห์และปริมาณของการนำเสนอการคิดใน
รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime time) ในระยะเวลา 1 เดือน คือระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550

ผลการวิจัยพบว่า

1. สัดส่วนเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11
และ TITV พบว่าโดยภาพรวม สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีช่วงเวลาสำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (225 นาที ร้อยละ13.4)
รองลงมาคือสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV (150 นาที ร้อยละ 8.9) และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 (105 นาที ร้อยละ6.3) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ
สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่ไม่มีรายการสำหรับเด็กเลย ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และ 11 (0 นาที ร้อยละ0)

2. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทเกมโชว์ พบว่า โดยภาพรวมมีรายการอยู่ 2
รายการ คือ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 และ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้ป.4" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 รายการ
เหล่านี้นำเสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 782 ครั้ง ร้อยละ30.3) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ (จำนวน 515 ครั้ง ร้อยละ
20.0) และการคิดในทอล์ค (จำนวน 370 ครั้ง ร้อยละ14.4) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนการคิดที่ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิด
สังเคราะห์ (จำนวน 0 ครั้ง ร้อยละ 0)

3. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทการ์ตูน พบว่า โดยภาพรวมมีรายการอยู่ 6
รายการ คือ รายการ "4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2" รายการ "12 ราศี" รายการ "เวตาล" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการ
"รามเกียรติ์" รายการ "นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม" รายการ "จอมขมมนตรา 2" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รายการโทรทัศน์เหล่านี้เสนอการคิด
สร้างสรรค์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 615 ครั้ง ร้อยละ 22.2) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (จำนวน 593 ครั้ง ร้อยละ21.4) และการคิด
เปรียบเทียบ (จำนวน 511 ครั้ง ร้อยละ18.5) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์
(จำนวน 0 ครั้ง ร้อยละ 0)

4. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทละคร พบว่า มีรายการประเภทนี้ปรากฏในบาง
ช่องเท่านั้น ได้แก่ เรื่อง "นะโมอิโรผู้นำรัก" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV ได้เสนอการคิดในทอล์คมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 289 ครั้ง ร้อยละ
22.0) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (จำนวน 253 ครั้ง ร้อยละ 19.2) และการคิดเปรียบเทียบ (จำนวน 225 ครั้ง ร้อยละ 17.1) เป็นอันดับ 2 และ
3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่เสนอน้อยที่สุดคือ การคิดสังเคราะห์ (จำนวน 11 ครั้ง ร้อยละ 0.8)

ภาควิชา หลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
สาขาวิชา โสวัตศนศึกษา
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4783684727 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD: CHILDREN'S TELEVISION / THINKING / PRIME TIME

DHANAVAT VAYACHUTA : A STUDY OF CHILDREN TELEVISION PROGRAMS
ENHANCING THINKING DURING PRIME TIME. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.
VACHIRAPORN ACHARIYAKOSOL, 139 pp.

The propose of this research are 1) to study the proportion of the children's television on public television stations broadcasted during prime time period per week ; and 2) to study the amount of thinking-supportive element of such programs. The study was undertaken between November 5 to December 4, 2007.

The research result are as follow;

1. With regard to the proportion of the children's television program during prime time period per week, as analysis of programs broadcasted on channel 3,5,7,9,11 and TITV found that channel 3 provided the highest proportion of air time for children's television program per week (225 minutes , 13.4 percent), followed by TITV (150 minutes. 8.9 percent) and channel 7 (105 minutes, 6.3 percent) respectively. Channel 5 and 11 were found to provide the lowest proportion of air time for children's television program per week (0 minute, 0 percent.)

2. With regard to the thinking - supportive element in the children television program during prime time period, game show category, it was found that only two programs, namely ; "Game Tossa kan Dek" on channel 9 and "Tar Khun Nae Ya Pae Por Se" on channel 3, intendedly enhanced children thinking with the problem-solving thinking type being the most frequent (n = 782, 30.3 percent), followed by the comparative thinking type (n = 515, 20.0 percent) and the conceptual thinking type (n = 370 , 14.4 percent) respectively . However ,none of the synthesis thinking type (n = 0 , 0 percent) was found in both programs.

3. . With regard to the thinking - supportive element in the children television program during prime time period, cartoon category, it was found that only six programs, namely ; " 4 Angies See Sao San Son Term Song" "Sib Song Ra see" and "Vatam" on the channel 3 , "Ram ma kien" "Naja Sit Chaomae Kuan Im" and "Jom Son Montra 2" on channel 7, intendedly enhanced children thinking with the creative thinking type being the most frequent (n = 615, 22.2 percent), followed by the problem-solving thinking type (n = 593, 21.4 percent) and the comparative thinking type (n = 511, 18.5 percent) respectively. However ,none of synthesis thinking type (n = 0, 0 percent) was found in any of the six programs.

4. . With regard to the thinking - supportive element in the children television program during prime time period, drama category, it was found that only one program, namely ; "Namo Hero Poo Narak" on channel TITV , intendedly enhanced children thinking with conceptual thinking type being the most frequent (n = 289 , 22.0 percent), followed by the problem-solving thinking type (n = 253, 19.2 percent) and the comparative thinking type (n = 225, 17.1 percent) respectively. The synthesis thinking type (n = 11, 0.8 percent) was also found in this program.

Department : Curriculum, Instruction and Educational Technology

Student's Signature :

Field of Study : Audio-Visual Communications

Advisor's Signature :

Academic Year : 2007

Dhanavat Vayachut
V. Acharyakosol

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วชิราพร อัจฉริโกศล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.กิตานันท์ มลิทอง ประธานสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ ดร.ปราวินยา สุวรรณณัฐโชติ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ในความเมตตากรุณาอย่างยิ่งที่ท่านทั้งสามมีต่อผู้วิจัยตลอดการศึกษาในคณะครุศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการสอบวิทยานิพนธ์ปีสุดท้ายของผู้วิจัยนี้

ขอขอบคุณอาจารย์ ดร.อมรวิรัช นาครทรรพ สำหรับทุกสิ่งทุกอย่างทั้งวิชาการ และเรื่องที่ไม่ใช่วิชาการ ช่วยเหลือผู้วิจัยอยู่ตลอดเวลา และช่วยส่งคมตลอดเวลา

ขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ไม่เพียงแต่ให้ความรู้ทางวิชาการ แม้แต่เรื่องอื่น ๆ ท่านก็ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และคอยดูแลห่วงใยศิษย์อย่างแท้จริง

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ รศ.ดร.เพชรวรรณ
จันทรางศุ

อ.ดร.ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์ ฯ ผศ.อัญชลี ตันศิริ รศ.ดร.สุพัตรา คุณากาญจน์ รศ.ดร.ศุทธิณี ไอบายะวาทย์ ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์ อ.ดร.อุไรवास ปรีดีดิถิก และ ดร.อัญมณี บุญชื่อ ในการช่วยตรวจเครื่องมือและให้ความรู้ทางวิชาการต่อผู้วิจัยอย่างดียเยี่ยม

ขอบคุณพี่โอ พี่เจ พี่อ้อ พี่บาส พี่นิด สำหรับการวิเคราะห์ที่มากมายเหลือเกิน แต่ก็ช่วยทำจนสำเร็จ ขอขอบคุณ เกิน ป่อ พี่ อ้อ บิวัย ที่ช่วยตรวจทาน ขอขอบคุณ แวงค์ เล็ก วิน ที่คอยช่วยเหลือกัน ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ ชาวรามจิตติที่คอยช่วยเหลือให้ความสนุกสนานและให้ความรู้ต่างๆ

ขอบคุณเพื่อนๆ ชาว AV ทุกคนที่เป็นกำลังใจและช่วยเหลือในยามยาก

ขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ชาวค่ายและชาวนอกระบบที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

ขอบคุณทุกๆ คนที่ช่วยแม้กำลังใจ หากไม่ได้เขียนต้องขอภัย

ขอบคุณพรจากสวรรค์ ที่ช่วยดลบันดาลให้ข้าพเจ้ามีวันนี้

สุดท้าย คุณพ่อชัยวัฒน์ วายจตุ และคุณแม่บุญนำ เลื่อมใส ผู้ให้กำลังใจผมเสมอมา แม้ในยามท้อแท้ ยามยากลำบาก ท่านไม่เคยดูดา ไม่เคยกดดัน มีแต่ให้กำลังใจ และห่วงใยเสมอมา เลี้ยงดูข้าพเจ้าอย่างดีและอบอุ่น ขอขอบคุณครับคุณพ่อคุณแม่ที่ทำให้ข้าพเจ้ามีวันนี้ ขอขอบคุณน้องสาวของผมที่ห่วงใยและคอยช่วยเหลือตลอดมา ขอขอบคุณครับ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามงานวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
กรอบแนวคิด.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำจำกัดความในงานวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารแล้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	8
1.1 ความหมายของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	8
1.2 ประเภทรายการโทรทัศน์.....	9
1.3 รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	12
1.4 เนื้อหารายการเด็กทางโทรทัศน์.....	14
1.5 อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก.....	16
1.6 สถานการณ์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประเทศ.....	20
1.7 สถานการณ์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของต่างประเทศ.....	27
1.8 ความสำคัญและบทบาทของรายการโทรทัศน์ต่อการศึกษา.....	29

1.9	รายการโทรทัศน์กับการพัฒนาเด็ก.....	30
ตอนที่ 2	แนวคิดเกี่ยวกับการคิดและการส่งเสริมการคิด.....	33
2.1	ความหมายของการคิด.....	33
2.2	ความสำคัญของการคิด.....	37
2.3	ประเภทของการคิด.....	37
2.4	นิยามและความหมายของการคิดประเภทต่างๆที่เกี่ยวข้อง.....	46
2.5	แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.....	55
ตอนที่ 3	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
3	การดำเนินการวิจัย.....	63
1.	เครื่องมือวิจัย.....	63
2.	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
3.	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
ตอนที่ 1	สัดส่วนของเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโทรทัศน์ ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์.....	67
ตอนที่ 2	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทเกมโชว์.....	69
2.1	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก".....	69
2.2	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4".....	72
2.3	สรุปการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์.....	75
ตอนที่ 3	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทการ์ตูน.....	76
3.1	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "4 Angies สาวแสนซน เทอม 2".....	76
3.2	การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน	

เรื่อง "12 ราศี".....	79
3.3 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "เวตาล".....	81
3.4 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "รามเกียรติ์".....	83
3.5 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม".....	85
3.6 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "จอมขมนมนตรา 2".....	88
3.7 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน.....	90
ตอนที่ 4 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทละคร.....	92
5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	98
รายการอ้างอิง.....	102
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก.....	107
ภาคผนวก ข.....	110
ภาคผนวก ค.....	115
ภาคผนวก ง.....	116
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	139

สารบัญตาราง

ญ

ตาราง		หน้า
2.1	สัญลักษณ์แสดงระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์.....	25
3.1	จำนวนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ที่ทำการวิจัย และระดับความเหมาะสมของรายการ.....	64
4.1	จำนวนและค่าร้อยละของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV.....	68
4.2	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ “เกมทศกัณฐ์เด็ก”.....	70
4.3	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ “ถ้าคุณแน่นอนอย่าแพ้.4”.....	73
4.4	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์.....	75
4.5	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “ 4 Angies สีสาวแสนชน เทอม 2 ”.....	77
4.6	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “12 ราศี ”.....	79
4.7	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “เวตาล”.....	81
4.8	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “ รามเกียรติ์ ”.....	83
4.9	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาจาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม”	86
4.10	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “จอมขนมมตรา 2”.....	88
4.11	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน	90
4.12	จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง “นะโมฮีโร่ผู้นำรัก”.....	93

ภาพประกอบ	หน้า
4.1 แสดงสัดส่วนของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11และTITV.....	69
4.2 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ “เกมทศกัณฐ์เด็ก”	71
4.3 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ “ถ้าคุณแฉอย่างแฟ๊ป.4”	74
4.4 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์.....	76
4.5 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “ 4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2 ”.....	78
4.6 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “12 ราศี ”	80
4.7 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “เวตาล”	82
4.8 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน การ์ตูน เรื่อง “ รามเกียรติ์ ”	84
4.9 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาจาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม”	87
4.10 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “จอมชนมนตรา 2”	89
4.11 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน.....	91
4.12 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง “นะโมฮิโรผู้น่ารัก”.....	94

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษที่สื่อโทรทัศน์ได้ปรากฏตัวขึ้นในโลก อิทธิพลของโทรทัศน์ไม่เพียงแต่เข้ามามีบทบาทสร้างความบันเทิงต่อผู้ชมในทั่วทุกมุมโลกแล้ว โทรทัศน์ยังมีบทบาทต่อการรับรู้ เรียนรู้ และทัศนคติของแต่ละบุคคล ซึ่งมีเด็กรวมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน

ข้อมูลจากงานวิจัยในหลายประเทศชี้ว่า เด็กส่วนใหญ่จะใช้เวลากับการดูโทรทัศน์โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ประมาณ 3-5 ชั่วโมงต่อวัน งานวิจัยยังพบอีกว่า เด็กใช้ชีวิตอยู่กับการดูโทรทัศน์มากกว่าทำกิจกรรมอย่างอื่น จนมีการเปรียบเทียบว่าเด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์อย่างสนใจมากกว่าความสนใจในการเรียนหนังสือในห้องเรียนเสียอีก (อมรวิรัช นาคกรทรรพ และคณะ, 2548)

ในส่วนของประเทศไทย งานสำรวจในโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดปี 2548 -2549 ชี้ว่า เด็กใช้เวลากับสื่อโทรทัศน์มากที่สุดเมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ จะเห็นได้ว่าสื่อโทรทัศน์ยังนับเป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงเมื่อเทียบกับสื่อประเภทอื่น เนื่องจากเครื่องรับโทรทัศน์มีใช้อย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงคนได้ง่าย ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานะการศึกษา รวมทั้งยังมีอิทธิพลต่อการใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ทั้งรูปและเสียง ดังนั้นในการดูโทรทัศน์เราจึงใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ถึงร้อยละ 88 แสดงให้เห็นว่า สื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของเราได้มากกว่าสื่ออื่นๆ

อิทธิพลจากการดูโทรทัศน์นี้เองได้นำไปสู่ผลกระทบต่อเด็กทั้งด้านบวกและลบ โดยเฉพาะแนวโน้มความเสี่ยงและปัญหาอันเกิดจากผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ในหลายๆ เรื่อง ทั้งเรื่องเพศ เรื่องความรุนแรง โฆษณามอมเมา เสี่ยงเรื่องสมองฝ่อสุขภาพเสื่อมจากการติดโทรทัศน์มากเกินไป งานวิจัยด้านพัฒนาการของเด็กยังพบว่า ในช่วงที่เด็กอายุ 1-3 ขวบถ้ามีการดูโทรทัศน์มากเกินไป จะมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดปัญหาเกี่ยวกับสมาธิในการเรียนเมื่ออายุ 7 ขวบ และเด็กที่ดูโทรทัศน์ ตั้งแต่ 10 ชั่วโมงขึ้นไปต่อสัปดาห์จะมีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลด้านการอ่านของเด็ก นอกจากนี้งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมกับการติดยาเสพติดของโทรทัศน์ของเด็กในสหรัฐอเมริกาชี้ว่า มีการติดบริโภคน้ำหวาน ขนมขบเคี้ยวลูกอม และแนวโน้มการติดบริโภคตามสื่อโฆษณา รวมถึงผลกระทบต่อพฤติกรรมกรเรียนตามมา (<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9673.html>)

ประเด็นที่น่าสังเกตจากงานวิจัยและความเคลื่อนไหวที่ผ่านมาคือ โทรทัศน์ดูจะมีอิทธิพลมากต่อการรับรู้และเรียนรู้ของเด็กยุคใหม่ แต่แนวโน้มที่เด็กได้รับจากรายการโทรทัศน์กลับพบผลกระทบเชิงลบเป็นส่วนใหญ่ ทั้งๆ ที่มีงานวิจัยของประเทศไทยและต่างประเทศได้ทำการวิจัยโดยผลการศึกษาสรุพบว่า รายการโทรทัศน์น่าจะถือได้ว่าเป็นสื่อช่วยการเรียนรู้ของเด็กหรือผู้ชมได้ ทั้งนี้เพราะขณะที่ชมรายการทีวีอยู่นั้น สมอของผู้ชมจะทำงานอย่างว่องไวไม่ต่างจากเวลาที่อ่านหนังสือ ฉะนั้นรายการต่าง ๆ ในทีวีผู้ชมเป็นคนเลือกที่จะเปิดรับเนื้อหาให้เข้าสู่สมอง โดยผ่านทางประสาทตาของผู้ชม ถ้าผู้ชมมีวิจารณญาณในการเลือกรับว่ารายการใดให้ประโยชน์เกิดการพัฒนาความคิด หรือได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ หรือความเป็นไปในสังคม และรายการทีวีก็จะเป็นสื่อสำคัญที่เด็กสามารถเลือกชมได้อย่างสนุกสนานและมีสาระไปพร้อมกัน (<http://library.kmitnb.ac.th/journal/v004n001/Thai2.html>)

อย่างไรก็ตาม มีการคาดการณ์ว่า สังคมไทยในอนาคตอันใกล้นี้เป็นสังคมยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ต้องการคนยุคใหม่ที่มีความรอบรู้ มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรมและพลวัตของโลก เป็นผู้มี "พหุปัญญา" คือ ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะชีวิต คิดเป็น อยู่อย่างรู้เท่าทัน เป็นต้น (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์, 2549) ภายใต้แนวโน้มดังกล่าว ทั้งในต่างประเทศและประเทศไทย หลายหน่วยงานเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ด้านสื่อเพื่อการศึกษา ทั้งเรื่องการผลิตสื่อเพื่อการเรียนรู้ และการพัฒนาสื่อให้เป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้สื่อโทรทัศน์ จะไม่เป็นเพียงสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กยุคใหม่เท่านั้น โทรทัศน์ยังมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นเครื่องมือทางการศึกษาสำคัญในอนาคตด้วย ดังที่มีการคาดการณ์ว่า แม้โลกได้ก้าวเข้าสู่สังคมสารสนเทศที่อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือได้กลายเป็นเครื่องมือหลักของการส่งผ่านข้อมูลความรู้ต่างๆ แต่ในอนาคต แนวโน้มกิจการประเภทการสื่อสารโทรทัศน์วิทยุ (broadcast) กำลังจะกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งด้วยการปฏิวัติตนเองพร้อมๆ กับการปรากฏตัวใหม่บนเครือข่ายไร้พรมแดน ซึ่งแนวโน้มโทรทัศน์วิทยุในโลกยุคใหม่จะเข้ามาเปลี่ยนแปลงทุกสิ่งทุกอย่างทั้งการรับรู้และการเรียนรู้ในสังคมอย่างมหาศาล (<http://www.digitalcenter.org>) และการที่สังคมไทยขาด "นักคิด" ที่ทำหน้าที่ในการนำความคิด ของคนในประเทศ นำแนวทางการพัฒนาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน และขาดประชาชนที่ "คิดเป็น" ดังนั้น หากเราต้องการให้ประเทศไทยพัฒนาต่อไปได้ ไม่เสียเปรียบ ไม่ถูกหลอกง่าย และสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ เราจำเป็นต้องให้คนไทย "คิดเป็น" คือ รู้จักวิธีการคิดที่ถูกต้อง เมื่อข้อมูลเข้ามาปะทะ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง อย่างไม่ผิดพลาด การที่คนในประเทศ จะสามารถคิดเป็นนั้น จำเป็นต้องได้รับการเปิดทาง และแนะแนวให้มีความสามารถในการคิด (เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

ในประเทศไทย ปัจจุบันนับว่ามีกระแสความเคลื่อนไหวที่ดีที่หลายฝ่ายหันมาใส่ใจเรื่องสื่อโทรทัศน์เพื่อเด็กๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องให้รัฐเข้ามาจัดการ ที่จะทำให้สื่อโทรทัศน์เป็น

สื่อการศึกษาที่ดี สร้างสรรค์ สำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กในช่วง 3-12 ปี เป็นช่วงที่เริ่มต้นของการพัฒนาด้านการคิดต่างๆ การประกาศของคณะรัฐมนตรีเมื่อปี 2546 ว่าให้เพิ่มบทบาทของสื่อเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้สำหรับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น โดยให้สถานีโทรทัศน์จัดสรรเวลาให้กับรายการสำหรับเด็กและเยาวชน ตลอดจนครอบครัวอย่างน้อย 1 – 1 ชั่วโมงครึ่ง ในช่วงเวลาดังแต่ 16.00 – 22.00 น. ทำให้ปัจจุบันมีรายการสำหรับเด็กเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นการเพิ่มรายการคุณภาพเข้าไปในช่วงเวลา 18.00-22.00น. หรือที่เรียกว่า เวลาช่วงไพรม์ไทม์ (prime time) ของโทรทัศน์ อย่างไรก็ตามในภาพรวมของรายการในช่วงเวลาดังกล่าวแม้จะมีรายการคุณภาพมากขึ้น ก็ยังมีบางส่วนที่ยังไม่มีคุณภาพ เช่น ละครที่มีการนำเสนอความรุนแรง ความก้าวร้าว นอกจากนี้ผู้ปกครองส่วนมากยังไม่มีการให้ความรู้ลูกหลานในขณะที่ดูโทรทัศน์ ทั้งที่มีด้อยค่าไม่เหมาะสมและรายการที่เสนอความรุนแรง สิ่งเหล่านี้มีมากมายในสื่อปัจจุบัน ส่งเสริมพฤติกรรมก้าวร้าว ที่สำคัญคือรายการโดยมากไม่นำเสนอการคิดและการสอนให้รู้เท่าทันแก่เยาวชนเท่าที่ควร (กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ, 2548)

อย่างไรก็ตาม ประเด็นเรื่องสื่อกับการคิดจะกลายเป็นประเด็นปัญหาหรือช่องว่างของการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ถูกวิพากษ์มากเสมอ นักวิชาการจำนวนมากมีความคิดเห็นว่าเป็นประเด็นเรื่องการคิดมักถูกละเลยทั้งในการสอนอย่างเป็นทางการที่โรงเรียน หรือแม้แต่การเรียนรู้นอกห้องเรียน เช่น จากสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อหนังสือ สื่อโทรทัศน์ สื่ออินเทอร์เน็ต ฯลฯ ก็ไม่ได้ส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กมากพอ ดังเช่นที่ ทิศนา แชมมณี (2533) กล่าวไว้ว่า จุดประสงค์หลักของการศึกษา คือ การสอนให้ผู้เรียนคิดเป็น แต่ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระดับใดก็ไม่ค่อยเห็นปรากฏการณ์การสอน "การคิด" ถึงแม้ได้นำวิธีการสอนแบบต่างๆ มาใช้อย่างแพร่หลาย ทำให้การพัฒนาความสามารถในการคิดแก่ผู้เรียนไม่ได้ผลเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม ทิศนา แชมมณี เห็นว่า นอกจากจากโรงเรียนที่จะต้องทำการสอนให้เด็กได้คิดแล้วสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นๆยังเป็นเครื่องมือและกระบวนการสำคัญของการสร้างคนรุ่นใหม่ในวันนี้

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการรับรู้และการเรียนรู้ของเด็กเวลาแต่ละวันของเด็กใช้อยู่กับโทรทัศน์ถึง 1 ใน 4 ต่อวัน ที่สำคัญ งานวิจัยจำนวนมากชี้ผลกระทบของรายการโทรทัศน์ที่ไม่มีคุณภาพต่อเด็ก และได้ให้ข้อเสนอแนะให้มีการเพิ่มรายการคุณภาพให้มากขึ้นในช่วงเวลาสำหรับเด็ก โดยเฉพาะรายการที่พัฒนาการเรียนรู้ของเด็กแต่ยังไม่มีการศึกษาวิจัยที่เด่นชัดว่าในเรื่องการส่งเสริมการคิด หรือการนำเสนอการคิดให้แก่เด็กมีจำนวนน้อย ทั้งนี้หนึ่งในวัตถุประสงค์ของการผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมุ่งให้เด็กดูแล้วคิดตาม ด้วยเหตุนี้จึงนำไปสู่ความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง "การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์" ที่มุ่งการศึกษาเพื่อสำรวจรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับเด็กไทยในวันนี้ เพื่อหาสัดส่วนรายการและปริมาณของการนำเสนอการคิดสำหรับ

เด็กของโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ นอกจากนี้ยังสนใจศึกษาถึงลักษณะการนำเสนอ การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประเทศไทย ว่าส่งเสริมการคิดมากน้อย เพียงใด ทั้งนี้หวังว่าข้อค้นพบของงานวิจัยชิ้นนี้จะทำให้มีการศึกษาเพิ่มเติมถึงรายการโทรทัศน์ในประเทศไทย และการวิจัยนี้จะเป็แรงให้รายการโทรทัศน์นั้นมีการส่งเสริมการคิดสำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์เพื่อเพิ่มการสร้างสรรคสื่อคุณภาพให้กับเด็กไทยต่อไป

คำถามในการวิจัย

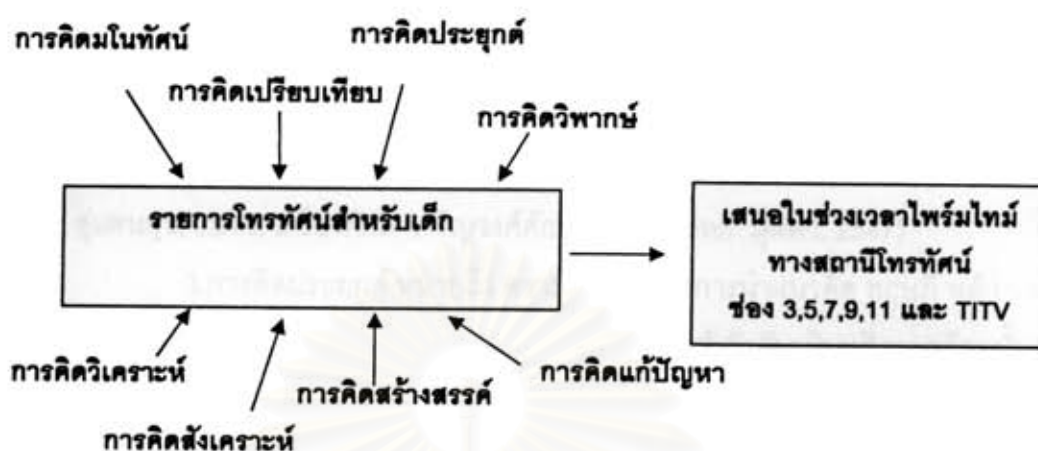
1. สัดส่วนของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์มีการส่งเสริมการคิดมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจสัดส่วนของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ (prime time) ในระยะเวลา 1 เดือน
2. เพื่อสำรวจปริมาณของการนำเสนอการคิดของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ (prime time) ในระยะเวลา 1 เดือน

กรอบแนวคิด

การเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ในงานวิจัยในครั้งนี้มี 8 ประเภท ได้แก่ การคิดมโนทัศน์ การคิดประยุกต์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิพากษ์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษานิยามการคิดทั้ง 8 ดังปรากฏในหัวข้อคำจำกัดความในงานวิจัย (หน้า 5) สำหรับกรอบแนวคิดในการวิจัยนี้ มีดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เสนอในชั่วโมงไพรม์ไทม์ ระหว่าง 18.00 – 22.00 น. (4 ชั่วโมง หรือ 240 นาที) เสนอโดยสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 , 11 และ TITV ในงานวิจัยนี้ ศึกษาเป็นระยะเวลา 1 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550
2. รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นรายการที่ปรากฏในผังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 , 5 , 7 , 9 , 11 และ TITV ไม่รวมถึงรายการข่าว และโฆษณาทางสถานีโทรทัศน์
3. การศึกษาการนำเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในชั่วโมงไพรม์ไทม์ที่ศึกษาในงานวิจัยนี้มี 8 ประเภท ได้แก่ การคิดมโนทัศน์ การคิดประยูกต์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิพากษ์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ศึกษาเป็นรายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นสำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 12 ปี

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. รายการโทรทัศน์ในชั่วโมงไพรม์ไทม์ หมายถึง รายการต่าง ๆ ที่ออกอากาศแพร่ภาพเป็นประจำทุกวันของสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวีทั้ง 6 ช่อง ในช่วงเวลา 18.00-22.00 น. ที่ผู้ชมสามารถเปิดรับชมได้ทั้งทางเครื่องรับโทรทัศน์ที่บ้านหรือสถานที่ใดสถานที่หนึ่ง ซึ่งสัญญาณจากทางสถานีสามารถส่งไปถึงผู้รับทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า โดยศึกษาที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กอายุ 3-12 ปีชมรายการ มุ่งให้เด็กดูแล้วเกิดการคิดตาม ได้รับ

ความสนุกสนาน บันเทิง มีทั้งคุณค่าทางการศึกษา และการดึงดูดความสนใจให้ติดตาม ไม่เป็นพิษเป็นภัย ปลุกฝังทัศนคติค่านิยมที่ดีงามให้สอดคล้องกับสังคม

2. การคิดมโนทัศน์ หมายถึง ความสามารถทางสมองในการจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีคุณลักษณะขององค์ประกอบพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น (ไพรัช สุแสนสุข, 2548; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

3. การคิดประยุกต์ หมายถึง ความสามารถในการนำแนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือความรู้เรื่องในเรื่องหนึ่งมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างเหมาะสม หรือการนำวัตถุหรือสิ่งของ มาใช้งานนอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมอย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

4. การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นๆ หรือแยกแยะส่วนย่อยของเหตุการณ์หรือเนื้อหาต่างๆ ประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ทำความชัดเจนให้เกิดขึ้น จนนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง (Bloom, 1972; ทิศนา ชามมณี, 2544; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

5. การคิดเปรียบเทียบ หมายถึง การเทียบเคียงความเหมือนและ/หรือความต่างระหว่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งอื่นๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถอธิบายเรื่องนั้นได้อย่างชัดเจน เป็นประโยชน์ในการคิดและการแก้ปัญหา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

6. การคิดวิพากษ์ หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาประเมินและตัดสินสิ่งต่างๆ เมื่อเกิดความไม่มั่นใจในสถานการณ์นั้นโดยมี การตั้งสมมติฐานที่แย้งกับสมมติฐานที่กล่าวอ้าง และเกิดคำถามในเชิงโต้แย้ง ตรวจสอบความขัดแย้งนั้น และหาทางอธิบายความขัดแย้งนั้นหาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนามุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมเหล่านั้นที่ดีกว่าเดิม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

7. คิดสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมเนื้อหาสาระต่างๆ หล่อหลอมหรือดักทอเข้าไว้ด้วยกัน จนก่อให้เกิดความคิดรวบยอด มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผล จนทำให้เกิดความรู้ใหม่ (Bloom, 1972; เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2549; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

8. การคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการเผชิญปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และแก้ปัญหา หาทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

ต่างๆ ในทางที่ถูกต้อง บรรลุผลที่ต้องการ และดีขึ้น
(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

9. การคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดคล่องตัวหรือคิดได้มาก มีความหลากหลายในการคิดสิ่งต่างๆ อาจใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ หรือสามารถคิดได้ยืดหยุ่น สามารถปรับสภาพความคิดตามสถานการณ์ได้ หรือ การมีจินตนาการในสิ่งที่เหนือความเป็นจริงในปัจจุบัน หรือ มีการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ๆ มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำจากซึ่งที่เคยมีอยู่ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545; สุวิทย์ มูลคำ, 2547)

10. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์ หมายถึง ความดีของการนำเสนอการคิดประเภทต่างๆ ทั้ง 8 ประเภทในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ที่ผู้วิเคราะห์รายการทำการวิเคราะห์และบันทึกลงในแบบวิเคราะห์การคิด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ (prime time)
2. ทำให้ทราบความมากน้อยของการนำเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime time)
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายการแก่ผู้บริหาร หรือผู้ผลิตรายการต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง "การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์" ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยในบทนี้จะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก
2. แนวคิดเกี่ยวกับการคิดและการส่งเสริมการคิด
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

1.1 ความหมายของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น เป็นรายการที่มุ่งให้เด็กดูแล้วเข้าใจ สนุกสนาน และได้รับความรู้จากรายการนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ ดังนั้นจึงให้ทั้งการศึกษาและบันเทิง โดยจัดให้ความสัมพันธ์กับช่วงอายุของเด็ก เพื่อที่จะให้เด็กสนใจมากที่สุด ทั้งนี้เพราะบางครั้งมีสิ่งที่มีลักษณะใหม่ หรือท้าทายอาจเหมาะสำหรับเด็กช่วงอายุหนึ่ง ขณะเดียวกันอาจเป็นเรื่องน่าเบื่อสำหรับเด็กอีกช่วงหนึ่งก็เป็นได้ (Comstock , 1982) เพื่อให้สอดคล้องกับเหตุผลดังกล่าว การจัดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จึงควรคำนึงถึง การจัดเนื้อหาของรายการให้เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็กด้วย

หุทัย อนุสรราชกิจ(2539) รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กหมายถึง รายการโทรทัศน์ที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อสำหรับเด็กและอาจครอบคลุมถึงเยาวชนด้วย มุ่งให้เด็กดูแล้วเข้าใจ ได้รับความสนุกสนาน บันเทิง ให้ความรู้อย่างกว้างขวาง มีการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีงามให้สอดคล้องกับสังคม

วิภา อุตมฉันท (2538) กล่าวว่า เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ที่ย่อส่วน เด็กมีวิวัฒนาการทางสมองและรับรู้เป็นขั้นตอน เป็นประสบการณ์ทางชีวิตที่ยังน้อย ความเข้าใจต่อโลกที่เป็นจริงจึงง่ายที่จะตกอยู่ใต้อิทธิพลของสิ่งที่ได้จากโทรทัศน์ ดังนั้นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จึงควรมีลักษณะพิเศษต่างจากรายการทั่วไป ซึ่งควรมีการคำนึงถึงองค์ประกอบหลายๆ ด้าน เช่น พัฒนาการของเด็ก เนื้อหาของรายการ เป็นต้น

นารากร ตียายน (2536) รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำหรับให้เด็กดูและอาจครอบคลุมถึงเยาวชนด้วย มุ่งให้เด็กดูแล้วเข้าใจ ได้รับความสนุกสนานบันเทิง ไม่เป็นพิษเป็นภัย ให้ความรู้อย่างกว้างขวาง มีการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีงามให้สอดคล้องกับสังคม รวมทั้งก่อประโยชน์แก่เด็กทั้งร่างกายและจิตใจ

จากการการให้ความหมายของท่านต่างๆ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไว้ดังนี้ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่ผลิตขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เด็กดูและอาจจะครอบคลุมถึงเยาวชนด้วย มุ่งให้เด็กดูแล้วเกิดการติดตาม ได้รับความสนุกสนาน บันเทิง มีทั้งคุณค่าทางการศึกษา และการดึงดูดความสนใจให้ติดตาม ไม่เป็นพิษเป็นภัย ปลูกฝังทัศนคติค่านิยมที่ดีงามให้สอดคล้องกับสังคม

1.2 ประเภทรายการโทรทัศน์

1.2.1 รายการโทรทัศน์ จำแนกตามความมุ่งหมายของการออกรายการ ว่าเน้นหนักในทางใดมาก แบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และอนันต์ธนา อังกินันท์, 2530) คือ

1) รายการโทรทัศน์เพื่อธุรกิจการค้า (Commercial Television-C.T.V.)
โทรทัศน์ประเภทนี้มุ่งทางด้านธุรกิจและการโฆษณากิจการและสินค้าเป็นส่วนใหญ่ มุ่งต่อผู้ชมคือ ประชาชนโดยทั่วไปทุกระดับชั้น ลักษณะของรายการส่วนมากเป็นประเภทบันเทิงสลับโฆษณานอกนั้นเป็นรายการข่าวสารความรู้ ศิลปวัฒนธรรมบ้างเล็กน้อย

2) โทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational Television-ETV.) โทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีความหมายกว้าง ลักษณะของรายการทุกชนิดที่จัดขึ้น มุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้ชมทั่วไปทุกระดับ โดยไม่มีการทดสอบความรู้หรือประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรแก่ผู้ชม มีรายการต่างๆ เช่น ข่าวสาร ความรู้ทางด้านต่างๆ เช่น ศิลปวัฒนธรรม สังคมวิทยา จิตวิทยา กฎหมาย การพัฒนาประเทศ ส่งเสริมแนะนำความรู้ในด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการทำมาหากินเลี้ยงชีพ ในบางครั้งอาจจัดบทเรียนเฉพาะแก่ผู้ชมบางประเภท หรือบางอาชีพด้วย

3) โทรทัศน์เพื่อการสอน (Instructional Television-ITV) ลักษณะของรายการ เป็นการสอนบทเรียน เป็นรายวิชาในห้องเรียนโดยตรง เนื้อหาอาจตรงตามหลักสูตรมากที่สุด มุ่งหมายแก่ผู้ดูรายการเฉพาะหมู่หรือระดับใดระดับหนึ่งโดยเฉพาะ ทั้งในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน การเรียนการสอนมีลักษณะคล้ายกับในห้องเรียนที่มีครูสอนจริงๆ ในต่างประเทศให้สิทธินักเรียนที่ชมรายการสอนเพื่อรับประกาศนียบัตร หรือปริญญาบัตรด้วย (ETV. ในประเทศอังกฤษมีความหมายเหมือน ITV ในอเมริกา)

1.2.2 รายการโทรทัศน์ จำแนกตามบทบาทของโทรทัศน์มี 5 ประเภท (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และนิคม ทาแดง, 2534) คือ

1) รายการข่าวสาร เป็นรายการที่เสนอเหตุการณ์อย่างตรงไปตรงมา ตามที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ผู้ชมได้ทราบข่าวคราวความเคลื่อนไหวต่างๆ ทั้งที่เป็นข่าวสดที่เพิ่งเกิดขึ้นหรือข่าวแห่งที่ได้เคยเสนอไปแล้ว แต่นำเสนอเพิ่มเติมเป็นชุด เพื่อให้ทราบถึงความเป็นไป

2) รายการความรู้และการศึกษา เป็นรายการที่มุ่งให้ผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น สารคดีน่าเที่ยว การทำอาหาร การเลี้ยงไก่ เป็นต้น รวมทั้งรายการเพื่อการสอนเนื้อหาสาระที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษา เช่น รายการเพื่อการศึกษาของมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช

3) รายการโน้มน้าวและจูงใจ เป็นรายการที่มุ่งเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของผู้ชมให้เห็นด้วย ให้คล้อยตาม หรือให้รู้สึกชอบไม่ชอบประเด็นใดประเด็นหนึ่ง มักอยู่ในรูปของรายการวิจารณ์ข่าว วิเคราะห์ข่าว ที่จัดเป็นบทความ หรือการอภิปรายให้เห็นข้อดีของเรื่องหนึ่งและข้อเสียของอีกเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

4) รายการบันเทิง เป็นรายการที่มุ่งให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานทำลายหรือลดความเครียด อาจเป็นรายการบันเทิงที่มีสาระสูง เช่น รายการสารคดีบางเรื่องเกี่ยวกับชีวิตสัตว์ ซึ่งผู้ชมจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินกับภาพและเรื่องราวที่เสนอ หรืออาจเป็นรายการบันเทิงที่มีสาระไม่มาก แต่มุ่งให้เป็นเพศฆาตความเครียด และความกังวลใจต่างๆ

5) รายการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นรายการที่มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้ชมคล้อยตามคุณภาพและความดีของผลิตภัณฑ์ และบริการที่โฆษณา และมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหน่วยงานที่กำลังประชาสัมพันธ์ รายการโฆษณากับรายการประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน ในขณะที่รายการโฆษณามุ่งจะโน้มน้าวใจให้ผู้ชมชอบสิ่งที่โฆษณา รายการประชาสัมพันธ์จะมุ่งสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ชมและหน่วยงานที่ขายผลิตภัณฑ์และบริการ แม้หน่วยงานราชการมีผลิตภัณฑ์จะต้องขาย คือ บริการที่ต้องให้แก่ประชาชน และมุ่งสร้างความนิยมให้เกิดขึ้น

1.2.3 รายการโทรทัศน์ จำแนกตามผู้ชม มี 4 ประเภท (จำนง รังสิกุล, 2531)

คือ

1) รายการเด็ก เป็นรายการที่มุ่งให้สาระความรู้และความเพลิดเพลินแก่เด็กในวัยต่างๆ

2) รายการวัยรุ่น เป็นรายการสำหรับหนุ่มสาว ซึ่งมักเป็นเรื่องราวความรัก การปรับตัว และการแก้ปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวัยของการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่

3) รายการสตรีหรือแม่บ้าน เป็นรายการที่มุ่งให้ความรู้และความบันเทิงแก่แม่บ้าน เช่น เสนอวิธีเลี้ยงลูกอ่อน ทำอาหาร และละครโทรทัศน์ประเภทละครชีวิตที่มีความยาวต่อเนื่องที่เสนอเป็นตอนๆ

4) รายการอาชีพ เป็นรายการที่เสนอสาระความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพหรืออาชีพต่างๆ แก่ผู้ชม เช่น รายการเพื่อเกษตรกร รายการเพื่อนักธุรกิจ เป็นต้น

เมื่อเจาะจงลงไปที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ผลิตขึ้นในประเทศนั้น สามารถแยกและแบ่งรูปแบบรายการซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปตามรูปแบบของรายการ คือ (อรรถมา ยุทธวงศ์, 2525)

1) รายการที่เน้นการแสดงออกของเด็กๆ โดยอาจจะทำในรูปแบบของชมรม หรือสโมสรมีกิจกรรมให้เด็กทำ คัดเลือกเด็กออกแสดง ให้เด็กได้แสดงความสามารถต่างๆ เช่น ร้องรำทำเพลง เล่นดนตรี เช่น รายการสโมสรฝั่งน้อย รายการน้องหนู ในบางรายการอาจเปิดโอกาสให้เด็กได้วางแผน และจัดทำรายการเองด้วย

2) รายการวิพริทัศน์า ซึ่งอาจประกอบด้วยรายการย่อยๆ หลายรายการ เช่น ละครหุ่น ทายปัญหา เล่นเกม เล่นนิทานประกอบภาพ สอนวิธีทำกิจกรรมต่างๆ ละครสั้น สัมภาษณ์บุคคลเด่น หรืออื่นๆ เช่น รายการเพื่อนของเด็ก สโมสรสายรุ้ง เสาร์สโมสร นางฟ้า โลกผู้เยาว์

3) รายการละครหรือภาพยนตร์สำหรับเด็ก อาจผูกเรื่องจบในตอน หรือเป็นเรื่องยาวต่อกันไปเป็นตอนๆ ไปจนจบ เช่น รายการภาพยนตร์ จ๋อนกับแดง บาปบริสุทธิ์ คุณจิต เจ้าขุนทองพบเพื่อน

4) รายการเกมโชว์หรือรายการตอบปัญหาความรู้สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นรายการแข่งขันความรู้ของเด็กในสาขาต่างๆ เช่น รายการไอคิวร้อยแปดสิบ

5) รายการอื่นๆ ที่จัดขึ้นเป็นครั้งคราวในโอกาสพิเศษต่างๆ

รายการสำเร็จรูปจากต่างประเทศนั้น มักเป็นภาพยนตร์การ์ตูน ภาพยนตร์ชีวิต สัตว์ สารคดีต่างๆ ที่ให้ความรู้เด็ก หรือรายการสำหรับเด็กโดยเฉพาะ เมื่อนำมาฉายก็จะพากษ์เสียงภาษาไทยทับลงไป แต่แรกเริ่มมีโทรทัศน์ในประเทศไทย ก็มักจะเป็นภาพยนตร์สำหรับเด็กจากประเทศตะวันตก ต่อมาระยะหลังนิยมภาพยนตร์จากประเทศญี่ปุ่นเป็นส่วนใหญ่

1.3 รูปแบบรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รูปแบบ หมายถึง วิธีการและลีลาการเสนอเนื้อหาสาระและสิ่งที่อยู่ในรายการวิทยุโทรทัศน์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2528)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า มีผู้ที่แบ่งรายการโทรทัศน์ออกเป็นหลายประเภทตามการนำเสนอรูปแบบ โดยแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ (ตัวอย่างรายการในช่วง พ.ศ. 2549-2550)

1) รายการบันเทิงที่มีบทพูด

- 1.1) ละครโทรทัศน์ เช่น ละครหลังข่าว ละครซิตคอม (Sitcom) เป็นต้น
- 1.2) ภาพยนตร์การ์ตูน ในต่างประเทศ เช่น SpongeBob SquarePants, The Adventures of Jimmy Neutron: Boy Genius เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น เวตาล (ช่อง 3) รามเกียรติ์ (ช่อง 7) โมเดิร์นไนน์การ์ตูน (โมเดิร์นไนน์ทีวี) เป็นต้น
- 1.3) มินิซีรีส์ หรือ ทีวีซีรีส์ ในต่างประเทศ เช่น Family Ties, Sabrina, the Teenage Witch เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น บางรักซอย 9 (โมเดิร์นไนน์ทีวี) เป็นต่อ (ช่อง 3) บ้านนี้มีรัก (โมเดิร์นไนน์ทีวี) โศกคุณตระกูลไซ้ (ช่อง 5) เป็นต้น
- 1.4) รายการแจกรางวัลต่างๆ ในต่างประเทศ เช่น รางวัลออสการ์ รางวัลแกรมมี่ เอ็มทีวีวิดีโอมิวสิกอวอร์ดส เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น รางวัลพระราชทานพระสุรัสวดี รางวัลเมขลา รางวัลโทรทัศน์ทองคำ รางวัลท็อปอวอร์ดส เป็นต้น

2) รายการบันเทิงที่ไม่มีบทพูด

- 2.1) ทอล์คโชว์ ในต่างประเทศ เช่น Good Morning America, Larry King Live, The Oprah Winfrey Show เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น ราตรีสโมสร (ช่อง 3) ที่นี่...หมอล็อต (ช่อง 7) ทไวไลท์ โชว์ (ทีไอทีวี) ดีลิบ (ช่อง 3) มหานคร (ช่อง 7) เจาะใจ (ช่อง 5) เป็นต้น
- 2.2) เรียลลิตีโชว์ ในต่างประเทศ เช่น อเมริกาส์ เน็กซ์ ท็อป โมเดล, เซอร์ไวเวอร์, อเมริกัน ไอดอล, แอน อเมริกัน แฟมิลี่ เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น บิ๊ก บราเธอร์ ไอทีวี ไทยแลนด์ (ทีไอทีวี) ทู อะคาเดมี่ แฟนเทเชีย (ทรูวิชั่นส์) เดอะ สตาร์ ค้นฟ้าคว้าดาว (โมเดิร์นไนน์ทีวี) เป็นต้น
- 2.3) เกมโชว์ คิวโชว์ ในต่างประเทศ เช่น Who Wants to Be a Millionaire, Wheel of Fortune, Jeopardy! เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น แฟนพันธุ์แท้ (ช่อง 5) เกมวัดดวง (ช่อง 5) เศรษฐีความรู้ (ทีไอทีวี) อัจฉริยะข้ามคืน (ช่อง 3) ตู้ซ่อนเงิน (ช่อง 5) เกมทศกัณฐ์ (โมเดิร์นไนน์ทีวี) กล่องคำ (ช่อง 3) เจาะเซฟ (ทีไอทีวี) ป๊อป ท็อป (ช่อง 7) เสี่ยงลุ้น เสี่ยงรัก (ไอทีวี) นาทิทอง (ช่อง 7) เป็นต้น

3) รายการประเภทให้ข้อมูล

3.1) รายการข่าว ในต่างประเทศ เช่น The NewsHour with Jim Lehrer เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น เรื่องเล่าเช้านี้ (ช่อง 3) ทีไอทีวีซอทนิวส์ (ทีไอทีวี) ยามเฝ้าแผ่นดิน (เอเอสทีวี นิวส์ วัน) จมูกมด (ช่อง 7) สยามเช้านี้ (ช่อง 5) เป็นต้น

3.2) สารคดี ในประเทศไทย เช่น ถึงความคิด (โมเดิร์นไนน์ทีวี) สสารจโลก (ช่อง 5) แดนสนธยา (โมเดิร์นไนน์ทีวี) จอโลก (โมเดิร์นไนน์ทีวี) เป็นต้น

3.3) สารคดีข่าวทางโทรทัศน์ (Television news magazine) มีรูปแบบเหมือนข่าวในนิตยสาร แต่มีรูปแบบเป็นสารคดี ในต่างประเทศ เช่น 60 Minutes, Primetime เป็นต้น ในประเทศไทย เช่น ถอดรหัส (ทีไอทีวี) จุดชนวนความคิด (โมเดิร์นไนน์ทีวี) ย้อนรอย (ทีไอทีวี) ชั่วโมงโลกตะลึง (ทีไอทีวี) เป็นต้น

3.4) รายการแนะนำสินค้า (Infomercial) เป็นรายการทีวีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอ และจำหน่ายสินค้า ในประเทศไทย เช่น TV Direct (ทุกช่อง) Quantum Television (ช่อง Nation Channel และ ช่อง 7) TV Innovation ช่อง Nation Channel, Direct2Home (ช่อง MVTV1) 1144 Tiger Shopping (ทุกช่อง) สหกรณ์โฮมช้อปปิ้ง (ทุกช่อง) TV Mall (ช่อง TTV2) TV Hyper (ช่อง TTV2) SMEs Shop (ช่อง True Visions ช่อง 10) v.care home shopping (ช่อง Nation Channel) เป็นต้น

1.4 เนื้อหารายการเด็กทางโทรทัศน์

จุฬพล รอดคำดี (2525) กล่าวถึงเนื้อหาของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางโทรทัศน์ที่เหมาะสม อาจจำแนกตามวัยของเด็กได้ดังนี้ คือ

1) เด็กวัย 3 ขวบครึ่งถึง 5 ขวบ เนื้อหาของรายการควรใกล้เคียงกับสิ่งแวดล้อมที่เขาพบเห็นในชีวิตประจำวัน การดำเนินเรื่องควรง่าย ให้คุณโทษอย่างชัดเจนไม่ซับซ้อน เช่น การดูที่มีพระเอกกับผู้ร้ายเพียง 2 – 3 ตัว หรือรายการอภินิหารเพราะเด็กวัยนี้เป็นเด็กช่างฝัน

2) เด็กวัย 6 – 9 ขวบ เนื้อหาสาระควรเกี่ยวกับธรรมชาติมากขึ้น และเด็กวัยนี้ชอบแสดงออก ชอบยกยอให้กำลังใจ ชอบอภินิหาร การต่อสู้กัน ไม่ชอบเรื่องยาวๆ

3) เด็กวัย 10 – 12 ขวบ เป็นเนื้อหารายการที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากขึ้น เพราะเด็กเข้าใจสังคมมากขึ้น เนื้อเรื่องควรมีเหตุผลมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังคงมีเรื่องอารมณ์ ภัยและความรักพวกพ้อง

อย่างไรก็ตามโครงสร้างของรายการควรมีความง่าย กระชับชัดเจน ไม่ซับซ้อน เนื้อหาควรมีลักษณะให้ความรู้กว้างขวาง บอกความจริงมากกว่าจะให้เกิดจินตนาการ การจัดรายการจึงมีความยุ่งยากและละเอียดอ่อน ผู้จัดจึงไม่ควรเอาสภาพตนเองในปัจจุบันเป็นที่ตั้ง แต่ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมและทัศนคติและความสนใจของเด็กมากกว่า (จุมพล รอดคำดี. 2525: 18-19)

- 1) ต้องกำหนดกลุ่มเด็กที่เป็นเป้าหมายเสียก่อน เพื่อที่จะได้ปรับเนื้อหา ถ้อยคำและรายละเอียดต่างๆให้เหมาะสม
- 2) เนื้อหาควรง่ายและชัดเจน เพื่อให้เด็กเข้าใจติดตามได้ แต่ไม่ต้องเข้าใจง่ายจนเด็กรู้สึกเบื่อ
- 3) ถ้อยคำและลีลาการพูด ควรให้เป็นกันเองตามธรรมชาติ เข้าใจง่ายให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม
- 4) ไม่ใส่เนื้อหาจนหนักเกินไป เพราะเด็กอาจสับสนไม่เข้าใจ และจะหมดความสนใจ
- 5) อย่าปลูกฝังสิ่งผิดๆ ให้กับเด็ก แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยเพราะเด็กจะจำ
- 6) ปลูกฝังทัศนคติค่านิยม ด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก
- 7) ควรใช้เสียงประกอบเพื่อให้น่าสนใจยิ่งขึ้น
- 8) ควรเปิดโอกาสให้เด็กเข้าร่วมรายการ เพื่อให้เด็กได้แสดงออกแต่ไม่ควรให้เด่นจนเกินคนอื่นๆ เพราะอาจทำให้เด็กคนอื่นๆ ขาดความมั่นใจได้
- 9) ให้เด็กรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของรายการ
- 10) เตรียมอุปกรณ์การผลิตให้น่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจจากเด็ก

สถานีโทรทัศน์ช่อง 9 ดูว่ารายการโทรทัศน์ว่าจะเป็นรายการเด็กหรือไม่ ดูที่

อย่างนี้ด้วยอย่างสมอลทอล์คไม่ใช่รายการเด็ก เป็นรายการให้ผู้ใหญ่แต่เอาเด็กเป็นคนดู สงเกตดูว่ารายการนี้เด็กไม่ดู เป็นผู้ใหญ่อู๋สู่อู๋เพื่อแม่ (ช่อง 5) ก็ยังไม่ใช่ เพราะว่าเด็กไม่ได้รับกับตรงนี้ เด็กในวัยเดียวกันกับสมอลทอล์คไม่ดู แต่การดูเด็กจะดูได้ ถือเป็นรายการเด็ก สำหรับการดูจะมี การแบ่งเกรด ว่าการดูแบบนี้เป็นการ์ตูนผู้ชาย แบบนี้เป็นการ์ตูนผู้หญิง หรือการ์ตูนวัยรุ่น เพื่อ แบ่งกลุ่มเด็กที่จะดูได้ถูก และจัดผังรายการได้ถูกช่วงเวลาที่เด็กแต่ละวัย หรือแต่ละกลุ่มจะดู โดย ทุกเรื่อง จะคำนึงถึงคุณภาพ และไม่มีผลกระทบต่อเด็ก อย่างเรื่อง "ฮันเตอร์" หรือ "ตราคนบอล" ที่ จริงเป็นมันเป็นการดูสำหรับเด็ก ถ้าเด็กวัยนี้ดูก็จะมีผลกระทบต่ออะไร เพราะไม่ใช่เด็กเล็กแล้ว แต่พอเราโดนใจมตีว่าเป็นภาพความรุนแรง เราก็เบรคเลยนะ ส่วนที่มีภาพ หรือภาษารุนแรง อย่าง คำว่า "ฆ่ามัน" อย่างนี้ยังไม่เอามาใช้ (www.tv4kids.org)

1.5 อิทธิพลของโทรทัศน์ต่อเด็ก

โทรทัศน์จัดได้ว่าเป็นสื่อมวลชนที่แพร่กระจายอิทธิพลสู่ผู้ดูทุกทาง จากผลสำรวจ ของสถาบันวิจัยความเห็นสาธารณะ (Public Opinion Research Institute) ของ NHK (Japan Broadcasting Corporation) เก็บข้อมูลจากมารดาของเด็กที่ดูโทรทัศน์ว่า เด็กเริ่มเข้าใจเนื้อหาของ รายการ และรู้จักเลียนแบบท่าทางจากรายการตั้งแต่อายุหนึ่งขวบ พออย่างเข้าวัยสองขวบก็เริ่ม นักร้องเพลง หรือพูดตามสิ่งที่ได้เห็นได้ยินในโทรทัศน์ ในวัยสองขวบนี้พบว่า เวลาที่ใช้ดูโทรทัศน์ ของเด็กนานถึงประมาณ 3 ชั่วโมงต่อวัน การวิจัยกับเด็กสองขวบ ยังพบว่าเด็กในวัยนี้จะดูโทรทัศน์ อย่างตั้งใจ ถ้าเป็นรายการสั้นๆ ใช้คำพูดง่ายๆ และใช้เสียงคนในการบรรยาย เด็กจะพร้อม ทำตามแบบทันทีถ้าผู้แสดงในโทรทัศน์พูดชักชวนและทำท่ากับปฏิกิริยาบางอย่างที่ไม่ยากนักเพื่อให้ เด็กทำตาม มารดาของเด็กส่วนใหญ่เชื่อว่า โทรทัศน์มีคุณค่าในการเสริมสร้างความรู้ กระชับ ความสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ ในวัยเดียวกัน และช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการแสดงออกทาง คำพูดของเด็กๆ

วิภา อุดมจันทร์ (2538) กล่าวว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิต มนุษย์ในยุคปัจจุบัน โทรทัศน์ยังแพร่หลาย และมีอิทธิพลมากเท่าใด ก็ยังมีผู้เป็นห่วงกังวลถึง ผลกระทบที่โทรทัศน์มีต่อสังคม โดยเฉพาะกับบทบาทของโทรทัศน์ต่อเด็ก เพราะเด็กติดโทรทัศน์ มากกว่าผู้ใหญ่ไม่ว่ารายการนั้นจะสร้างมาสำหรับเด็กหรือผู้ใหญ่ เด็กๆ ก็ดูได้ด้วยความคิด

ผลิตเพลิน จากการสำรวจผลการรับชมทางโทรทัศน์พบว่า รายการสำหรับผู้ใหญ่ที่แพร่หลายที่สุด มีผู้รับชมสูงสุดไม่ถึง 40% แต่รายการสำหรับเด็กที่ดูใจเด็กจริงๆ จะมีอัตราดูถึงกว่า 70% ขึ้นไป

บำรุง สีหอำไพและคณะ (Bumroonsook Siha Umpai, et al., 1975) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็กไทย พบว่า เด็กไทยที่มีอายุต่ำกว่า 9 ปี ดูโทรทัศน์อย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง และเด็กที่มีอายุระหว่าง 10-21 ปี ดูโทรทัศน์วันละไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง โดยเฉพาะวันหยุดและวันสุดสัปดาห์ เด็กไทยดูโทรทัศน์เพื่อความบันเทิง เด็กชายและเด็กหญิงอายุ ระหว่าง 7-10 ปี นิยมภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่น เด็กๆ ชอบดูโทรทัศน์มากกว่าฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ อ่านหนังสือ หรือเล่นกีฬาอื่นๆ เด็กมีความรู้สึกว่ ถ้าไม่มีโทรทัศน์ เขาจะเหงาและไม่มีความสุขเลย นอกจากนี้พบว่า โทรทัศน์มีอิทธิพลต่อการติดต่อสัมพันธ์เป็นกลุ่ม คือ ในระหว่างดูโทรทัศน์เด็กจะพูดคุยกับคนอื่น ๆ ด้วย เช่น ในหมู่เพื่อนและสมาชิกในครอบครัว เด็กส่วนใหญ่จะมีทัศนคติที่ดีต่อเพื่อน ๆ ที่ดูโทรทัศน์ และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเพื่อนที่ไม่ได้ดูโทรทัศน์เพราะเด็กเห็นว่าคนที่ดูโทรทัศน์เป็นคนที่ร่าเริง เข้าสังคมได้ เป็นคนฉลาดมีความรู้ และมีสถานะทางมารดา เด็กจะไม่เอาแบบอย่างวีรบุรุษที่เขาชอบ เพราะเขาตระหนักดีว่าเหตุการณ์เกิดขึ้นในโทรทัศน์ไม่สามารถเกิดขึ้นในชีวิตจริงได้

รัญจวน มินประดิษฐ์ (2513) ศึกษาอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียน ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะต่างกัน พบว่า รายการที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือ ภาพยนตร์บันเทิง นักเรียนจะดูโทรทัศน์วันละประมาณ 2 ชั่วโมง นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ารายการโทรทัศน์ให้ความบันเทิงมากกว่าประโยชน์ด้านการศึกษา และอิทธิพลของโทรทัศน์มีต่อพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด แต่โทรทัศน์ก็ไม่มีผลดีหรือผลเสียต่อการเรียนแต่อย่างใด

สมคิด ตลเฉลิมศักดิ์ (2518) ศึกษาอิทธิพลของวิทยุโทรทัศน์ต่อพฤติกรรมของเด็กไทย พบว่า รายการโทรทัศน์ที่นักเรียนชายหญิงชอบมากที่สุดคือ รายการภาพยนตร์ รองลงมาคือ ละคร และรายการทนายปัญหา นักเรียนส่วนมากเห็นว่า โทรทัศน์มีประโยชน์ทำให้ได้ความรู้ และสนุกเพลิดเพลิน ส่วนโทษ ก็คือ ทำให้เสียเวลาในการดูหนังสือ แต่ก็ไม่ทำให้ผลการเรียน ผิดปกติ

Wilbur Schramm (1964) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของโทรทัศน์กับเด็ก พบว่า เด็กอายุ 6 ขวบ ถึงเกรด 6 ซึ่งเป็นวัยที่เข้าสู่วัยรุ่น จะใช้เวลาในการชมโทรทัศน์อยู่ ระหว่างสองถึงสองชั่วโมงครึ่ง ต่อวัน เด็กเกรด 5-8 จะชมประมาณวันละ 3 ชั่วโมง และเด็ก 2 ใน 3 ของสหรัฐอเมริกาชอบดูรายการที่จัดไว้สำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นรายการที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความเป็น นักเลง เชื่องมกภายในเรื่องหมอมณี ปีศาจ ซึ่งเป็นอันตรายในการทำลายรสนิยมและคุณค่าชีวิตของ เด็ก

H.T. Himmelwcit, A.N Oppenkeim, P Vince (1969) ได้ศึกษาอิทธิพลของ โทรทัศน์กับเด็ก พบว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างให้หมดไปด้วยการดูโทรทัศน์ โทรทัศน์จะให้ ข่าวสาร เข้าความสนใจ ปรับปรุงรสนิยมให้ดีขึ้น และให้ประสบการณ์แก่เด็กมากขึ้น แต่ ขณะเดียวกันก็ทำให้เด็กสนใจการเรียนน้อยลง ตลอดจนมีอิทธิพลต่อสภาวะทางอารมณ์ของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่ขาดที่พึ่งทางใจ และขาดความมั่นคงในชีวิต นอกจากนี้ยังพบว่า โทรทัศน์ยังทำให้ ความสนใจในการอ่านของเด็กวัยต่างๆ ลดลง แต่เมื่อโตขึ้น เด็กจะหันมาอ่านหนังสือเหมือนเดิม

Penelope Jenkins (1975) ได้ทำการศึกษาการอ่านและการดูโทรทัศน์ของเด็ก พบว่า เมื่อเด็กเริ่มต้นดูโทรทัศน์แล้วเด็กจะอ่านหนังสือน้อยลง แต่จะน้อยเท่าใดนั้นขึ้นอยู่กับบุคคล ลักษณะภูมิหลังทางบ้าน ระดับสติปัญญา และอายุที่แตกต่างกัน อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มี ต่อการอ่านจะมีผลมากกับเด็กสติปัญญาปานกลาง แต่จะมีผลน้อยต่อเด็กฉลาด และเด็กจะใช้ เวลาในการดูโทรทัศน์สัปดาห์ละ 12-24 ชั่วโมง เด็กอายุ 12-13 ปี ดูโทรทัศน์วันละ 3 ชั่วโมง

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็ก (2535) ได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยด้านสื่อมวลชน รวมทั้งข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าผลกระทบจากอิทธิพลของ สื่อมวลชน อาจก่อให้เกิดโทษ ซึ่งเป็นปัญหาต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กได้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

1) ผลกระทบต่อสุขภาพของเด็ก

1.1) สมรรถภาพทางด้านร่างกาย เด็กที่ชอบดูโทรทัศน์หรือวิดีโอทัศน์มาก เกินจะไม่ได้เล่นหรือออกกำลังกาย ไม่ได้รับอากาศบริสุทธิ์และแสงแดดเท่าที่ควร อีกทั้งไม่ได้ พักผ่อนอย่างเพียงพอ หากใช้เวลาดังกล่าวกับสื่อจนติด และถ้าดูใกล้จนเกินไปสายตาอาจจะ ผิดปกติ เนื่องจากได้รับรังสีจากจอ

1.2) โภชนาการ การโฆษณาผลิตภัณฑ์ประเภทขนมเด็กมีความที่สูง และมีวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดใจเด็ก แต่ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวส่วนใหญ่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ หรือมีรสหวาน เมื่อเด็กรับประทานมากทำให้ได้รับประทานอาหารหลักได้น้อยลง บางคนเป็นโรคฟันผุ และอาจจะมีนิสัยการจับกินจับ ทำให้เป็นโรคอ้วนได้

2) ผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก

2.1) นิสัยเสี่ยงโชค รายการประเภทเกมโชว์ หรือการชิงชีที่มีรางวัลมากมายและการโฆษณาผลิตภัณฑ์ที่มีของแถมต่างๆ อาจจะทำให้มน้าวใจของเด็กให้ชอบการเสี่ยงโชค เพื่อให้ได้เงินและสิ่งของโดยง่าย

2.2) พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง รายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่มีเนื้อหาแสดงให้เห็นความรุนแรง ความอาฆาตพยาบาท การแก้ไขปัญหโดยไม่ใช่สันติวิธี ฯลฯ อาจจะมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก และในบางกรณีอาจก่อให้เกิดอันตรายแต่ตัวเด็กเองได้

2.3) ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เด็กใช้เวลากับวิทยุโทรทัศน์หรือสื่อประเภทอื่นๆ มากจนไม่เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับผู้อื่นตามสมควร อาจจะมีปัญหาด้านพัฒนาการทางสังคม กล่าวคือไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ไม่สามารถเล่น โต้ตอบ หรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

3) ผลกระทบต่อการพัฒนาสติปัญญา

3.1) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กที่ใช้เวลากับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป โดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ จะขาดโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์หรือสิ่งเร้าอื่นๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

3.2) นิสัยการอ่าน วิทยุโทรทัศน์และวีดิทัศน์เป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากและนาน เพราะเด็กได้ยินทั้งเสียงและภาพการเคลื่อนไหว จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการที่เด็กจะได้สัมผัสกับสื่อประเภทอื่นๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์ที่ดีจะช่วยส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้มาก

3.3) การคิดและการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล สาระของรายการวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ เน้นความบันเทิง และบางเรื่องมีเนื้อหาไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น มีสาระเกี่ยวข้องกับไซคลง ไสยศาสตร์ การแก้ปัญหาด้วยอารมณ์ หรือความรุนแรง ฯลฯ ซึ่งหากเด็กได้ดูโดยไม่ได้มีใครชี้แจงอาจจะทำให้เด็กไม่สามารถคิดหรือใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ตามวัย

4) ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ทศนคติ และค่านิยม

4.1) การใช้ภาษา การใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมของสื่อมวลชน อาจจะทำให้เด็กเลียนแบบ หรือจำไปใช้โดยไม่ทราบว่ามีผิด

4.2) การถ่ายทอดวัฒนธรรม รายการทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีสาระส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทยมีน้อยและเด็กไม่ค่อยสนใจ ส่วนรายการที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ หรือมีรูปแบบรายการที่เลียนแบบรายการต่างประเทศ ซึ่งมีระดับความนิยมเชิงตลาดสูงกับเข้าถึงเด็กได้ ทำให้เด็กไทยมีโอกาสซึมซับและเลียนแบบวัฒนธรรมต่างชาติได้มาก ซึ่งบางอย่างไม่เหมาะสมกับวิถีชีวิตแบบไทย

4.3) ทศนคติและค่านิยม รายการทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีระดับความนิยมในเชิงตลาดสูง มักมีเนื้อหาที่ตอกย้ำให้เด็กมีทศนคติ และค่านิยมบางประการที่ไม่เหมาะสม เช่น มีลักษณะอำนาจนิยม ฟุ้งเฟ้อ นิยมบริโภคสิ่งเสพติดประเภท เหล้า บุหรี่ ให้คุณค่าของเงินมากกว่าความดี ไม่ยอมรับความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ มองภาพพจน์ของสตรีไทยไปในทางลบ เช่น เห็นเป็นวัตถุทางเพศ เป็นต้น

1.6 สถานการณ์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของประเทศไทย

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารมวลชน มีบทบาทสำคัญต่อชีวิตทุกๆ คน ซึ่งสื่อมวลชน หมายถึง ตัวนำข่าวสารไปสู่ผู้รับเป็นจำนวนมาก เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร วิทยุ และโทรทัศน์ เนื่องจากความแพร่หลายของสื่อมวลชน เด็กจึงให้ความสนใจต่อสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เป็นอันมาก สื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก ถ้าเป็นอิทธิพลในทางบวก คือ การอำนวยความสะดวกในด้านการเรียนรู้ของเด็ก ย่อมจะนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อการศึกษาได้ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสื่อมวลชนมีอิทธิพลในทางลบคือ การเสนอสิ่งที่เป็นพิษภัยหรือตัวอย่างที่ไม่ดี ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่ออนาคตของเด็กได้ (จวีวรรณ กินาวงศ์, 2533) นอกจากนี้ สุชา จันทน์เอม (2538) กล่าวว่าโทรทัศน์เป็นสิ่งที่ให้ความบันเทิงแก่เด็กแพร่หลายที่สุด เด็กมักจะมีรายการดูประจำอยู่หลายรายการ เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสิ่งที่คล้ายๆ กัน เด็กได้ฟังวิทยุและดูภาพยนตร์ไปในขณะเดียวกัน เด็กจึงใช้เวลาในการดูโทรทัศน์มากกว่าการเล่นชนิดอื่นๆ

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมเลี้ยงดูเด็ก (2535) ศึกษาพบว่าโทรทัศน์ เป็นสื่อที่ทุกคนสามารถดูได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้สมาธิหรือจินตนาการ เด็กส่วนใหญ่จึงชอบและใช้เวลากับการชมรายการต่างๆ ได้เป็นเวลานาน สถานีโทรทัศน์ทุกช่องได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการเสนอรายการสำหรับเด็กมากขึ้น เมื่อพิจารณาลักษณะองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของรายการเด็กที่นำเสนอทางโทรทัศน์แล้ว พบว่ามีสภาพปัจจุบัน ดังนี้

1) รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในปัจจุบันมีทั้งรายการที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ และรายการที่ผลิตเองภายในประเทศ สำหรับรายการที่นำเข้ามาจากต่างประเทศนั้นส่วนใหญ่เป็น ภาพยนตร์การ์ตูนญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ซึ่งมักจะเป็นเรื่องที่มีการต่อสู้ประหัตประหารกัน แต่เป็นที่ชื่นชอบของเด็ก จนมีการลอกเลียนทำทางไปเล่นกันเอง บางเรื่องก็มีเนื้อหาของความรักและ เรื่องเพศที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก

2) รายการที่ผลิตเองภายในประเทศมีหลายรูปแบบ ได้แก่ รายการแข่งขันตอบ ปัญหา หรือเล่นเกมสำหรับเด็ก และรายการที่ชมได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เช่น ละคร เกมโชว์ ทอล์คโชว์ ซึ่งบางครั้งมีเนื้อหาสาระไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น รายการประเภทละครนั้น ส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรัก ความอิจฉาริษยา และการกลั่นแกล้งกัน ส่วนรายการทอล์คโชว์นั้น บางครั้งก็นำบุคคลที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มาออกรายการ เป็นต้น สำหรับรายการตอบปัญหาต่างๆ แม้ว่า จะมีสาระดี แต่ส่วนใหญ่จะเป็นประโยชน์ต่อเด็กในเมืองหรือเด็กที่มีโอกาสทางการศึกษาที่อยู่แล้ว ส่วนรายการที่สนองความต้องการของเด็กชนบท หรือเด็กในภาวะยากลำบากกลุ่มต่างๆ ยังไม่ได้รับความสนใจจากผู้ผลิตเท่าที่ควร

3) การขาดภาพรวมที่ชัดเจนในด้านรูปแบบเนื้อหาที่เด็กต้องการ รวมทั้ง กฎเกณฑ์ต่างๆ ทำให้ผู้ผลิตรายการเด็กขาดแนวทางในการผลิตที่ชัดเจน จึงผลิตไปตามความคิดเห็นของตนเอง นอกจากนี้ผู้ผลิตรายการเด็กส่วนหนึ่งยังประสบปัญหาเรื่องช่วงเวลาของการ นำเสนอและการหาผู้อุปถัมภ์รายการ ซึ่งหาได้ค่อนข้างยาก ผู้ผลิตรายการเด็กบางรายการจึงขาดทุนจนต้องเลิกผลิต แม้รายการนั้นจะเคยได้รับรางวัลดีเด่นก็ตาม ส่วนบางรายการก็ต้อง เปลี่ยนแนวไปผลิตเพื่อกลุ่มเด็กในเมืองโดยเฉพาะเพื่อความอยู่รอดของรายการ

4) ช่วงเวลาที่สถานีโทรทัศน์จัดสรรให้แก่รายการเด็กนั้น บางช่วงเป็นเวลาที่เด็ก บางกลุ่มไม่สามารถรับชมได้ เช่น ในช่วงตอนเย็นของวันจันทร์-ศุกร์ ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กใน กรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งยังไม่ถึงบ้าน เพราะประสบปัญหาด้านการจราจร ส่วนเด็กในชนบทหรือ เด็กที่มีฐานะยากจนนั้นมีโอกาสชมรายการต่างๆ ค่อนข้างน้อย เพราะไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ หรือ ระบบสาธารณูปโภคไม่เอื้ออำนวยให้

5) รัฐยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจนในการส่งเสริมรายการเด็ก หรือจูงใจภาคธุรกิจเอกชน ให้มาสนับสนุนรายการเด็กมากขึ้น นอกจากนี้กลไกการตรวจสอบควบคุมรายการต่างๆ โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารวิทยุโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง (กบว.) ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยเฉพาะในด้านการกำหนดมาตรการและหลักเกณฑ์การตรวจสอบ ทำให้เกิดความสับสนแก่ผู้ผลิตรายการ

6) สถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่จำเป็นต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ การนำเสนอรายการต่างๆ จึงมุ่งสนองความต้องการของผู้ชมส่วนใหญ่ เนื้อหาสาระของรายการต่างๆ จึงมีทั้งเหมาะสมและไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก มีเพียงรายการที่ประกาศให้ผู้ชมรู้ว่าไม่เหมาะสมกับเด็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาเฉพาะรายการที่สถานีโทรทัศน์ต่างๆ ผลิตขึ้นเอง เช่น รายการข่าว จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ได้พยายามจะนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ชมมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บางครั้งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ มิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง แต่เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาลหรือเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ นอกจากนี้ยังมีการเสนอข่าวที่มีลักษณะรุนแรงหรือมีเนื้อหาในเชิงสนับสนุนค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง และมีการเสนอข่าวโดยไม่คำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลหรือสังคม หรือมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดต่อการเรียนรู้และเลียนแบบอย่างของเด็กและเยาวชนได้

7) ผู้ผลิตในปัจจุบันยังมิได้ความรู้และทักษะในการสื่อสารกับเด็ก และมิได้ตระหนักในอิทธิพลของสื่อที่มีต่อเด็กเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดรายการที่แม้จะมีความสร้างสรรค์ต่อพัฒนาการของเด็ก แต่ด้วยรูปแบบการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม จึงอาจปลูกฝังค่านิยมที่ไม่ดีให้กับเด็ก เช่น รายการประเภทแข่งขันความสามารถในการแสดงออกของเด็ก อาจทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย หรือมีความอยากได้ในสิ่งที่ตอบแทนจากการแข่งขัน รายการประเภทละคร อาจทำให้เด็กมีค่านิยมในเรื่องวัตถุและอำนาจ รายการที่ผู้ผลิต รวมทั้งสถานีโทรทัศน์และ กบว. มิได้ตรวจสอบอย่างรอบคอบ ทั้งในด้านสาระและภาษา อาจทำให้เด็กเลียนแบบและอาจจะจำไปใช้ผิดๆ เป็นต้น

8) ในสภาพเศรษฐกิจสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องออกไปทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาดูแลลูกเท่าที่ควร เด็กจึงมีโอกาสมชมรายการที่ดีและไม่ดีได้ตามต้องการ และในช่วงเวลาที่พ่อแม่ ผู้ปกครองชมรายการต่างๆ พร้อมกับลูกได้มักจะเลือกดูรายการที่ตนชอบโดยมิได้สนใจว่าจะเกิดผลต่อเด็กในเชิงพัฒนาหรือไม่ ดังนั้น ค่านิยมและวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่ปรากฏในรายการเหล่านั้นจึงส่งอิทธิพลไปสู่เด็กได้ โดยพ่อแม่และผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมิได้ตระหนักและ

มิได้ชี้แนะถึงเหตุผลและผลของสาระในรายการ เพื่อลดอิทธิพลทางลบบ้าง ส่วนการใช้สื่อโทรทัศน์ เพื่อประโยชน์ทางการเรียนการสอนนั้น ปัจจุบันครูโดยทั่วไปก็ยังมิได้มีรายการโทรทัศน์มาใช้ ประกอบการเรียนการสอน และมีได้ชี้แนะให้เด็กรู้จักเลือกชม และสามารถวิจารณ์รายการต่างๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน ส่วนองค์กรที่ควรรับผิดชอบ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร สาธารณประโยชน์ ก็มีการกระทำที่สะท้อนถึงความตระหนักในอิทธิพลของสื่อมวลชนของเด็ก และมีได้มีบทบาทในการกระตุ้นให้มีการผลิตรายการเพื่อเด็กในท้องถิ่นของตนเอง รวมทั้งช่วย กระตุ้นให้เกิดสื่อมวลชนที่ดีเพื่อเด็กเท่าที่ควร

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เห็นชอบในแนวทางและ มาตรการการใช้สื่อของรัฐบาล เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยให้มีรายการเด็กในช่วงไพรม์ไทม์นั้นประกอบไปด้วยทุกภาคสังคม เด็กและเยาวชนที่ทำงาน ด้านสื่อทุกประเภท มูลนิธิทำงานด้านเด็กและครอบครัว นักวิชา การมหาวิทยาลัย นักจัดรายการ กรมประชาสัมพันธ์นักการเมืองกระทรวงที่เกี่ยวข้องและอื่นๆ โดยได้มีการประชุมปรึกษาหารือ การศึกษาวิจัย การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง การประชาพิจารณ์ และได้นำเสนอคณะกรรมการกถนงการคณะที่ 4, 5 และ 7 จนได้ข้อสรุปและนำเข้าขอมติจากคณะรัฐมนตรีจนนำไปสู่ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์และการปฏิบัติจริง มีสาระสำคัญที่ควรบันทึกไว้ดังนี้

1) ยุทธศาสตร์บริหารจัดการสื่อของรัฐเพื่อสังคมคุณภาพ ครอบครัวยุคใหม่ การศึกษาเชิงสาระบันเทิง ข่าวสารไร้พรมแดน รัฐมองสื่อของรัฐเป็นสื่อสาธารณะ การกำหนด ครอบเวลา สัดส่วนของผังรายการใหม่ ด้วยการจัดรายการสาระบันเทิงสำหรับเด็ก เยาวชนและ ครอบครัวเพิ่มมากขึ้นอย่างน้อย 1 - 1 ชั่วโมงครึ่ง ในช่วงเวลา 16.00-22.00 น. มีการแบ่งเวลาให้ องค์กรทางการศึกษา วัฒนธรรม องค์กรเอกชน ผู้ผลิตรายย่อย กลุ่มเด็กและเยาวชนสามารถผลิต รายการเข้าสู่ช่วงเวลาดังกล่าวได้อย่างเต็มที่สำหรับเนื้อหาสาระรูปแบบรายการ ต้องมี 10-15% ของเวลาการ ออกอากาศ มีระบบบริหารจัดการที่ดี ผู้ผลิตเป็นมืออาชีพ มีประสบการณ์สูงเป็นผู้รับผิดชอบแต่ละ สถานี

2) ให้มีองค์การประชาสังคมที่ปลอดการเมือง อิสระและมาจากตัวแทนทุกภาค ส่วนของสังคม(Media Watch) เข้ามาติดตามดูแลกำกับคุณภาพและประสิทธิภาพของรายการ ต่างๆ องค์กรจะทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลเนื้อหาสาระรูปแบบรายการ ทุนการผลิต การให้รางวัล ผู้ผลิตที่ดีมีคุณภาพ การให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งด้านบวกและลบกับผู้ผลิตรายการจากผู้บริโภค ประชาชนที่เฝ้าดูรายการในแต่ละวัน

3) ให้ผู้ผลิตรายการมีการจัดอันดับหรือเรตติ้งรายการโทรทัศน์ทั่วไปดังนี้

3.1) รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนให้จัดประเภทดังนี้

- TV-Y เหมาะสมสำหรับเด็กทุกเพศ ทุกวัย
- TV-Y7 เหมาะสมสำหรับเด็กตั้งแต่อายุ 7 ขวบขึ้นไป

รายการโทรทัศน์ทั่วไปให้จัดประเภทดังนี้

- TV-G เหมาะสมสำหรับทุกเพศทุกวัยมีความรุนแรงน้อย ภาษาไม่รุนแรง
- TV-PG ควรได้รับคำแนะนำจากผู้ปกครอง เนื้อหาบางตอนไม่เหมาะสมกับ

เด็ก

- TV-14 เนื้อหาไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี

- TV-M เหมาะสำหรับผู้ชมที่เป็นผู้ใหญ่เท่านั้น มีเนื้อหาทางเพศ และความ

รุนแรงที่โจ่งแจ้ง

4) การลงทุนและสนับสนุนการผลิตรายการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ครอบคลุม การศึกษาและอื่นๆ ในรูปแบบที่หลากหลาย มีการแข่งขันภายใต้กรอบและกติกาใหม่ มีการวิจัย และพัฒนารายการที่ตรงกับความสนใจของเด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง สนับสนุนทุกภาค ส่วนสังคมเข้ามาผลิตรายการให้มีสาระควบคู่บันเทิง สารคดี ละครครอบครัวที่สร้างสรรค์ การสอน ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย สนุกสนาน ขวนติดตาม IT กับคนรุ่นใหม่ กิจกรรมและเวทีของเด็กในการแสดงออก ความคิดสร้างสรรค์ และอื่นๆ

รวมทั้งการเพิ่มพลังผู้บริโภค เครือข่ายผู้บริโภคสื่อ การให้ข้อมูลอย่างถูกต้อง มีการจัดตั้งสถาบันศึกษาและพัฒนาสื่อเพื่อสังคม เด็กและเยาวชน เป็นต้น การที่รัฐบาลนำสื่อทีวี และวิทยุจากภาคเอกชนมาสู่ภาคประชาสังคมในระยะแรกย่อมมีเสียงคัดค้านเพราะขัดกับกลุ่มผลประโยชน์ ผู้ผลิตรายการ นักวิชาการที่สังกัดภาคเอกชน เจ้าของโปรแกรมใหม่ที่มีคนดูมากที่สุด อีกด้านหนึ่งย่อมเกิดความตะขิดตะขวงใจ ละเอียดอ่อน ความไม่ไว้วางใจกลัวรัฐจะครอบงำสื่อ ประเภทต่างๆ เป็นเผด็จการนโยบายตามที่รัฐต้องการ (สมพงษ์ จิตระดับ สุอังคะวาทิน, มติชน รายงาน 15 พฤศจิกายน 2546)

การจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ไทย เป็นความร่วมมือกัน ระหว่างสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีวิทยุโทรทัศน์

กองทัพบกช่อง 5 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 โมเดิร์นไนน์ทีวี สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 และสถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี เพื่อจัดระดับความเหมาะสมของรายการต่างๆ เพื่อให้ผู้ชมสามารถเลือกดูได้ว่ารายการใดที่มีความเหมาะสมต่อตัวเอง และคนรอบข้าง อาทิเช่น รายการที่เด็กควรดู รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้ความแนะนำ หรือรายการที่ไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน เมื่อผู้ชมเปิดชมรายการโทรทัศน์ของ 6 สถานีดังกล่าว โดยวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2550 คณะอนุกรรมการกำหนดให้มีการใช้สัญลักษณ์เรตติ้งรายการโทรทัศน์ใหม่ จากเดิมที่มี 4 ระดับ คือ ต ท น และ ฉ ให้เป็น 6 ระดับ คือ ป3+ รายการสำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี ค 6+ รายการสำหรับเด็กอายุ 6-12 ปี ท รายการสำหรับทุกวัย น13 รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมอายุ 13 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ควรได้รับการแนะนำ น18 รายการที่เหมาะสมกับผู้ชมอายุ 18 ปีขึ้นไป ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ควรได้รับการแนะนำ และ ฉ รายการเฉพาะผู้ใหญ่ ไม่เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชน (การจัดระดับความเหมาะสมของสื่อโทรทัศน์ กรมประชาสัมพันธ์, 2550)

ตารางที่ 2.1 สัญลักษณ์แสดงระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์

 <p>รายการสำหรับเด็กปฐมวัย อายุ ๓ - ๕ ปี</p>	<p>สัญลักษณ์รูปจิกซอร์สีเขียว ตามด้วยตัวอักษร ป.ป๓ เป็นรายการที่ผลิตขึ้นสำหรับเด็กในวัย 3-5 ปี</p>
 <p>รายการสำหรับเด็ก อายุ ๖ - ๑๒ ปี</p>	<p>สัญลักษณ์รูปเด็กสีเขียว ตามด้วยตัวอักษร ค.เด็ก เป็นรายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 6 ถึง 12 ปี และผู้ชมทั่วไป รายการนี้จะจัดเน้นเนื้อหาสาระให้กับเด็กๆ การใช้สัญลักษณ์รูปจิกซอร์สีฟ้า นั้น สื่อถึงการพัฒนาของเด็กๆ ที่จะต้องได้รับสาระจากรายการนี้ นอกจากนี้ ผู้ใหญ่สามารถให้คำแนะนำแก่เด็กๆ ในด้านของสาระความรู้จากรายการประเภทนี้</p>

 ท ทุกวัย รายการที่เหมาะ สำหรับชุมชนทุกวัย	<p>สัญลักษณ์รูปบ้านสีเขียว ตามด้วยตัวอักษร ท.ทหาร</p> <p>เป็นรายการทั่วไปที่เหมาะสมกับผู้ชมทุกเพศทุกวัย รายการประเภทนี้ เป็นรายการที่ให้สาระ และความบันเทิงอย่างไม่มีพิษภัยต่อเด็กและเยาวชน และมีแง่คิดดีๆ จากสาระให้กับทุกเพศทุกวัย ซึ่งการใช้สัญลักษณ์รูปบ้านสีเขียว นั้น สื่อถึงครอบครัว ที่หมายถึงทุกคนสามารถรับชมรายการประเภทนี้ได้</p>
<p>คำแนะนำสำหรับผู้ชม...</p> <p>รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำ</p>	<p>สัญลักษณ์รูปเครื่องหมายถูกและผิดสีส้มอ่อน ตามด้วยตัวอักษร น.หนู</p> <p>เป็นรายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่เด็กๆ รายการเหล่านี้ เป็นรายการที่มีเนื้อหาบางส่วนที่ผู้ปกครองของเด็กควรใช้พิจารณาอนุญาตในการชม และควรแนะนำให้กับเด็กๆ ว่า เนื้อหาส่วนไหนที่ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควร และไม่ควรให้เด็กดูรายการประเภทนี้ตามลำพัง ซึ่งจะต้องมีผู้ใหญ่มาแนะนำระหว่างชม สัญลักษณ์นี้จะมี 2 ประเภทย่อยออกไปอีก คือ</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ชม...</p> <p>รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี</p> <p>ตัวอักษร น.หนู ข้างล่างมีเลข 13 ไทย (๑๓) เป็นรายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี ซึ่งจะเน้นหนักว่า ให้ผู้ปกครองแนะนำแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี เพราะมีเนื้อหาที่อาจไม่เหมาะสมสำหรับคนในวัยดังกล่าว</p> <p>คำแนะนำสำหรับผู้ชม...</p> <p>รายการที่ผู้ใหญ่ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ชมที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี</p> <p>ตัวอักษร น.หนู ข้างล่างมีเลข 18 ไทย (๑๘) เป็นรายการที่ผู้ใหญ่</p>

	<p>ควรให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งจะเน้นหนักว่า ให้ผู้ปกครองแนะนำแก่ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เพราะมีเนื้อหาที่อาจไม่เหมาะสมสำหรับคนในวัยดังกล่าว</p>
<p>คำแนะนำสำหรับผู้ชม...</p> <p>รายการเฉพาะ ไม่เหมาะสำหรับเด็กและเยาวชน</p>	<p>สัญลักษณ์รูปสายฟ้าสีแดง ตามด้วยตัวอักษร ฉ.ฉิ่ง</p> <p>เป็นรายการเฉพาะ(ผู้ใหญ่) ซึ่งไม่เหมาะสมต่อเด็กและเยาวชน รายการเหล่านี้จะมีเนื้อหาที่อันตรายอย่างชัดเจน ซึ่งจะมีภาพที่ใช้ความก้าวร้าว รุนแรง น่ากลัว สะเทือนใจ มีผลกระทบทางจิตใจ หรือลักษณะที่ไม่เหมาะสม และอาจมีภาพที่มักจะเกี่ยวกับบางสิ่งๆ ที่เด็กไม่ควรเลียนแบบ เพื่อป้องกันการเลียนแบบของเด็กๆ รายการดังกล่าวจึงใช้สัญลักษณ์แบบนี้ เมื่อเปิดเจอรายการที่เป็นลักษณะนี้แล้ว จึงไม่ควรให้เด็กและเยาวชนชม</p>

ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ มีรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ คือ รายการที่มีสัญลักษณ์รูปบ้านสีเขียว ตามด้วยตัวอักษร ท.ทหาร และรายการที่มีสัญลักษณ์รูปเด็กสีเขียว ตามด้วยตัวอักษร ด.เด็ก

1.7 สถานการณ์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของต่างประเทศ

สถานีโทรทัศน์ BBC มีการออกอากาศรายการเด็กทางโทรทัศน์ในช่อง BBC1, BBC2, CBBC และ BBC babies โดนลักษณะรายการ แบ่งตามความแตกต่างของเด็กแต่ละวัย เช่น BBC babies เป็นรายการสำหรับเด็กเล็กจนถึงเด็กวัย 5 ขวบ ส่วน CBBC เป็นรายการของเด็กวัย 6 – 12 ขวบ เป็นต้น

รูปแบบรายการเด็กที่มีการนำเสนอในสถานีโทรทัศน์ BBC มีดังนี้

- ละคร (Drama)
- รายการประเภทบันเทิง (Entertainment)
- รายการสาระความรู้ (Factual)
- รายการของเด็กก่อนวัยเรียน (Pre-School)
- รายการประเภทการ์ตูนแอนิเมชัน (Children' Education)

ประเทศญี่ปุ่น มีองค์กรกระจายเสียง เพื่อสาธารณะเช่นกันคือ NHK (Nippon Hoso Kyokai) และมีภาระหน้าที่ในการ “เผยแพร่รายการกระจายเสียงที่มีคุณภาพยอดเยี่ยม ประเภทรายการข่าว การศึกษา วัฒนธรรม และรายการบันเทิง เพื่อสนองตอบความต้องการอันหลากหลายของประชาชนและยกระดับวัฒนธรรมของชาติ” NHK มีแผนกรายการสำหรับครอบครัว (Family Program Division) แผนกรายการสำหรับโรงเรียน (School Broadcast Division) ซึ่ง NHK จะทำงานร่วมกับครูในโรงเรียน เพื่อผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์ในรูปแบบของสื่อช่วยสอนที่มีเนื้อหาตรงตามหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทำให้โรงเรียนเกือบทุกแห่งในญี่ปุ่นใช้รายการของ NHK ประกอบบทเรียนในห้องเรียน โดยแบ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยประถมต้น ประถมปลาย และรายการสำหรับเด็กมัธยมต้น มัธยมปลาย เป็นต้น

การสร้างรายการโทรทัศน์ให้มีคุณภาพเพื่อเด็กและเยาวชน สถานีโทรทัศน์ NHK มีข้อกำหนดโดยรวมดังนี้

- ทั้งภาพและเสียงต้องมีการนำเสนออย่างสมเหตุสมผล และกระทบความรู้สึกของผู้รับสารในประเด็นของข่าวสาร การศึกษา วัฒนธรรม ศิลปะ ความบันเทิง ฯลฯ
- หน้าที่ของการนำเสนอรายการต้องให้ความรู้ความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารอย่างลึกซึ้ง ก่อให้เกิดความรู้สึกด้านสุนทรียะ ยกระดับชีวิต และส่งเสริมให้เติบโตทั้งสุขภาพกายและใจ
- การผลิตรายการต้องคำนึงถึงคุณภาพและความหลากหลายของความต้องการของผู้รับสาร ความแตกต่างตามพัฒนาการของแต่ละวัย
- รายการจะต้องไม่กระตุ้นหรือเร่งเร้าเด็กและเยาวชน แต่เป็นแรงบันดาลใจให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกต้องการช่วยเหลือสังคมในแนวทางต่างๆ เอง รวมถึงต้องช่วยให้เด็กซึมซับลักษณะที่ดีติดตัวไปด้วย
- หลีกเลี่ยงการนำเสนอความรุนแรงแก่เด็กและเยาวชน
- รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในรายการด้วย

1.8 ความสำคัญและบทบาทของรายการโทรทัศน์ต่อการศึกษา

เมื่อมีการนำโทรทัศน์มาใช้ในวงการการศึกษา จึงทำให้เกิดคำว่าโทรทัศน์ การศึกษาขึ้น ซึ่งตามความหมายนี้โทรทัศน์เป็นเพียง "สื่อหรือช่องทาง" เพื่อนำข้อมูลความรู้อย่าง ผู้เรียน มิใช่เป็นตัวของการศึกษา หรือบรรจุความรู้ไว้ในตัวเอง แต่เป็นการใช้โทรทัศน์เพื่อ วัตถุประสงค์ทางการศึกษา (Wood and Wylie, 1974 อ้างถึงใน คัตติยา เพชรชูช่วย, 2537)

ในการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษา สามารถจำแนกประเภทของการใช้ได้ 3 ประเภท คือ

1) เพื่อการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นการจัดรายการ โทรทัศน์ขึ้นเพื่อการสอน เป็นอุปกรณ์การศึกษาในระบบโรงเรียน โดยจัดให้สัมพันธ์สอดคล้องกับ หลักสูตรประมวลการสอนและวิธีสอน เป็นบริการการศึกษาที่จัดส่งถึงผู้ใช้ คือ ครู และผู้เรียน รายการประเภทนี้ ได้แก่ รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ รายการของ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นต้น

2) เพื่อศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non – Formal Education) เป็นการจัด รายการสำหรับกลุ่มผู้ชมที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ผู้เรียนจะเรียนโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่มุ่งผลิตเพื่อ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้การศึกษาทั้งที่เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาในระบบ และการศึกษา แบบกลุ่มสนใจเฉพาะเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ การพัฒนาชีวิตและสภาวะ แวดล้อม รายการประเภทนี้ ได้แก่ รายการเพื่อการเกษตร เป็นต้น

3) เพื่อการศึกษาประชาชน (Informal Education) เป็นการจัดรายการที่มุ่งให้ ข่าวสารความรู้ทั่วไปแก่ประชาชน โดยให้คำแนะนำและกระตุ้นให้เกิดแนวคิดใหม่ๆ ในเรื่องของการอนามัย การทำมาหากิน การปกครอง และการเป็นพลเมืองดี

องค์การศึกษาสหประชาชาติได้เน้นว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่เป็นรากฐานของ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และมีบทบาททางการศึกษาอยู่มาก ซึ่งการใช้โทรทัศน์เพื่อวัตถุประสงค์ ดังกล่าวเป็นไปอย่างกว้างขวาง (อรรณพ เรียรถาวร, 2520) ด้วยสาเหตุที่ว่า

1) โทรทัศน์สามารถสื่อสารไปยังกลุ่มคนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน ทั้งยังสามารถส่งไปได้ในระยะทางไกล

2) โทรทัศน์สามารถให้ประสบการณ์แก่ผู้ชมได้มาก สามารถให้ความรู้ได้อย่าง กว้างขวางทั้งในด้านการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ

3) โทรทัศน์มีคุณสมบัติของสื่อทัศนูปกรณ์อย่างครบถ้วน คือ สามารถให้ข่าวสารแก่ประชาชนทั่วไป โดยได้ยินทั้งเสียงและเห็นทั้งภาพ และภาพนั้นก็มีการเคลื่อนไหวเช่นเดียวกับภาพยนตร์จึงสามารถสร้างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมได้เป็นอย่างดี

จากคุณสมบัติดังกล่าวมีการนำโทรทัศน์เข้ามาช่วยในการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับทั้งที่ใช้โทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนโดยตรง (Instructional Television) และ โทรทัศน์เพื่อการศึกษากว้าง (Education Television) (คัตติยา เพชรชูช่วย, 2537)

สำหรับโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนโดยตรง ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกันอยู่ 4 ประการ คือ

1. เพิ่มพูนความสมบูรณ์แก่กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน เช่น ให้ตัวอย่างหรือคำแนะนำเรื่องใหม่ที่ไม่ได้อยู่ในตำราเรียน เป็นการเชื่อมโยงสถาบันการศึกษากับโลกภายนอก
2. สอนวิชาโดยตรง โดยใช้วิทยากรที่ทรงคุณวุฒิที่มีอยู่อย่างจำกัด
3. เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนารูปแบบการสอนของครูอาจารย์
4. เป็นโรงเรียนทางอากาศ ในกรณีที่ขาดแคลนบุคลากร และอุปกรณ์ทางการศึกษา

1.9 รายการโทรทัศน์กับการพัฒนาเด็ก

อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2535) ศึกษาพบว่า เมื่อโทรทัศน์เริ่มแพร่หลายในสหรัฐอเมริกา และยุโรป ในช่วงทศวรรษที่ 1940-1950 นักสื่อสารมวลชน นักการเมือง และนักวิชาการ สื่อสารมวลชนต่างเชื่อว่าสื่อสารมวลชนมีพลังในการโฆษณาชวนเชื่อ หรือมีอำนาจในการโน้มน้าวใจกลุ่มผู้รับสารให้คล้อยตามโดยไม่มีทางเลือก ความเชื่อนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีสิ่งเร้าที่ว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ในระยะนี้เองนักวิชาการสื่อสารมวลชนได้นำมาพัฒนาต่อเป็นทฤษฎีเข็มฉีดยา (Hypodermic needle theory) ซึ่งเชื่อว่า สื่อสารมวลชนมีอิทธิพลโดยตรงและทันทีต่อพฤติกรรมของกลุ่มผู้รับสาร ทางสังคมไทย มีการนำทฤษฎีเข็มฉีดยาไปใช้อย่างแพร่หลาย โดยเชื่อว่าวิทยุโทรทัศน์ และสื่อสารมวลชนประเภทต่างๆ มีอิทธิพลในการ

กำหนดพฤติกรรมของเด็ก ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1960-1970 มีนักวิชาการแสดงความเห็นโต้แย้งว่า ทฤษฎีเชมซิดยามีข้อจำกัดอย่างน้อย 2 ประการคือ

1) ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ที่อาจจะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้รับสาร เช่น สถานะทางเศรษฐกิจ การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และสภาพชุมชน พฤติกรรมการเลียนแบบของเด็กอาจจะไม่ได้เกิดจากการดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว

2) ทฤษฎีเชมซิดยานี้ มุ่งไปสู่การหาความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างการรับสื่อกับการกำหนดพฤติกรรมเลียนแบบ จึงมีการวิจัยทดลองให้เด็กดูสื่อและวัดผลทันทีว่ามีพฤติกรรมเลียนแบบอย่างไรบ้าง การวิจัยนี้มองข้ามกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และการสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งเด็กได้รับจากสถาบันต่างๆ ทางสังคม

จากข้อจำกัดดังกล่าว จึงมีการเสนอสมมติฐานใหม่ว่าอิทธิพลของสื่อสารมวลชน น่าจะอยู่ที่การปลูกฝังค่านิยมและความเชื่อแก่สมาชิกของสังคมอิทธิพลในลักษณะนี้ จึงเป็นอิทธิพลที่สะสมต่อเนื่องลึกซึ้ง และมีผลในระยะยาว

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาและอบรมเลี้ยงดูเด็ก (2535) ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยด้านสื่อมวลชน รวมทั้งข้อคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า อิทธิพลของสื่อมีผลกระทบต่อการพัฒนาสติปัญญา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เด็กที่ใช้เวลากับสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งมากเกินไป โดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ จะขาดโอกาสที่จะได้รับจากสิ่งเร้าอื่นๆ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในด้านนิสัยการอ่าน วิทยุโทรทัศน์และวิดีโอเป็นสื่อที่ดึงดูดความสนใจของเด็กได้มากและนาน เพราะเด็กได้ยินทั้งเสียงและภาพที่เคลื่อนไหว จึงเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการที่เด็กจะได้สัมผัสกับสื่ออื่นๆ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะสื่อสิ่งพิมพ์ที่ดีจะช่วยส่งเสริมทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้มาก ในด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล สาระของรายการวิทยุโทรทัศน์และสื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ เน้นความบันเทิงและบางเนื้อหาไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก เช่น มีสาระเกี่ยวกับโศกกลางไสยศาสตร์ การแก้ปัญหาด้วยอารมณ์ หรือความรุนแรง ซึ่งหากเด็กได้ดูโดยไม่มีใครชี้แจงให้เข้าใจเหตุผล คุณหรือโทษของสารจากรายการนั้นๆ เด็กจะได้รับรู้เรื่องที่ไม่เหมาะสม อันอาจจะมีผลทำให้เด็กไม่สามารถคิดหรือใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ตามวัย

1.9.1 โพร้มไทม์ช่วงเวลาทองของส่งเสริมการศึกษา

นายอนุสรณ์ อมรฉัตร กรรมการผู้จัดการ บมจ.เอ็ม ลิงค์ เอเชีย คอร์ปอเรชั่น (กรุงเทพฯ, 22 มิ.ย. 2550) ได้กล่าวถึงช่วงเวลาโพร้มไทม์ว่า ปัจจุบันยอดผู้ชมในเวลา 18.00 -20.00 น. ถือว่ามีจำนวนมากที่สุด ซึ่งมากกว่า ช่วงเวลา 20.00-22.00 น. บริษัทมีแผนที่จะผลักดันช่วงรายการในเวลา 18.00 - 20.00 น. ในการสร้างรายได้ใหม่ให้กับบริษัท นอกจากนี้จะพัฒนาโดยเพิ่มรายการในช่วงวันเสาร์-อาทิตย์ให้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ช่วงเวลาโพร้มไทม์นั้น เป็นช่วงที่มีค่าต่อการพัฒนาเด็กไทย เป็นช่วงเวลาที่ผู้ชมมากที่สุด และก็เป็นช่วงเวลาของเด็กดูรายการโทรทัศน์มากที่สุดด้วยเช่นกัน

ทุกวันนี้ข้อมูลสารสนเทศได้มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตเป็นอย่างยิ่ง แต่สังคมยังขาดสื่อสาระรายการโทรทัศน์และวิทยุเพื่อเด็ก เยาวชน คนสูงอายุ และชาวชนบท ทั้งๆ ที่ กลุ่มคนเหล่านี้เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม นอกจากนี้ รายการสาระจำนวนน้อยที่มีอยู่ยังได้ออกอากาศเฉพาะในช่วงเวลาที่มีคนไม่นิยมดูโทรทัศน์ เช่น เวลาตื่นที่ต้องหลับนอน หรือเวลากลางวันที่ต้องไปโรงเรียนหรือทำกิจการงาน เป็นต้น ขณะที่ช่วงเวลาที่คนนิยมดูเยอะๆ (prime time) คือ ช่วง 18.00-22.00 น.ของโทรทัศน์ และช่วง 16.00-18.00 น. ของวิทยุ มักถูกนำไปใช้หาผลประโยชน์ทางธุรกิจมากกว่า (เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง; สยามรัฐ 14 พ.ย. 2546) และได้แนะนำการสนับสนุนแนวทางการพัฒนาไว้ดังนี้

รัฐบาลควรใช้วิธีกำกับดูแลความสมดุลของผังรายการ โดยกันเวลาออกอากาศ (time block) ไว้สำหรับรายการเพื่อกลุ่มคนที่ไม่มีอำนาจซื้อในสังคม ดังแนวทางตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เพื่อมุ่งต่อความเป็นธรรมส่วนหนึ่ง และมุ่งต่อประโยชน์ของรายการอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งในต่างประเทศหลายประเทศก็ใช้วิธีนี้ในทางปฏิบัติ ประเทศไทยได้เคยมีการดำเนินตามแนวทางคล้ายคลึงกันมาก่อนในสมัยรัฐบาลชาติชาย โดยคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ อดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกฯ ได้กำหนดให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ทั้งสถานีโทรทัศน์ของรัฐและของเอกชน จัดสรรเวลาออกอากาศช่วง 18.00-20.00 น. เป็นรายการสาระเพื่อเด็ก ครอบครัว ผู้สูงอายุและชาวชนบท น่าสังเกตว่า ในอดีตได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ครอบคลุมกว่าปัจจุบัน ทั้งยังกำหนดเวลาออกอากาศไว้ถึงสองชั่วโมง นำเสียดาย ต่อมาสถานีโทรทัศน์ทั้งหลายใช้ลูกเล่นเลื่อนเวลาข่าวซึ่งแต่เดิมเสนอตั้งแต่เวลา 20.00 น. เป็นต้นไป มาเสนอในช่วงเวลา 18.00-20.00น.แทน

โดยอ้างว่าเป็นรายการสาระที่ใช้ทดแทนรายการบังคับได้ ขณะเดียวกัน สถานีโทรทัศน์ทั้งหลายต่างเอาเวลาข่าวเดิมาคือ หลัง 20.00 น. ไปทำรายการอื่นที่ไม่ใช่รายการสาระเพื่อเด็ก ครอบครัว ผู้สูงอายุและชาวชนบท เป็นสิ่งที่น่าเสียดายที่ช่วงรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้น ไม่ได้มีในช่วงเวลาที่ถูกต้องที่ควรต่อการพัฒนาศักยภาพ ทั้งนี้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กนั้นจะเกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าที่สุดก็คือช่วงเวลาที่เด็กดูพร้อมๆ กันมากที่สุด คือช่วงเวลาไพรม์ไทม์นั่นเอง

2. แนวคิดเกี่ยวกับการคิดและการส่งเสริมการคิด

การคิดเป็นสิ่งมหัศจรรย์อย่างหนึ่งสำหรับมนุษย์ การคิด เป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสได้ แต่สามารถแสดงออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านอากัปกริยาต่างๆ ของมนุษย์ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดใน

ประเด็นต่างๆ โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของการคิด

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีนักการศึกษาหลายท่านให้ความสนใจกับการพัฒนาความสามารถทางการคิดเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการคิดเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้สูงขึ้น แต่การคิดเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อน มีความลึกลับซับซ้อนของกระบวนการทำงานของสมอง ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับการคิด และให้ความหมายของการคิดไว้ดังนี้

ดิวอี้ (Dewey ,1993 อ้างถึงในทีศนา แคมมณี และคณะ ,2540) กล่าวว่า การคิดมีลักษณะต่อเนื่องเป็นกระแส และการคิดไม่ใช่การรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสเพียงอย่างเดียว

ไอเซนค์ และคนอื่นๆ (Eggenck et al, 1972 อ้างถึงใน จำนง วิบูลย์ศิริ, 2536) กล่าวว่า การคิด คือ การจัดระบบของความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุสิ่งของต่างๆ (Objects) และการจัดระบบของความสัมพันธ์ระหว่างภาพหรือตัวแทน (Representation) ของวัตถุเหล่านั้นๆ

ฮัมฟรี (Humphrey, 1963 ; อ้างถึงใน ศรีสุรางค์ ทิณะกุล, 2542) ได้สรุปความหมายของการคิดไว้ดังนี้

- 1) การคิดเกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ประสบ จำได้ และต้องการแก้ปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง
- 2) ปัญหาเป็นสภาพการณ์ที่มนุษย์ถูกกีดกันไม่ให้ไปถึงเป้าหมายที่ต้องการ
- 3) การคิดเป็นกระบวนการของการผสมผสานลักษณะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญญาเข้าด้วยกัน
- 4) การคิดเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในอดีต
- 5) กิจกรรมการคิดทุกอย่างเกี่ยวข้องกับ "การลองผิดลองถูก" ไม่ว่าจะ เป็นมนุษย์หรือสัตว์
- 6) แรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการคิด
- 7) ภาษาไม่สามารถเทียบได้กับความคิด แต่ภาษามีส่วนสำคัญอย่างมากในการคิด
- 8) ส่วนประกอบต่างชนิดกันจำนวนมากมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เป็นปัญหาซึ่งได้แก่ ภาพในใจ กิจกรรมทางกล้ามเนื้อ การพูด และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ

ฮิลการ์ด (Hilgard , 1962 อ้างถึงใน ปราโมทย์ จันทร์เรือง , 2536) ให้ความหมายว่า การคิด เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมอง โดยมีกระบวนการใช้สัญลักษณ์ของสิ่งของหรือสถานที่ต่างๆ ให้ปรากฏขึ้นในความคิด (idea) หรือจิตใจ (mind)

ลักษณะ สรีวิวัฒน์ (2549) การคิด คือ พฤติกรรมภายในสมองที่อยู่ในลักษณะหรือรูปแบบของการปฏิบัติการทางสมองที่เป็นกระบวนการคิด โดยเริ่มจากสภาพหรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหาที่ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด วิตกกังวล อารมณ์ตึงเครียด ไม่สบายใจ จึงต้องมีการ

กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้คลายความรู้สึกไม่สบาย หรือเพื่อแก้ไขปัญหานั้นๆ ให้สำเร็จ ลุล่วงไปและเกิดความสุขสบายใจได้

ชาติ แจ่มนุษ (2545) ได้ให้ความหมายของการคิดไว้ 2 ลักษณะคือ

- 1) การคิดเป็นกระบวนการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมผัสกับสิ่งเร้าและข้อมูล หรือสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหา แสวงหาคำตอบ ตัดสินใจหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่
- 2) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมองเป็นนามธรรม ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า การที่จะรู้ว่ามนุษย์คิดอะไร คิดอย่างไร จะต้องสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกหรือคำพูดที่พูดออกมา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) กล่าวว่า การคิดคือ กิจกรรมทางความคิดที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจง เรารู้ว่าเรากำลังคิดเพื่อวัตถุประสงค์อะไรบางอย่าง และสามารถควบคุมให้คิดจนบรรลุเป้าหมายได้ เพราะการคิดเป็นการจัดข้อมูลของสมองที่ได้รับให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม โดยการแปลงข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปสู่รูปแบบใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) กล่าวว่า การคิด หมายถึง กระบวนการทำงานของสมองโดยใช้ประสบการณ์มาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าและสภาพแวดล้อมโดยนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และประเมินอย่างมีระบบและเหตุผล เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ถ้าการคิดเป็นการคิดที่ถูกต้อง คือมีเป้าหมายของการคิดเพื่อประโยชน์สุขของตัวผู้คิดและส่วนรวมแล้วก็จะก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย ทั้งในส่วนของบุคคลและสังคม การคิดจึงเป็นสิ่งที่ต้องส่งเสริมให้มีอยู่ในคุณลักษณะอันเป็นศักยภาพของเด็กไทยด้วย

การคิดเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสัญลักษณ์ (Symbols) ที่เกี่ยวข้องกับความคิดอาจจะเป็นคำพูดหรือตัวหนังสือ (สุชา จันทรเฒ, 2543) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ไกรสร ศรีไตรรัตน์ (2542) ที่ว่า การคิดเป็นพฤติกรรมภายในหรือมโนกรรม เป็นกระบวนการทำงานของสมอง ในการจดจำเอาสิ่งของ สถานการณ์ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่อินทรีย์ได้พบเห็นหรือได้สัมผัส เก็บไว้ในรูปของสัญลักษณ์แทนสิ่งเหล่านั้น

อังคณา ไรจน์ไพบูลย์ (2542) กล่าวว่า การคิดไม่มีขอบเขตจำกัดซึ่งคล้ายกับ จิตนาการ ทั้งนี้ในการคิดแต่ละครั้งจะประกอบด้วยหน่วยย่อย 3 หน่วย ได้แก่ ภาพในสมอง (Images) ในสิ่งที่เคยรับรู้จากการเห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัสและรู้สึก จะเป็นประสบการณ์ทำให้มนุษย์สร้างภาพในสมองให้เกิดขึ้นเมื่อคิดภาษาถ้อยคำ (Word) เมื่อเกิดการคิดนอกจากเกิดภาพในสมองยังมีการจัดรูปแบบของภาษาให้มีความหมายชัดเจนเป็นสัญลักษณ์ที่คิดและเข้าใจ ตรงกัน เพราะภาษาหมายถึง ระบบการตกลงร่วมกันทางสังคมที่ระบุถึงความสัมพันธ์เฉพาะ ระหว่างกลุ่ม สัญลักษณ์ และกลุ่มความคิด ความคิดรวบยอด (Concepts) จากภาพในสมองและภาษาที่มีความหมายชัดเจนเกิด สัญลักษณ์ในการคิดจะรวมเข้าเป็นความคิดรวบยอดจากที่ กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การคิด คือ กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบของสมอง ซึ่ง สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาจากการรับรู้ การสัมผัส ประสบการณ์ต่างๆ และสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น โดยมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปการคิดจะไม่มีประสิทธิภาพและผลของการคิดจะแสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่างๆ

ปราโมทย์ จันท์เรือง (2536) กล่าวว่า การคิด คือ พฤติกรรมในที่เกิดจาก กระบวนการทำงานของสมอง ทำให้มีการรวบรวมและจัดระบบข้อมูล รวมทั้งประสบการณ์ ทำให้เกิดเป็นรูปเป็นร่าง หรือมโนภาพที่เป็นเรื่องราวในใจ และพูดหรือแสดงออกมาได้

สำหรับ สุปราณี สนธิรัตน์ และคนอื่นๆ (2533) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการคิดไว้ กล่าวคือ แม้ว่าการคิดจะไม่ปรากฏให้เห็นชัด นักจิตวิทยาก็ยังถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรม การคิดมักเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ด้านสมอง เป็นประสบการณ์ที่ดำเนินไปเรื่อยๆ มีจินตนาการ และอาจมีรูปแบบซ้ำ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ เชื่อว่าคนเรามีการคิดเกิดขึ้นตลอดเวลา แม้ว่าจะไม่มี สิ่งเร้าเป็นพิเศษเฉพาะ โดยอาจมีการรวบรวมความคิดเห็น สถานการณ์และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาคิด และการคิดเรื่องหนึ่งอาจเป็นตัวเร้าให้เกิดการคิดต่อเนื่องไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า การคิดหมายถึง พฤติกรรมภายในของสมองที่มี ลักษณะเป็นกระบวนการ เริ่มจากสิ่งเร้า สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกดีและไม่ดีเกิดขึ้น โดยนำเอาประสบการณ์ที่เจอมาประกอบการสร้างมโนทัศน์ วิเคราะห์เปรียบเทียบ สังเคราะห์ และประเมินหรือประยุกต์ อย่างมีระบบและเหตุผล เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา อย่างเหมาะสม หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ รวมทั้งรวบรวมเก็บเป็นประสบการณ์ต่อไป

2.2 ความสำคัญของการคิด

ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของการคิดได้มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการคิดไว้ดังนี้

ปราณี งามสูตร (2542) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดไว้ว่า การคิดเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์มีความเป็นมนุษย์ที่สูงส่งกว่าสัตว์ประเภทอื่นคือ เป็นสัตว์ชั้นสูงที่มีกระบวนการคิดหาเหตุผล คิดเชิงคณิตศาสตร์ คิดเชิงภาษา คิดสร้างจินตนาการ คิดสร้างพลังใจและเป้าหมายชีวิต เป็นบ่อเกิดแห่งเขาวงกตปัญญา บ่อเกิดแห่งความคิดสร้างสรรค์ และอื่นๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดเป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ เป็นสิ่งมหัศจรรย์ประการหนึ่งที่แยกมนุษย์ออกจากสัตว์อย่างชัดเจน หากมนุษย์ปราศจากการคิดชีวิตมนุษย์จะนิ่งสนิทไร้ซึ่งการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการคิดทำให้มนุษย์มีความเป็นมนุษย์ สามารถแก้ปัญหาให้ตนเองได้ สามารถคิดสร้างสรรค์เครื่องนุ่งห่ม สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ได้ สามารถสร้างความสุขให้แก่ตนเองและสามารถปกป้องตนเองให้พ้นภัยธรรมชาติได้ นอกจากนี้เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) ยังได้กล่าวต่อไปว่า "สิ่งที่เราคิดมีความสำคัญมาก เพราะสะท้อนสาระแห่งความเป็นคนภายในตัวตนของเราออกมา เราคิดเช่นไร สิ่งที่เราแสดงออกมามีแนวโน้ม ความคิด ณ จุดเริ่มต้นของเราเป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลวในการแสดงออกของเราได้"

2.3 ประเภทของการคิด

จากการศึกษางานวิจัยต่างๆ พบว่ามีผู้ได้แบ่งประเภทของการคิดไว้อย่างหลากหลายดังนี้

ศรีสุรางค์ ทิณะกุล และคนอื่นๆ (2542) กล่าวถึงประเภทของการคิดว่าการคิดสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การคิดอย่างไม่มีจุดหมาย (Undirected Thinking) และการคิดอย่างมีจุดหมาย(Directed Thinking) และเช่นเดียวกับสุชา จันทร์เอม (2543) ได้กล่าวถึงประเภทของการคิดไว้ว่า การคิดแบ่งออกได้เป็น 2 พวกใหญ่ๆ ดังนี้

- 1) การคิดโดยไม่มีจุดหมาย (Undirected Thinking) หรือความคิดต่อเนื่อง
- 2) การคิดอย่างมีจุดหมาย (The goal - directed Thinking) เป็นการคิดที่มักมีบทสรุปหลังจากที่คิดเสร็จ ได้แก่ การคิดตัดสินใจ ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การเตรียมตัวแก้ปัญหา และการพิสูจน์ทางออกของปัญหาที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้อังคณา โรจนไพบูลย์ (2542) กล่าวถึงประเภทของการคิดสรุปได้ดังนี้

- 1) การคิดสัมพันธ์ (Associative Thinking) เป็นความคิดที่เชื่อมโยงไร้จุดหมาย เมื่อมีสิ่งเร้ามากกระตุ้นก็เกิดภาพในสมอง พร้อมสัญลักษณ์ อาจจะแบ่งออกเป็นชนิดต่างๆ ได้ 5 แบบคือ

- 1.1) ผีนกลางวัน
- 1.2) การฝัน
- 1.3) การคิดเรื่องส่วนตัว
- 1.4) การคิดอิสระ
- 1.5) การคิดที่ถูกควบคุม

- 2) การคิดโดยตรงในการแก้ปัญหา (Directed Thinking) เป็นการคิดที่หาเหตุผล และมีจุดหมาย ได้แก่ การคิดเชิงวิจารณ์และการคิดสร้างสรรค์

เพชรสุดา เพชรใส (2542 อ้างจาก สอนิต ยมาภัย ,2529) ได้จัดแบ่งประเภทของการคิดไว้ 4 ประเภท คือ

- 1) การคิดเห็น (Reveric) เป็นการคิดที่ช่วยให้เกิดความสุขความพอใจ ความเพลิดเพลิน มีกระบวนการคิดที่จะต่อเนื่องเป็นเรื่องราว คิดค้นหาความจริง คิดที่จะสร้างสิ่งใหม่ๆ เช่น นักวิทยาศาสตร์

- 2) การคิดไตร่ตรอง (Critical Thinking) เป็นกระบวนการคิดที่มีจุดหมายในการคิดแน่ชัด มีเนื้อหาสาระในการคิดอยู่ในขอบเขตจำกัด เป็นการคิดทบทวนการกระทำหลายๆ ครั้ง หลายๆ หน เพื่อให้เกิดความรอบคอบ และเกิดผลดีแก่ตน

- 3) การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking) เป็นการคิดที่จะใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของคนเราอย่างมีระบบ

4) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เป็นการคิดเพื่อให้ได้สิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบเดิม

วรุ ชุกิตติกุล (2542 อ้างจาก สวนา พรพัฒน์กุล ,2522) ได้แบ่งความคิดตามเกณฑ์ต่างๆ 4 แบบ ดังนี้

1) การแบ่งตามขอบเขตของความคิด สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1.1) การคิดในระบบปิด หมายถึง การคิดในขอบเขตจำกัด แนวความคิดไม่มีการเปลี่ยนแปลง เช่น การคิดทางคณิตศาสตร์และตรรกศาสตร์

1.2) การคิดในระบบเปิด เป็นการคิดในขอบเขตของความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลซึ่งแตกต่างกันไปตามประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม

2) การแบ่งตามความแตกต่างของเพศ สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

2.1) การคิดแบบวิเคราะห์ (Analytical style) เป็นการคิดโดยอาศัยสิ่งเร้าที่เป็นจริงเป็นเกณฑ์ การคิดชนิดนี้เป็นพื้นฐานของการคิดแบบวิทยาศาสตร์ เป็นลักษณะการคิดของผู้ชายเป็นส่วนใหญ่

2.2) การคิดแบบโยงความสัมพันธ์ (Relational style) เกิดจากการมองหาความสัมพันธ์

สัมพันธ์ของสิ่งเร้าตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป โดยสัมพันธ์ทางด้านหน้าที่ สถานที่หรือเวลา เป็นการคิดที่สัมพันธ์กับอารมณ์ มักยึดตนเองเป็นใหญ่ เป็นลักษณะการคิดของผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่

3) การแบ่งตามความสนใจของนักจิตวิทยา สามารถแบ่งได้ 3 ประเภทคือ

3.1) สังกัปรหรือมโนภาพ (Concept) เป็นการคิดได้จากการรับรู้โดยจัดตามกลุ่มของสิ่งเร้าหรือเหตุการณ์ซึ่งมีลักษณะร่วมกันทั้งในลักษณะที่เหมือนกันและลักษณะที่แตกต่างกัน โดยอาศัยประสบการณ์เดิม

3.2) การคิดหาเหตุผล (Reasoning) จะเริ่มต้นจากการตั้งสมมุติฐานแล้วทำการทดสอบสมมุติฐานจนกว่าจะได้สาเหตุ และได้ข้อสรุป

3.3) ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) เป็นการคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นมาโดยอาศัยการหยั่งเห็นเป็นสำคัญ

4) การแบ่งตามลักษณะทั่วไป เป็นการแบ่งตามความคิดของฮิลการ์ด (Hilgard, 1966) ได้ 2 ประเภท คือ

4.1) การคิดแบบไม่มีจุดหมาย เป็นการคิดในลักษณะต่อเนื่องไม่มีทิศทางและมีลักษณะค่อนข้างจะไม่ควบคุมและไม่อยู่ในการควบคุม เมื่อถูกกระตุ้นให้คิดถึงสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดๆ ก็จะไปเรื่อยๆ ไม่มีการสรุป ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทย่อยได้ เช่น

4.1.1) การคิดแบบอิสระ

4.1.2) การคิดแบบค่อนข้างอิสระ

4.1.3) การฝันกลางวัน

4.1.4) การฝันกลางคืน

4.1.5) การคิดเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว

4.2) การคิดแบบมีจุดหมาย ซึ่งมีลักษณะการคิด 5 แบบด้วยกัน ดังนี้

4.2.1) การคิดหาเหตุผล

4.2.2) การคิดตัดสินใจ

4.2.3) การคิดแก้ปัญหา

4.2.4) การคิดสร้างสรรค์

4.2.5) การคิดวิพากษ์วิจารณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2541 : 7) ได้กล่าวว่า ลักษณะการคิดเป็นการคิดขั้นกลางหรือระดับกลาง เป็นประเภทของการคิดที่แสดงลักษณะเฉพาะชัดเจน เป็นคำที่แสดงลักษณะการคิด ซึ่งใช้ลักษณะคำวิเศษณ์ คำที่ใช้ไม่ได้แสดงถึงพฤติกรรมหรือการกระทำประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการรวมกันได้แก่ คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดลึกซึ้งคิดกว้าง คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทาง และคิดไกล

นอกจากนี้ยังมีการมองว่า ความสามารถในการคิดนั้นมีหลากหลาย การคิดจึงมีหลายมิติ จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎี หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิดทั้งของต่างประเทศ และของประเทศไทย จากการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้ผลเป็นกรอบความคิดเกี่ยวกับการคิดว่าประกอบด้วย มิติของการคิด 6 ด้าน คือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 4-5 อ้างจาก ทิศนา แชมมณี และคนอื่นๆ , 2540)

- 1) มิติด้านข้อมูลหรือเนื้อหาที่ใช้ในการคิด
- 2) มิติด้านคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการคิด
- 3) มิติด้านทักษะการคิด
- 4) มิติด้านลักษณะการคิด
- 5) มิติด้านกระบวนการคิด
- 6) มิติด้านการควบคุมและประเมินการคิดของตน

ในการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนทั้ง 6 นี้ โดยคำนึงถึงข้อมูลที่ใช้ในการคิดพิจารณาเพื่อแก้ปัญหาจะประกอบด้วยข้อมูล 3 ส่วนคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ ในการคิดผู้ที่จะสามารถคิดได้ดีจะต้องมีคุณสมบัติในตัวเองที่เอื้ออำนวยต่อการคิด ได้แก่ ความเป็นผู้มีใจกว้าง เป็นธรรมชาติ ใฝ่รู้ กระตือรือร้น ขยันอดทน มีความมั่นใจในตนเอง และน่ารักน่าคบ แต่เมื่อคำนึงถึงกลไกในการดำเนินการ การคิด

จากสิ่งที่เป็นพื้นฐานมาสู่สิ่งที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยเริ่มจากทักษะการคิดซึ่งเป็นกลไกพื้นฐานที่ระบุเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้กลไกที่ซับซ้อนมากขึ้นคือ ลักษณะการคิด มีลักษณะเป็นคำวิเศษณ์เป็นคำที่ไม่ได้แสดงออกถึงพฤติกรรมหรือการกระทำโดยตรง แต่สามารถแปลความไปถึงพฤติกรรมหรือการกระทำประการใดประการหนึ่งหรือหลายประการร่วมกัน เช่น คิดคล่อง หมายถึง พฤติกรรมการบอกความคิดได้จำนวนมาก และในเวลาที่รวดเร็ว คิดหลากหลาย มีความหมายถึง พฤติกรรมที่สามารถบอกความคิดที่มีลักษณะ รูปแบบ ประเภทที่หลากหลาย และกลไกของการคิดที่ซับซ้อนมากที่สุดคือ กระบวนการคิด ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมการคิดอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ในการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการคิดแต่ละขั้นตอนนั้นจะต้องอาศัยทักษะการคิด และลักษณะการคิดที่จำเป็นจำนวนมาก เช่น กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และกระบวนการคิดริเริ่มสร้างสรรค์นอกจากนี้ กันยา สุวรรณแสง (2542 : 123) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมความคิดแก่ผู้เรียนไว้ว่า ครูควรจะให้กำลังใจส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักคิด วิเคราะห์ วิจรณ์คิดอย่างมีเหตุผล คิดแก้ปัญหาเป็น ครูควรจะให้เด็กมีอิสระเสรีในด้านความคิดบ้าง ไม่เข้มงวดในเรื่องความถูกต้องมากเกินไป ให้โอกาสให้ผู้เรียนเป็นตัวของตัวเองให้มาก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดให้มากๆ และให้ทำกิจกรรมโดยเสรีไม่มีข้อจำกัดมากเกินไป ไม่จำเป็นต้องให้ทุกคนทำงานอย่างเดียวกันหรือมีผลงานออกมาอย่างเดียวกัน สนับสนุนให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าและประเมินผลงานของเขา สนับสนุนให้ค้นคว้าอย่างมีความหมาย ให้ช่วยตัวเองให้มากที่สุด ครูคอยให้คำแนะนำ กระตุ้น ฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ปัญหา รู้จักใช้ข้อมูล ตั้งสมมุติฐาน ประเมินผลและสรุปเป็น ดังนั้นในการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน

คือการพัฒนาคุณสมบัติตามมิติต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตัว of นักเรียนฝึกฝนให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญ สามารถนำมาปฏิบัติได้ ก็จะได้นักเรียนที่มีคุณสมบัติคิดเป็น คิดเก่ง คิดดี

ซึ่งการที่จะเกิดการเรียนรู้จนนำไปสู่การคิดเป็น คิดเก่ง คิดดี จำเป็นจะต้องมีพฤติกรรมการเรียนรู้ กลุ่มยุทธวิธี ที่เป็นความสามารถ และทักษะทางด้านสมองในการคิดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามรายละเอียดชั้นตอนดังนี้ (Bloom, 1972 อ้างถึงใน เจนจิรา คำโนนจิว , 2542)

1) ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ในการจำหรือระลึกได้ ซึ่งรวมประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เคยได้รับรู้มา

1.1) ความรู้เฉพาะเรื่องเฉพาะอย่างเป็นการระลึกในส่วนย่อยๆ เฉพาะอย่าง
ที่แยกได้

1.1.1) ความรู้เกี่ยวกับศัพท์ เกี่ยวกับความหมายของคำ

1.1.2) ความรู้เกี่ยวกับความจริงเฉพาะอย่าง เป็นต้นว่า รั้ววัน เดือน ปี

เหตุการณ์ สถานที่

1.2) ความรู้เกี่ยวกับวิถีทางและวิธีการดำเนินเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

1.2.1) ความรู้ในเรื่องระเบียบ แบบแผน ประเพณี

1.2.2) ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้ม และลำดับก่อนหลัง

1.2.3) ความรู้ในการแยกประเภท และจัดหมวดหมู่

1.2.4) ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์

1.2.5) ความรู้เกี่ยวกับระเบียบ และกระบวนการ

1.3) ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

1.3.1) ความรู้เกี่ยวกับหลักการ และข้อสรุปทั่วไป

1.3.2) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี และโครงสร้าง

2) ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นความสามารถในการแปลความตีความหมาย และความในเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ แยกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

2.1) การแปลความ เป็นการจับใจความให้ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือจากภาษาหนึ่งของการสื่อสารไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2.2) การตีความหมาย เป็นการอธิบายความหมาย หรือสรุปเรื่องราว โดยการจัดระเบียบใหม่ รวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาใหม่

2.3) การขยายความ เป็นการขยายเนื้อหาที่เหนือไปกว่าขอบเขตที่รู้ เป็นการขยายเขตการอ้างอิงหรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

3) การนำไปใช้ (Application) เป็นความสามารถในการนำสาระสำคัญต่าง ๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริง หรือกล่าวสั้นๆหนึ่งว่าเป็นการใช้ความเป็นนามธรรมในสถานการณ์รูปธรรม ซึ่งความเป็นนามธรรม อาจอยู่ในรูปแบบของความคิดทั่วไป กฎเกณฑ์ แนวคิด และทฤษฎี

4) การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการแยกการสื่อความหมายไปสู่หน่วยย่อยเป็นองค์ประกอบสำคัญหรือเป็นส่วน ๆ เพื่อให้ได้ลำดับขั้นตอนของความคิด ความสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เช่นนี้ก็เพื่อมุ่งที่จะให้การสื่อความหมายมีความชัดเจนยิ่งขึ้น อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

4.1) การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการชี้ให้เห็นหน่วยย่อย ๆ ที่เป็นส่วนประกอบที่อยู่ในสิ่งที่สื่อความหมาย

4.2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการแยกการประสาน หรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่อยู่ในสิ่งที่สื่อความหมาย

4.3) การวิเคราะห์หลักการในเชิงจัดดำเนินงาน เป็นการชี้ให้เห็นระบบจัดการ และวิธีรวบรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

5) การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นความสามารถในการนำหน่วยต่าง ๆ หรือส่วนต่าง ๆ เข้าเป็นเรื่องเดียว จัดเรียบเรียง และรวบรวม เพื่อสร้างแบบแผนหรือโครงสร้างที่ไม่เคยมีมาก่อน อาจจำแนกได้ 3 ลักษณะดังนี้

5.1) การสังเคราะห์ข้อความ เป็นการผูกข้อความขึ้นโดยการพูดหรือเขียนเพื่อสื่อความคิด ความรู้สึก หรือประสบการณ์ไปยังผู้อื่น

5.2) การสังเคราะห์แผนงาน เป็นการพัฒนาหรือนำเสนอแผนการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของงานที่ได้รับมอบหมาย หรือคิดทำขึ้นเอง

5.3) การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการพัฒนาหรือสร้างชุดสัมพันธ์เชิงนามธรรมขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องจำแนก หรืออธิบายข้อมูล หรือปรากฏการณ์บางอย่างจากข้อความเป็นเบื้องต้น

6) การประเมินค่า (Evaluation) เป็นความสามารถในการตัดสินใจในเนื้อหา วัสดุ อุปกรณ์ และ วิธีการทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ซึ่งอาจจะกำหนดเกณฑ์ขึ้นมาเอง หรือผู้อื่นกำหนด จำแนกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

6.1) การประเมินค่าตามเกณฑ์ภายใน เป็นการประเมินค่าความถูกต้องของวัสดุ อุปกรณ์ ข้อความ เหตุการณ์ตามคุณสมบัติประจำตัวของวัสดุ อุปกรณ์ ข้อความหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

6.2) การประเมินค่าตามเกณฑ์ภายนอก เป็นการประเมินค่าตามเกณฑ์อ้างอิงกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ความรู้เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ บุคคล สิ่งของ ซึ่งได้จากการสังเกต ประสบการณ์ การรายงาน โดยที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้ และสามารถแบ่งระดับความรู้ได้ 6 ขั้นตอน คือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผล

เกียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) กล่าวว่า ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีปัญหาหลากหลายด้าน การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างยากลำบาก ปัญหาสำคัญ เนื่องจาก สังคมไทยขาด "นักคิด" ที่ทำหน้าที่ในการนำความคิด ของคนในประเทศ นำแนวทางการพัฒนาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน และขาดประชาชนที่ "คิดเป็น" ดังนั้น หากเราต้องการให้ประเทศไทยพัฒนาต่อไปได้ ไม่เสียเปรียบ ไม่ถูกหลอกง่าย และสามารถคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ เราจำเป็นต้องให้คนไทย "คิดเป็น" คือ รู้จักวิธีการคิดที่ถูกต้อง เมื่อข้อมูลเข้ามาปะทะ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง อย่างไม่ผิดพลาด การที่คนในประเทศ จะสามารถคิดเป็นนั้น จำเป็นต้องได้รับการเปิดทาง และแนะแนวให้มีความสามารถในการคิด ครบ 10 มิติ นั่นคือ

- 1) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)
- 2) การคิดเชิงวิเคราะห์ (Analytical Thinking)

- 3) การคิดเชิงสังเคราะห์ ((Synthesis-Type Thinking))
- 4) การคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking)
- 5) การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)
- 6) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- 7) การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking)
- 8) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking)
- 9) การคิดเชิงบูรณาการ (Integrative Thinking)
- 10) การคิดเชิงอนาคต (Futuristic Thinking)

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้กล่าวไว้ว่า หากจะสร้างเด็กไทยให้เป็นคนกล้าคิด กล้าทำ ฉลาดคิด ฉลาดทำอย่างมีคุณภาพ ก็ควรสร้างความคิดและปัญหาให้กับเด็ก เพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ และได้เสนอมิติกระบวนการคิดทั้งหมด 12 กระบวนการ มีดังต่อไปนี้คือ

- 1) การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking)
- 2) การคิดเปรียบเทียบ (Comparative Thinking)
- 3) การคิดวิพากษ์ (Critical Thinking)
- 4) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking)
- 5) การคิดแก้ปัญหา (Problem solving Thinking)
- 6) การคิดสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking)
- 7) การคิดประยุกต์ (Applicative Thinking)
- 8) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)
- 9) การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)
- 10) การคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic Thinking)
- 11) การคิดบูรณาการ (Integrative Thinking)
- 12) การคิดอนาคต (Futuristic Thinking)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเรื่องการคิดประเภทต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศปัจจุบันของ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ (2545) และสุวิทย์ มูลคำ (2547) ประกอบกับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom ด้านพุทธิพิสัย อันจะนำไปสู่การจะพัฒนาเด็กไทยให้เป็นเด็กที่

คิดเป็น คิดเก่ง และคิดดี ผู้วิจัยได้เลือกการคิด 8 ประเภท ได้แก่ คิดมโนทัศน์ คิดประยุกต์ คิดวิเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ คิดวิพากษ์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ ในการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อส่งเสริมการคิดดังกล่าว รายละเอียดของแต่ละประเภทการคิด อยู่ในหัวข้อ 2.4

2.4 นิยามและความหมายของการคิดประเภทต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 การคิดมโนทัศน์ (Conceptual Thinking)

นิยามของมโนทัศน์ที่เสนอโดย Klaus meier (1985) มีประโยชน์มากสำหรับจุดประสงค์ในการสอน โดยเขามองมโนทัศน์เป็นเหมือนการสร้างขึ้นทางจิต โดยทั่วไปให้อยู่ในรูปสัญลักษณ์ (symbolized) โดยคำต่างๆ ในสังคม โดยเขาเขียนนิยามไว้ดังนี้ (หัสชัย สิทธิรักษ์, 2550)

มโนทัศน์หนึ่งๆ ประกอบด้วยการจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับเอนติตี(entities) หนึ่งหรือมากกว่า นั่นคือ วัตถุ เหตุการณ์ ความคิด (idea) หรือกระบวนการที่ยอมให้แต่ละบุคคลแยกแยะความแตกต่างของเอนติตีพิเศษหรือกลุ่มชั้นของเอนติตี (class of entities) และยังสามารถให้ความสัมพันธ์กับเอนติตีอื่นหรือกลุ่มชั้นเอนติตีอื่น

นักทฤษฎีบางคน (Kintsch, 1974, 1979; Van Dijk, 1980) เชื่อว่าสารสนเทศเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษาถูกเก็บไว้ในรูปที่เป็นเรื่องเป็นใจพท์ที่จะต้องพิสูจน์ เป็นเหมือนโครงสร้างมโนทัศน์ที่มีการยืนยันความจริงที่มีความพอใจต่ำสุด คำว่า Doris และ น้ำ ต่างก็เป็นมโนทัศน์ไม่ใช่สารสนเทศที่สามารถตรวจสอบหาความจริงหรือหาความผิดพลาด แต่ถ้า Doris ป่วยและน้ำไหลลงตามเนินเขา เป็นเรื่องที่จะต้องพิสูจน์ เพราะว่าเราสามารถจะถามว่ามันถูกหรือผิดสิ่งที่ต้องพิสูจน์ที่ประยุกต์ใช้กับหลายตัวอย่าง นั้นเป็นหลักการ การสอนคำศัพท์ (มโนทัศน์และกลุ่มคำ) ที่ยืนยันถึงคำศัพท์ที่สอน เป็นส่วนที่บูรณาการของคำสอนเนื้อหา เพราะว่าหลักการอธิบายความสัมพันธ์ และช่วยในการจัดระบบสารสนเทศในเนื้อหา

สำหรับด้านความหมายของการคิดมโนทัศน์ ได้มีนักวิจัยได้ให้ความหมายต่างๆ ดังนี้

ไพรัช สุแสนสุข (2548) คิดมโนทัศน์ (Conceptual Thinking) หมายถึง ความคิด ความเข้าใจที่สรุปเกี่ยวกับการจัดกลุ่ม สิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ เรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เกิดจากการสังเกต หรือการได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับสิ่งนั้นหรือเรื่องนั้น แล้วใช้คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จัดเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking) หมายถึง ความสามารถในการประสานข้อมูลทั้งหมด ที่มีอยู่ เกี่ยวกับเรื่องหนึ่งเรื่องใด ได้อย่างไม่ขัดแย้ง แล้วนำมาสร้างเป็นความคิดรวบยอด หรือกรอบความคิดเกี่ยวกับเรื่องนั้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งหมดที่เป็นองค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง รูปแบบของการคิดแบบมโนทัศน์ เช่น Concept Map, Mind Map, Cycle Grap Web Diagram, Flowchart Diagram , Venn Diagram เป็นต้น

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดมโนทัศน์ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการคิดมโนทัศน์ คือ ความสามารถทางสมองในการจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีคุณลักษณะขององค์ประกอบพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

2.4.2 การคิดประยุกต์ (Applicative Thinking)

การประยุกต์เป็นวิธีการนำบางสิ่งมาใช้ประโยชน์ “บางสิ่ง” ที่นำมานั้น อาจเป็น ทฤษฎี หลักการ แนวคิด ความรู้เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และนำมาใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทแวดล้อมที่เป็นอยู่อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น “บางสิ่ง” นั้นอาจเป็นวัตถุ

สิ่งของที่นำมาใช้นอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทใหม่ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

การคิดประยุกต์นั้นจะช่วยขยายขอบเขตความสามารถของสมองในการคิดประยุกต์สิ่งต่างๆ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำสิ่งที่คิดว่าน่าจะมีประโยชน์มาใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) การคิดเชิงประยุกต์ (Applicative Thinking) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาสิ่งที่มีอยู่เดิม ไปปรับใช้ประโยชน์ในบริบทใหม่ ได้อย่างเหมาะสม โดยยังคงหลักการของสิ่งเดิมไว้

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดประยุกต์(Applicative Thinking) หมายถึง การนำความรู้หรือสิ่งของบางสิ่งมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์อย่าง เหมาะสมกับสภาวการณ์นั้น เพื่อแก้ปัญหา เพื่อการค้นพบสิ่งใหม่หรือสิ่งทดแทน กระบวนการคิดประยุกต์ 1.กำหนดวัตถุประสงค์ 2. ศึกษาแนวคิดของสิ่งที่จะนำไปประยุกต์ 3. คัดเลือกแนวคิด 4. ปรับเปลี่ยน 5. ตรวจสอบผลงาน ตัวอย่างกิจกรรม

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดประยุกต์ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการคิดประยุกต์ คือ ความสามารถในการนำแนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือความรู้เรื่องในเรื่องหนึ่งมา ใช้ประโยชน์ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างเหมาะสม หรือการนำ วัตถุประสงค์ของ มาใช้งานนอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมอย่างเหมาะสมกับบริบทใหม่ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการต่อสถานการณ์ต่างๆ ได้

2.4.3 คิดวิเคราะห์ (Analitical Thinking)

ผู้เชี่ยวชาญหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของการคิดวิเคราะห์โดยใช้คำที่ แตกต่างกัน เช่น การคิดวิเคราะห์เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน การคิดวิเคราะห์เป็นกิจกรรมทางปัญญา การคิดวิเคราะห์เป็นการใช้เหตุผลและเป็นการคิดเพื่อตัดสินใจ ซึ่งได้มีผู้นิยามความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้ ดังนี้

ประเวศ วะสี (อ้างถึงใน วณิช สุรารัตน์, 2547) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการใช้ปัญญาคอยตรวจสอบดูว่า ข้อมูลข่าวสารหรือสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามานั้นมีสภาพที่แท้จริงเป็นอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ มีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ควรจะจัดการอย่างไรจึงเหมาะสม

ทิตินา แชมณี (2544) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การแยกข้อมูลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ แล้วใช้เกณฑ์จัดข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่เพื่อให้เข้าใจและเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลในส่วนต่าง ๆ

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดวิเคราะห์ (Analitical Thinking) หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นสิ่งของ เรื่องราว หรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ ขั้นแรกคือ การกำหนดสิ่งที่จะวิเคราะห์ กำหนดปัญหาพิจารณาแยกแยะ สรุป เช่น การวิเคราะห์ข่าวเหตุการณ์ วิเคราะห์บทความ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนกแจกแจงองค์ประกอบต่าง ๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น

บุญชม ศรีสะอาด (2531: 26-27) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวใด ๆ ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นประกอบกันอยู่เช่นไร แต่ละอันคืออะไร มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร อันใดสำคัญมากน้อย ซึ่งพฤติกรรมนี้จะสามารถจำแนกเป็นองค์ประกอบ คือ

- 1) การคิดวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เรียกว่าเป็นการแยกแยะหัวใจของเรื่อง
- 2) การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องราวหรือปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด

3) การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักการของความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญในเรื่องราวหรือปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด

Bloom (Bloom, 1959 อ้างถึงใน สมนึก ปฏิปทานนท์, 2542) ให้นิยามว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหาและองค์ประกอบ ตลอดจนการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของหลักการจัดการ

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นๆ หรือแยกแยะส่วนย่อยของเหตุการณ์หรือเนื้อหาต่างๆ ประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ทำความชัดเจนให้เกิดขึ้น จนนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง

2.4.4 คิดเปรียบเทียบ (Comparative Thinking)

การเปรียบเทียบโดยทั่วไปสื่อความหมายได้ 2 ลักษณะ อันได้แก่ การเปรียบเทียบในลักษณะ “เทียบเคียง” และการเปรียบเทียบในลักษณะ “เปรียบเทียบเปรียบ” (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545) และได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

การเปรียบเทียบ ในลักษณะ “เทียบเคียง” หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงความเหมือนกันและความแตกต่างกันระหว่างสิ่งเหล่านั้น สิ่งต่างๆ ที่นำมาเปรียบเทียบอาจเป็นแนวความคิด การกระทำ เหตุการณ์ คนวัตถุ หรือสิ่งของ ฯลฯ ตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไป จุดมุ่งหมายเพื่อจำแนกแจกแจงให้เห็นความเหมือนและ/หรือความแตกต่างกัน อาจแสดงเป็นภาพเปรียบเทียบกันได้

การเปรียบเทียบ ในลักษณะ “เปรียบเทียบเปรียบ” หมายถึง การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เฉพาะส่วนที่มีความคล้ายคลึงกันในบางด้านมักจะใช้เพื่อช่วยในการอธิบายสิ่งที่ผู้ฟังไม่รู้ โดยนำเอาสิ่งที่ผู้ฟังรู้มาเปรียบเทียบให้เห็น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพในความคิด ช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546) การคิดเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Thinking) หมายถึง การพิจารณาเทียบเคียงความเหมือน และ/หรือ ความแตกต่าง ระหว่างสิ่งนั้น กับสิ่งอื่นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถอธิบายเรื่องนั้นได้อย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการคิด การแก้ปัญหา หรือการหาทางเลือกเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดเปรียบเทียบ(Comparative Thinking) หมายถึง การพิจารณาให้เห็นลักษณะที่มีความเหมือนหรือความแตกต่างระหว่างส่วนหนึ่งกับสิ่งอื่นๆ การคิดเปรียบเทียบช่วยฝึกให้เป็นคนช่างสังเกตมีเหตุผล และช่วยฝึกให้เป็นคนที่มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการคิดเปรียบเทียบไว้ว่า การคิดเปรียบเทียบ เป็นความสามารถในการเทียบเคียงความเหมือน และ/หรือความต่าง ระหว่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งอื่นๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์เดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ สามารถอธิบายเรื่องนั้นได้อย่างชัดเจน เป็นประโยชน์ในการคิดและการแก้ปัญหา

2.4.5 คิดวิพากษ์ (Critical Thinking)

การวิพากษ์ หมายถึง การพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยโต้แย้ง และท้าทายสมมติฐานที่นำมากล่าวอ้าง อาจมีข้อผิดพลาดและไม่เป็นจริง (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

วิพากษ์ หมายถึง การพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยท้าทายโต้แย้งเหตุผลที่นำมากล่าวอ้าง การท้าทายดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากความสงสัยและความไม่เชื่อว่าข้ออ้างนั้นจะเป็นจริง อันนำไปสู่การพิสูจน์สมมติฐานนั้นอีกครั้งหนึ่ง (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525)

และได้มีผู้ให้ความหมายของการคิดวิพากษ์ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) หมายถึง ความตั้งใจที่จะพิจารณาตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการไม่เห็นคล้อยตามข้อเสนออย่าง

ง่าย ๆ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งสมมติฐาน และข้อสมมติที่อยู่เบื้องหลัง และพยายามเปิดแนวทางความคิด ออกสู่ทางต่างๆ ที่แตกต่างจากข้อเสนอนั้น เพื่อให้สามารถได้คำตอบที่สมเหตุสมผล มากกว่าข้อเสนอเดิม

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดวิพากษ์ (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาประเมินและตัดสินสิ่งต่างๆ โดยการพยายามแสวงหาคำตอบที่มีความสมเหตุสมผล ประโยชน์ของการคิดวิพากษ์ ช่วยให้เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง เชื่ออย่างมีเหตุผลช่วยให้คิดอย่างรอบคอบครบถ้วน ช่วยแก้นิสัยการด่วนสรุป สิ่งที่น่ามาฝึกการคิดวิพากษ์ เช่น ข่าว คำโฆษณา ค่านิยมความคิดเห็นข้อคิด/คำคม สุภาษิต คำประพันธ์ ฯลฯ

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดวิพากษ์ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการคิดวิพากษ์ คือ ความสามารถในการพิจารณาประเมินและตัดสินสิ่งต่างๆ เมื่อเกิดความไม่มั่นใจในสถานการณ์นั้นโดยมี การตั้งสมมติฐานที่แย้งกับสมมติฐานที่กล่าวอ้าง และเกิดคำถามในเชิงโต้แย้ง ตรวจสอบความขัดแย้งนั้น และหาทางอธิบายความขัดแย้งนั้น หาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนามุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมเหล่านั้นที่ดีกว่าเดิม

2.4.6 คิดสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking)

การสังเคราะห์ หมายถึง การผสมผสานกันอย่างกลมกลืนของส่วนประกอบต่างๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

สิ่งใหม่ที่ได้มีอยู่สองลักษณะ กล่าวคือ เป็นสิ่งที่เกิดจากการ "หลวมรวม" ส่วนประกอบย่อยต่างๆ จนไม่สามารถมองเห็นส่วนประกอบต่างๆ เหล่านั้น และสิ่งใหม่ที่เกิดจากการ "ถักทอ" องค์ประกอบย่อยเข้าด้วยกัน กลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีคุณสมบัติเฉพาะ ซึ่งอาจยังมองเห็นองค์ประกอบย่อยอยู่ แต่มีการนำมาถักทอและจัดเรียงในแกนโครงสร้างใหม่อย่างเหมาะสม

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549) การคิดเชิงสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking) หมายถึง ความสามารถในการดึงองค์ประกอบต่างๆ มาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้สิ่งใหม่ ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดสังเคราะห์ (Synthesis-Type Thinking) หมายถึง ความสามารถในการรวบรวมส่วนประกอบย่อยของสิ่งต่างๆของสิ่งของหรือความคิดมาหลอมรวม ได้อย่างผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นสิ่งใหม่ สิ่งใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์มี 2 ลักษณะคือ เป็นสิ่งใหม่จนไม่สามารถเห็นส่วนประกอบย่อย เช่น การผลิตยาเม็ด ยาน้ำต่างๆอีกแบบหนึ่งคือ เป็นสิ่งใหม่ที่ยังสามารถเห็นส่วนประกอบย่อย เช่น แกงป่าไก่ ขนมรวมมิตร ฯลฯ

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดสังเคราะห์ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการคิดสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการรวบรวมเนื้อหาสาระต่างๆ หล่อหลอมหรือดักทอเข้าไว้ด้วยกัน จนก่อให้เกิดความคิดรวบยอด มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่าง สมเหตุสมผล จนทำให้เกิดความรู้ใหม่

2.4.7 คิดแก้ปัญหา (Problem solving Thinking)

การคิดแก้ปัญหามีนักคิดหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

Brophy (1995; 14) การคิดแก้ปัญหา หมายถึง การคิดแสวงหาแนวทางที่ จะช่วยให้บุคคลสามารถตอบคำถามหรือแก้ปัญหาสิ่งที่เกิดขึ้น

Good (1973; 518) การคิดแก้ปัญหา หมายถึง แบบแผนหรือวิธีดำเนินการใน สภาวะที่บุคคลมีความยากลำบาก ด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตั้งสมมติฐาน และ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบว่าสมมติฐานนั้นเป็นจริงหรือไม่

Robarty and Bellanca (1990; 69) การคิดแก้ปัญหา คือ การหาทางเลือกที่ เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ หรือเหตุการณ์หนึ่งๆ ด้วยการเสนอความคิด แนวทาง เพื่อการ บรรลุผลตามที่ต้องการ

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดแก้ปัญหา(Problem solving Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองที่จะคิดพิจารณาไตร่ตรอง อย่างพินิจพิจารณา ถึงสิ่งต่างๆที่เป็นปม ประเด็นสำคัญที่ทำให้สภาวะความไม่สมดุลเกิดขึ้น โดยพยายามหาหนทางคลี่คลายข้อขัดปดเป่า

ประเด็นสำคัญเหล่านั้นให้กลับเข้าสู่สภาวะสมดุล การคิดแก้ปัญหาที่มีประโยชน์คือช่วยให้เปิดใจรับสิ่งใหม่กระตือรือร้นช่วยให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ กล้าหาญ กล้าเผชิญความจริง

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดแก้ปัญหา ผู้วิจัยสรุปความหมายของการคิดแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการเผชิญปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา หาทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ในทางที่ถูกต้อง บรรลุผลที่ต้องการ และดีขึ้น

2.4.8 คิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้นมา คำถามที่มักจะใช้กันอยู่ทั่วไปว่า อะไรเป็นส่วนประกอบของความคิดสร้างสรรค์นั้น คงจะไม่มีเพียงสิ่งเดียว ความคิดสร้างสรรค์ของคนใดคนหนึ่ง อาจะหมายถึง การค้นพบดาวพระเคราะห์ดวงใหม่ วิธีการเล่นเปียโนหรือเล่นเทนนิสได้ดี ซึ่งไม่เคยมีใครทำได้มาก่อน หรืออาจจะให้ความหมายอย่างง่ายกว่า หมายถึงความพยายามในการทำสิ่งใหม่ๆ ขึ้น (มบุญ ตนะวัฒนา, 2539)

การคิดสร้างสรรค์เปรียบเหมือนกับการที่เราถูกล้อมไปด้วยกองทัพข้าศึก แล้วเราหาทางออกไม่ได้ หากใช้วิธีแก้ปัญหาแบบเดิมๆ เราจำเป็นจะต้องฝ่าวงล้อมออกไป หรืออีกนัยหนึ่งเป็นเหมือนกล้าแหวกม่านประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติ กล้าที่จะเดินไปบนเส้นทางใหม่ๆ ที่ไม่เคยเดินมาก่อน ผลผลิตของการคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ หรือการค้นพบวิธีแก้ปัญหาในวิถีทางที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2545) การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง การขยายขอบเขตความคิดออกไป จากกรอบความคิดเดิมที่มีอยู่ สู่อความคิดใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน เพื่อค้นหาคำตอบที่ดีที่สุด ให้กับปัญหาที่เกิดขึ้น

สุวิทย์ มูลคำ (2547) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง กระบวนการทางปัญญาที่สามารถขยายขอบเขตความคิดที่มีอยู่เดิมสู่อความคิดที่แปลกใหม่ แตกต่างไป จากความคิดเดิม ประโยชน์ของการคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้พบวิธีแก้ปัญหาในวิถีทางที่ไม่เคยปฏิบัติมาก่อน ก่อให้เกิดนวัตกรรม หรือสิ่งประดิษฐ์ แปลกใหม่อย่างไม่หยุดยั้ง

จากที่มีผู้ได้ให้ความหมายของการคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสรุปความหมายของการคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิดคล่องตัวหรือคิดได้มาก มีความหลากหลายในการคิดสิ่งต่างๆ อาจใช้ในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ หรือสามารถคิดได้ยืดหยุ่น สามารถปรับสภาพความคิดตามสถานการณ์ได้ หรือ การมีจินตนาการในสิ่งที่เหนือความเป็นจริงในปัจจุบัน หรือ มีการคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ๆ มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำจากซึ่งที่เคยมีอยู่

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รศ.ดร.สายฤดี วรภิโจคาทร (www.thaihealth.or.th) ผอ.สถาบันเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล (2550) กล่าวว่า เมื่อไม่นานมานี้สมาคมกุมารแพทย์แห่งอเมริกาได้ว่าเด็กอายุไม่ถึง 3 ขวบ ไม่ควรเสกสื่อทางโทรทัศน์ เนื่องจากสมองเป็นอวัยวะที่มีความมหัศจรรย์ สามารถรับรู้ทุกอย่าง ในขณะที่รับรู้นั้นก็เชื่อมโยงกับอารมณ์ด้วย โดยที่ทีวีมีเรื่องของอารมณ์ค่อนข้างมาก ส่วนเรื่องภาษาและภาพก็ไม่มีคำใดหรือภาพใดที่ไม่แสดงความหมายเชิงอารมณ์ ถ้าให้เด็กอยู่กับอารมณ์ต่างๆ มาก เด็กจะใช้เพียงสมองส่วนกลาง ถ้าทีวีมีแต่เรื่องรุนแรง เรื่องการบริโภค เรื่องสันตนาการ จะพัฒนาเพียงสมองส่วนล่าง แต่สมองส่วนหน้าที่เป็นเรื่องจินตนาการ ความรู้ชั้นสูง การสัมผัส การสร้างเหตุผล การสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงสติปัญญา ระดับสูง ซึ่งมีเฉพาะมนุษย์เท่านั้น สื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองต่อพัฒนาการของสมองส่วนนี้ได้

งานวิจัยของ จันทรเพ็ญ ชูประภาวรรณ เด็กอายุต่ำกว่า 2 ขวบหันดูโทรทัศน์ และย่าเตือนพ่อแม่ ให้เลี้ยงดูด้วยความระวัง ซึ่งปัญหาวัยรุ่นปัจจุบัน ส่วนมากมาจากขาดการกระตุ้นพัฒนาการแบบองค์รวม (เอกสารมูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก ฉบับที่ 3 ต.ค.2548)

รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ได้กล่าวในบทสัมภาษณ์ (มติชนรายวัน 25 ม.ค.2550) ไว้ว่า รายการโทรทัศน์จะต้องไม่เอาเรื่องมกมายมาออกอากาศ ต้องตัดเรื่องพวกนี้ให้น้อยลง ให้เป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น และได้ยกตัวอย่างรายการของช่อง 9 เช่น "ฉลาดที่สุดสุด" หรือ Mega Clever ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสนับสนุน รายการ "คนค้นคน" "กบนอกกะลา" ฯลฯ ล้วนเป็นรายการโทรทัศน์ที่ดีและประเทืองปัญญา เป็น

การนำเสนอความคิดที่เป็นเหตุเป็นผลสอดคล้องกัน ไม่ใช่เปิดโทรทัศน์แล้วก็เจอแต่ละครกับมิวสิควิดีโอ สังคมไทยอาจจะเปลี่ยนชั่วข้ามคืนไม่ได้ แต่ก็ควรมีทางเลือกให้แก่ประชาชน

ลัดดา เหมาะสุวรรณ (2547) เสนอผลการวิจัยในการประชุมวิชาการ "เด็กไทยวันนี้ เป็นอยู่อย่างไร" จัดโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) โดย ผลการวิจัยพบว่า เด็กในเมืองดูทีวีเกือบ 5 ชม.ต่อวัน ด้านการดูโทรทัศน์ พบว่าเด็กอายุ 1-6 ปีเกือบทั้งหมด(ร้อยละ 96.7) ได้ดูโทรทัศน์ เฉลี่ยวันละ 1.9 ชั่วโมง เด็กในเขตเทศบาลใช้เวลาดูโทรทัศน์ มากกว่าเด็กนอกเขตเทศบาล เด็กกรุงเทพมหานครใช้เวลาดูโทรทัศน์ มากที่สุดวันละ 2.1 ชั่วโมง เด็กอายุ 6-13 ปี ดูโทรทัศน์ เฉลี่ยวันละ 2.8 ชั่วโมง โดยเด็กในเขตเทศบาลใช้เวลาดูโทรทัศน์ มากกว่าเด็กนอกเขตเทศบาล โดยผู้เลี้ยงดูเด็กดูโทรทัศน์ พร้อมกันกับเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย รายการดูโทรทัศน์ ที่ดูพร้อมกันคือ ละครหรือภาพยนตร์(ร้อยละ 41.0) รายการข่าว(ร้อยละ 21.6) และการ์ตูน(ร้อยละ 13.9) เด็กอายุ 13-18 ปี ดูโทรทัศน์ เฉลี่ยวันธรรมดา 3.3 ชั่วโมง วันหยุดเฉลี่ย 4.9 ชั่วโมง ซึ่งเด็กไทยอ้วน-เตี้ยเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ชี้ว่า เด็กไทยมีพัฒนาการแบบของค์รวมสมวัย ลดลงตามลำดับจากปฐมวัย ถึงวัยเรียนและวัยรุ่น ในด้านกาย เมื่อเปรียบเทียบกับค่าสำรวจเมื่อ 5 ปีที่แล้ว เด็กไทยวันนี้มีภาวะผอมน้อยลงแต่มีภาวะอ้วนเพิ่มขึ้น เด็กปฐมวัยวันนี้มีภาวะเตี้ยถึงร้อยละ 10.7 มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ด้านสติปัญญา ค่าเฉลี่ยเขาวนปัญญาของเด็กวัยเรียนอยู่ในระดับปกติแต่ค่อนข้างมาทางต่ำเหมือนกับเมื่อ 5 ปีที่แล้ว เด็กไทยวันนี้มีภาวะผอมน้อยลงแต่มีภาวะอ้วนเพิ่มขึ้น เด็กปฐมวัยวันนี้มีภาวะเตี้ยถึงร้อยละ 10.7 มากกว่ากลุ่มอายุอื่น ด้านสติปัญญา ค่าเฉลี่ยเขาวนปัญญาของเด็กวัยเรียนอยู่ในระดับปกติ แต่ค่อนข้างมาทางต่ำเหมือนกับเมื่อ 5 ปีที่แล้ว ค่าเฉลี่ยของระดับพัฒนาการ/เขาวนปัญญาต่ำลงเมื่อเด็กเติบโตขึ้น ส่วนพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ-สังคม-จริยธรรม คะแนนพฤติกรรมและการเลียนแบบและเล่นสมมุติลดลงจากอายุ 1 ปี ถึง 6 ปี และคะแนนด้านความคิดสร้างสรรค์ต่ำสุดในกลุ่มวัยเรียนและวัยรุ่น ปัจจัยมีอิทธิพลต่อพัฒนาการแบบของค์รวมของเด็กทุกกลุ่มอายุ คือ การอบรมเลี้ยงดู การที่พบว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กวัยเรียนและวัยรุ่นต่ำกว่าเด็กปฐมวัย สะท้อนว่ากระบวนการเรียนรู้ของเด็กไทยต้องได้รับการปฏิรูประงัดอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เด็กไทยมีทักษะในการเรียนรู้ ค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง รู้จักวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลอย่างชาญฉลาด เพื่อให้เด็กไทยพร้อมรับกับข้อมูลข่าวสารที่ท่วมท้น ที่สำคัญอย่างยิ่งระบบการเรียนรู้ของเด็กไทยต้องเกื้อหนุนและส่งเสริมจินตนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เด็กไทยพร้อมที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์ มิใช่เป็นแต่ผู้เลียนแบบและผู้บริโภคเท่านั้น และส่งเสริมเด็กคิดนอกกรอบ ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า พัฒนาการด้านสังคมอารมณ์จริยธรรม

ที่มีคะแนนต่ำสุด 5 อันดับ คือความคิดสร้างสรรค์ การควบคุมอารมณ์ การคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ การตระหนักรู้ในตน และการแก้ปัญหา ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางสังคมอารมณ์จริยธรรมพบว่า ระดับการศึกษาของพ่ออาศัยในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาสังคมอารมณ์จริยธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการด้านนี้ ส่วนวิกฤตครอบครัว การดูโทรทัศน์ในวันหยุดนาน เป็นปัจจัยเสี่ยงส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านสังคมอารมณ์จริยธรรม โดยสรุป เด็กอายุ 10-18 ปี มีพัฒนาการที่ควรส่งเสริม 5 ด้าน ดังนั้น ควรสอนทักษะชีวิตในโรงเรียนโดยเน้นด้านการคิด วิเคราะห์วิจารณ์ การตระหนักรู้ในตน การควบคุมอารมณ์ตนเอง การแก้ปัญหา การจัดการกับ อารมณ์ที่เกิดกับวัยรุ่น เช่น ผิดหวังจากการเรียน ความรัก ฯลฯ ทักษะการป้องกันตนเองจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย โรคเอดส์และยาเสพติดต่อไปที่อาจช่วยแก้ปัญหาการปรับตัวและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในอนาคต อีกประการหนึ่ง ควรเน้นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการคิดนอกกรอบ โดยเฉพาะในระบบการศึกษาไทย และรณรงค์การใช้เวลาว่างทำกิจกรรมนอกบ้านในวันหยุด เพื่อเด็กจะได้ดูโทรทัศน์น้อยลงและได้พัฒนาทักษะสังคมและอารมณ์ต่อไป (มติชนรายวัน 7 ต.ค.2546)

โทรทัศน์หรือทีวีเป็นสื่อที่ทรงอิทธิพลยิ่งในปัจจุบัน แนวโน้มเกี่ยวกับการขยายตัวของเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือทีวีได้กลายเป็นเครื่องมือที่พ่อแม่ใช้ในการเลี้ยงดูลูก งานวิจัยในโครงการติดตามสภาวการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัดหรือโครงการ Child Watch ปี 2548 - 2549ชี้ว่า เด็กไทยร้อยละ 30 ใช้เวลา 1 ใน 3 ของชีวิตต่อวันกับสื่อประเภทต่างๆ และใช้เวลากับการดูทีวีอย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อวัน โดยที่เด็กประถมได้ใช้เวลา ถึง 142.71 นาทีต่อสัปดาห์ในการดูโทรทัศน์ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ภาพของครอบครัวจำนวนมากที่ปล่อยลูกให้อยู่หน้าทีวีสม่ำเสมอจึงกลายเป็นเรื่องปกติ ที่น่าคิดคือแนวโน้มที่กระแสสื่อสมัยใหม่และเครือข่ายทีวียุคใหม่ที่จะมาแบบ Broadband กำลังเป็นแนวโน้มสำคัญที่จะนำมาสู่การปฏิวัติวิถีการเลี้ยงดูและการเรียนรู้ของเด็กยุคใหม่อีกครั้ง พวกเขาจะเติบโตมาพร้อมๆ กับสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ และการมีที่เลี้ยงเป็นโทรทัศน์ มีกิจกรรมของครอบครัวอยู่ร่วมกันกับกิจกรรมการดูทีวี และแนวโน้ม Real ทีวีที่จะกลายเป็นเพื่อนเสมือน (จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์. มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน)

โทรทัศน์จึงเป็นสื่อสำคัญที่ส่งผลต่อไอคิวและอีคิวอย่างยิ่ง สำหรับเด็กปฐมวัยแล้ว งานวิจัยจำนวนมากยังคงชี้ว่า โทรทัศน์ส่งผลเชิงลบมากกว่าเชิงบวกกับสมองของเด็ก ในบางประเทศมีการณรงค์ให้ปิดโทรทัศน์หรือข่มลูกออกจากโทรทัศน์ พร้อมๆ ไปกับ "การชวนลูกอ่านหนังสือ" หรือ "สนุกกับการเล่น" ถึงกระนั้นท่ามกลางโลกสื่อสมัยๆ พ่อแม่ก็ไม่อาจปฏิเสธโทรทัศน์

ได้ ดังนั้นจึงได้มีความพยายามพัฒนารายการโทรทัศน์ให้มีเนื้อหารายการหรือรูปแบบที่ส่งเสริมไอคิวและอีคิวของเด็กมากขึ้น เราจึงเห็นรูปแบบของรายการโทรทัศน์ใหม่ๆ ที่เจาะกลุ่มเด็ก และการออกแบบรายการบนฐานความรู้แบบ Brain based learning มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ สำหรับเด็กโตขึ้นนั้น แม้จะไม่มีห้ามในเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการดูทีวี แต่งานวิจัยจำนวนไม่น้อยก็ชี้ว่า รายการทีวีมีอิทธิพลต่อสมองของเด็กอย่างมาก เนื้อหาด้านเพศ ด้านความรู้แรง ที่ถูกสอดแทรกในแต่ละฉากล้วนส่งผลกระทบต่อไอคิวและอีคิว มากกว่านั้นยังส่งผลต่อการเรียนรู้และการเลียนแบบพฤติกรรมจากฉากต่างๆ ในหนังที่ปรากฏในทีวีด้วย ในทางตรงกันข้าม รายการทีวีที่สร้างสรรค์ก็ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กและพัฒนาไอคิวอีคิวของเด็กได้เช่นกัน ดังนั้นการให้ความสำคัญกับทีวีที่จะส่งเสริมความฉลาดของเด็กจึงมิได้หมายถึงการให้เด็กดูทีวีโดยอิสระ แต่ยังหมายรวมถึงการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสดูทีวีอย่างเหมาะสม ทั้งเนื้อหารายการที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงวัย รวมถึงเวลาที่ใช้ไปกับทีวีอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพราะการอยู่หน้าทีวี เด็กอาจเรียนรู้อะไรบางอย่างจาก “มายาภาพ หรือสารคดี” ที่ปรากฏแต่ในขณะเดียวกัน นั่นคือช่วงเวลาและการมีกิจกรรมทางสังคมที่หายไปของชีวิตเด็กเช่นกัน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากงานวิจัยต่างๆ พบว่า เด็กใช้ชีวิตอยู่กับการดูโทรทัศน์มากกว่าทำกิจกรรมอย่างอื่น จนมีการเปรียบเทียบว่าเด็กใช้เวลาในการดูทีวีมากกว่าการเรียนหนังสือในห้องเรียนเสียอีก จากรายงานเบื้องต้นการสำรวจเด็กและเยาวชน พ.ศ.2545 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า เด็กใช้เวลาดูทีวีเฉลี่ย 6.1 ชั่วโมงต่อวัน หรือ ตลอดทั้งปี ใช้เวลาดูทีวี 2,236 ชั่วโมง ในขณะที่ใช้เวลาในห้องเรียนประมาณ 1,600 ชั่วโมง และยังมีอีก พบว่า ในช่วงปิดเทอมเด็กมีเวลาว่าง(อยู่เฉย)เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 72 และเมื่อสำรวจกิจกรรมที่เด็กทำยามว่าง ก็พบว่าเด็กจะเลือกดูทีวีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43 ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของเอแบคโพลที่พบว่าเด็กใช้เวลาดูทีวีมากที่สุด เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็กแต่ละคนขึ้นอยู่กับครอบครัวด้วย บางครอบครัวไม่มีโทรทัศน์ซึ่งเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นน้อยมาก แต่บางครอบครัวเปิดโทรทัศน์ทิ้งไว้ตลอดเวลา จำนวนชั่วโมงที่เพิ่มขึ้นในการดูโทรทัศน์ของเด็ก ๆ เกี่ยวโยงอย่างสัมพันธ์กันกับความยากจน และความตึงเครียดของครอบครัว พ่อแม่ที่มีการศึกษาน้อยจะทำให้เด็กใช้เวลาในการดู

โทรทัศน์มากขึ้น จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณและคณะ(2546) ยังพบอีกว่า ลักษณะการใช้โทรทัศน์เหมือนเป็นสิ่งแวดล้อมในบ้าน เปิดดูด้วยความเคยชิน เด็กส่วนมากดูรายการของผู้ใหญ่ และลักษณะการดูคือดูแทบทั้งวัน โดยไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่ผู้ปกครอง จึงเชื่อได้ว่าสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มีบทบาทต่อเด็ก เยาวชน และครอบครัวค่อนข้างสูง

สื่อโทรทัศน์ยังนับเป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงเมื่อเทียบกับสื่อประเภทอื่นเนื่องจากเครื่องรับโทรทัศน์มีใช้อย่างกว้างขวาง สามารถเข้าถึงคนได้ง่าย ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถานการศึกษา รวมทั้งยังมีอิทธิพลต่อการใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ทั้งรูปและเสียง เพราะอวัยวะรับรู้ที่มนุษย์ใช้มากที่สุด คือ ตา ใช้ถึงร้อยละ 75 รองลงมาคือหูร้อยละ 13 ดังนั้นในการดูโทรทัศน์เราจึงใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ถึงร้อยละ 88 แสดงให้เห็นว่าสื่อโทรทัศน์มีอิทธิพลต่อความนึกคิดของเราได้มากกว่าสื่ออื่นๆ นอกจากนั้น ความรวดเร็วของสื่อโทรทัศน์ในปัจจุบันที่มีการใช้การสื่อสารผ่านระบบดาวเทียม เป็นการย่นย่อระยะเวลาการเดินทางระหว่างกันให้เหลือเพียงเศษเสี้ยววินาที สิ่งที่แพร่ภาพออกไปจะสามารถรับได้พร้อมกันทั่วประเทศ แม้จะอยู่ต่างสถานที่กันแต่ก็สามารถรับรู้ได้ในสิ่งเดียวกัน (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543)

ศาสตราจารย์ George Gerbner (อ้างถึงใน จุฬากรณี มาเสถียรวงศ์, 2549) แห่งมหาวิทยาลัยเพนซิลวาเนีย (Annenberg School of Communications) ผู้ริเริ่มแนวความคิดการอบรมบ่มเพาะนิสัยทางวัฒนธรรม (Cultivation Theory) กล่าวว่า การดูโทรทัศน์สร้างความบันเทิงตั้งแต่ยังเยาว์วัยเพียงเพื่อให้สามารถนอนหลับได้ เด็ก ๆ จะเริ่มต้นดูโทรทัศน์เมื่ออายุได้ 2 ขวบครึ่ง มีการประมาณการกันว่าเด็กวัยอนุบาลจะดูโทรทัศน์ 27-28 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เด็กอายุ 6-11 ปี จะใช้เวลาดูโทรทัศน์ 23-24 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และช่วงวัยรุ่นจะดูโทรทัศน์ 21-22 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เมื่อคำนวณเวลาในการดูโทรทัศน์จนจบการศึกษามัธยมปลายพบว่า เด็กจะใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ทั้งหมด 15,000 -18,000 ชั่วโมง (เปรียบเทียบกับเวลาในการเรียนหนังสือคือ 12,000 ชั่วโมง)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมองและการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะเด็กเล็ก ได้ชี้ว่าการดูโทรทัศน์จะมีผลต่อการเจริญเติบโตพัฒนาการของสมองโดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ เด็กที่ดูโทรทัศน์มากๆ จะขาดการเล่นที่มีส่วนสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก การดูโทรทัศน์ยังทำให้เด็กไม่ทำอย่างอื่นที่ควรทำในช่วงเวลานั้นๆ ในขณะที่เด็กที่ไม่ได้ติดโทรทัศน์จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัว

และพัฒนาทักษะทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เด็กที่ติดโทรทัศน์มากเกินไปจะเป็นเด็กที่มีอารมณ์แปรปรวน ซึมเศร้า ค่อนข้างเครียดง่าย นอกจากนี้งานวิจัยหลายๆ งานจึงมีความเห็นว่าควรลดเวลาดูโทรทัศน์ของลูกให้เหลือเพียงแค่ 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน และควรกำหนดรายการโทรทัศน์ที่ลูกจะดูด้วย (คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ , 2543)

จากข้อมูลเอกสารสรุปผลการสังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รอบแรก พ.ศ.2545-2548) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ประเมินจากสถานศึกษา จำนวน 30,010 แห่ง โดยประเมินทั้งหมด 25 มาตรฐาน ในมาตรฐานที่ 4 ที่เกี่ยวกับความสามารถในการคิดขั้นสูงของเด็กไทยพบว่าเด็กไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพียงร้อยละ 10.43 ซึ่งถือว่าน้อยมาก ถือว่าปัญหาเด็กไทยคิดไม่เป็น เป็นปัญหาระดับชาติ (www.onesqa.or.th)

PISA (2006) (Programme for International Student Assessment) เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิก OECD เพื่อสำรวจว่าระบบการศึกษาได้เตรียมประชากร ให้เพียงพอสำหรับจะใช้ชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตได้เพียงใด โดยประเมินจากแบบทดสอบด้านการอ่าน การค้นสาระ การตีความ และการคิดวิเคราะห์พบว่าเด็กไทยไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเลย โดยด้านการอ่าน 431 คะแนน ด้านการค้นสาระ 406 คะแนน ด้านการตีความ 439 คะแนน และด้านการคิดวิเคราะห์ 439 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ 500 คะแนนทั้งสิ้น คะแนนของประเทศไทยต่ำกว่าจีน และฮ่องกง โดยที่ประเทศเกาหลีมีคะแนนสูงที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชีย แสดงให้เห็นว่าการคิดขั้นสูงของเด็กไทยนั้นยังอยู่ในระดับต่ำมาก (www.pisa.oecd.org)

เอกสารของ The Museum of Broadcast Communications (MBC) (www.museum.tv) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีรูปแบบความสนใจของเด็กได้รับการสนับสนุนและมีขั้นตอนที่แน่ชัด ความสนใจโทรทัศน์เกิดขึ้นอย่างไม่ปะติดปะต่อก่อนช่วงอายุ 2 ขวบ ความสนใจในภาพเริ่มมีมากขึ้นเมื่ออยู่ในวัยอนุบาล และไปสู่ความสนใจที่มากขึ้นภายใน 24-30 เดือนต่อมา บ่อยครั้งที่ความสนใจในภาพที่เห็นในโทรทัศน์ลดลงเมื่อเด็กอายุประมาณ 8 ขวบ (สันนิษฐานว่าภาพที่สื่อออกมากลายเป็นความเคยชิน) และความสนใจเหล่านี้ก็จะคล้ายคลึงกันเมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ส่วนการคำนึงถึงการรับรู้และการประเมินผลเนื้อหาของโทรทัศน์ การปฏิบัติต่อเด็ก ๆ มี

มิติที่แตกต่างกับผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ผลิตสื่อ ความเข้าใจของรายการโทรทัศน์ต้องกำหนดความซับซ้อนสำหรับเด็ก ๆ รวมทั้งการคัดเลือกอย่างใส่ใจในเนื้อหาที่น่าเสนอ จัดระเบียบของเนื้อหา และทำให้ข้อมูลที่จะนำเสนอเป็นไปอย่างอ้อม ๆ การวิจัยความเข้าใจที่ทดสอบในเรื่องของคำพูดการสื่อสารและภาพสรุปว่า ความเข้าใจเป็นหน้าที่ทั้งการพัฒนาการการรับรู้และประสบการณ์ เด็กเล็ก ๆ จะทำความเข้าใจในเนื้อหาของรายการโทรทัศน์ได้ยาก แยกแยะหัวใจสำคัญออกจากภาพรวม ความเข้าใจในลำดับของเนื้อเรื่อง การจดจำเหตุการณ์และเนื้อหาเป็นตอน ๆ และความเข้าใจในเหตุผลเป็นไปได้อย่างยาก ในทำนองเดียวกันเป็นการยากที่เด็ก ๆ จะสรุปเนื้อหาที่มีการติดต่อภาพเคลื่อนไหวภาพต่อเนื่อง หรือประเมินว่าความเป็นจริงหรือตัวละครเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตามความซับซ้อนของเนื้อหาและภาพสั้น ๆ หรือย้อนกลับไปที่กลับมาจึงเป็นภาพที่เด็ก ๆ ในช่วงทศวรรษแรก ๆ ไม่สามารถเข้าใจ

Elizabeth Lorch and Claresse Lemberger (2008) ได้ศึกษาเรื่อง "How Do Children Use Television?" พบว่า ผู้ปกครองและครูต่างมีความตระหนักถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อการคิดและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับเตรียมอนุบาล สิ่งที่ผู้ปกครองและครูกังวลคือ การชมโทรทัศน์จะทำให้เด็กไม่ได้ทำกิจกรรมอื่น เช่น การอ่าน หรือการเล่นตามจินตนาการ เพราะเด็กที่ชมโทรทัศน์มากกว่าใช้เวลาในการทำกิจกรรมที่เสริมสร้างการพัฒนาทางด้านสติปัญญา และมีแนวโน้มที่จะได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ส่วนเด็กที่ชมโทรทัศน์ในระดับต่ำถึงปานกลาง ได้ชมรายการเด็กและทำกิจกรรมอื่นๆ ควบคู่กับผู้ปกครอง เด็กจะมีความคิดสร้างสรรค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีกว่า

Laurie Parker (1996) ได้ศึกษาเรื่อง The hidden effects of TV on Children ได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผลกระทบของโทรทัศน์ต่อพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมักจะมีภาพเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพละ 5-6 วินาที อันเป็นระยะเวลาไม่พอที่จะให้เด็กได้ติดตาม แต่นักวิจัยเชื่อว่า ภาพที่เปลี่ยนแปลงไปกระตุ้นสมองเด็กทำให้เด็กเกิดความสนใจ ไม่ใช่มาจากเนื้อหาหรือข้อความผลกระทบดังกล่าวเห็นได้ชัดกับกลุ่มเด็กที่ชมโทรทัศน์แบบนี้บ่อยครั้งจะให้ความสนใจกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่จะไม่ค่อยให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ใช้ต้องอาศัยการทำกิจกรรมนาน

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้
NO THIS PAGE IN ORIGINAL

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์” นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ และปริมาณของการนำเสนอการคิดสำหรับเด็กของรายการโทรทัศน์ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime time) ในระยะเวลา 1 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550

การดำเนินการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิเคราะห์จำนวน 5 ท่าน (รายนามปรากฏในภาคผนวก ก) ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9, 11 และ TITV ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ โดยได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินงาน ดังนี้

1. เครื่องมือวิจัย

1.1 แบบวิเคราะห์รายการ

เครื่องมือวิจัยในงานวิจัยนี้ คือ แบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การดำเนินการจัดเตรียมเครื่องมือวิจัยนี้ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.1.1 ศึกษานิยาม วิเคราะห์และสังเคราะห์ความหมายที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายของการคิดทั้ง 8 ประเภท ได้แก่ การคิดมโนทัศน์ การคิดประยุกต์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิพากษ์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการคิดและรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อกำหนดกรอบของเครื่องมือการวิจัยและกรอบของการวิจัย

1.1.2 สร้างเครื่องมือการวิจัยตามกรอบที่ได้ศึกษาไว้ ซึ่งเป็นแบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (ดูภาคผนวก ข) ผู้วิจัยได้นำเสนอเครื่องมือวิจัยนี้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้ทรง

คุณวุฒิเป็นจำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา 3 ท่าน ด้านจิตวิทยา 3 ท่าน และด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 ท่าน (ตั้งรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการแก้ไขปรับปรุงแบบวิเคราะห์

1.1.3 ผู้วิจัยได้นำแบบการวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ปรับปรุงไปให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ตั้งรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก) ทดลองใช้แบบวิเคราะห์นี้ วิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก 1 รายการ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ คือ ปรับปรุงเล็กน้อย ผู้วิจัยมีการนำเสนอผลการทดลองใช้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 การคัดเลือกรายการ ผู้วิจัยศึกษาผังรายการทุกช่องทุกรายการในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ จากเว็บไซต์ของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV เพื่อศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยเว็บไซต์ของทางสถานีจะบอกว่ารายการใดเป็นรายการที่ทางสถานีนำมาออกอากาศเพื่อเด็กและเยาวชน จากนั้นนำรายการที่ปรากฏในช่วงเวลาไพรม์ไทม์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและนำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ความเห็นว่ารายการใดคือรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อกำหนดเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีทั้งหมด 9 รายการ 89 ตอน ตามตารางที่ 3.1 (ดูตารางการออกอากาศรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้ที่ภาคผนวก ค)

ตารางที่ 3.1 จำนวนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ที่ทำการวิจัย และระดับความเหมาะสมของรายการ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550

รายการ	จำนวน (ตอน)	ระดับความเหมาะสมของรายการ
1. เกมทศกัณฐ์เด็ก	8	 ท ทุกวัย รายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 14 ปีขึ้นไป
2. ถ้าคุณเหนื่อยแม่ ป.4	20	 ท ทุกวัย รายการที่เหมาะสมสำหรับเด็กอายุ 14 ปีขึ้นไป

รายการ	จำนวน (ตอน)	ระดับความเหมาะสมของ รายการ
3. การ์ตูน 4 ANGIES สาวแสนซน (เทอม 2)	10	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
4. การ์ตูน 12 ราศี	6	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
5. การ์ตูน เวตาล	4	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
6. การ์ตูนชุด รามเกียรติ์	6	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
7. การ์ตูนชุด นานา ศิษย์เจ้าแม่กวนอิม	12	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
8. การ์ตูนชุด จอมขมมนตรา ภาค 2	4	รายการสำหรับเด็ก อายุ 6 - ๑๒ ปี
9. ละคร นะโม ฮีโร่ผู้น่ารัก	19	รายการที่เหมาะสม สำหรับเด็กทุกวัย
รวม	89	

2.2 เทปบันทึกรายการโทรทัศน์ลงสื่อวีดี ผู้วิจัยบันทึกรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ทุกรายการโทรทัศน์ลงสื่อวีดี ในระยะเวลา 1 เดือน ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 จนครบทุกช่องทุกรายการ เป็นจำนวน 5 ชุด สำหรับผู้วิเคราะห์รายการ 5 ท่าน

2.2 ประชุมผู้วิเคราะห์รายการทั้ง 5 ท่าน (ดูรายชื่อผู้วิเคราะห์รายการที่ภาคผนวก ก) เพื่อทำความเข้าใจนิยามของการคิดประเภทต่างๆ ทดลองวิเคราะห์รายการและบันทึกข้อมูลลงในแบบวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้ผู้วิเคราะห์ทุกท่านมีการซักถามข้อสงสัยจนกระทั่งเกิดความกระจ่างและเข้าใจร่วมกันอย่างชัดเจนในทุกรูปแบบการคิด วิธีการวิเคราะห์รายการและการบันทึกข้อมูล ในขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ 1 รายการ ที่ผู้วิจัยได้บันทึกและได้ทำการวิเคราะห์ไว้ เพื่อให้ผู้วิเคราะห์รายการทดลองใช้เครื่องมือแบบวิเคราะห์รายการ และทำการวิเคราะห์ตามสถานการณ์

จริง

2.3 ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้วิเคราะห์รายการทั้ง 5 คน ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 เป็นจำนวน 9 รายการ รวมทั้งสิ้น 89 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้บันทึกไว้ในสื่อทีวีดี จำนวน 5 ชุด สำหรับผู้วิเคราะห์แต่ละท่าน ผู้วิเคราะห์ก็ได้ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวและบันทึกผลการวิเคราะห์ลงในแบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยให้เวลาผู้วิเคราะห์รายการในการวิเคราะห์รายการทั้งหมด ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนธันวาคม จนถึงช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ จึงแล้วเสร็จ ใช้เวลาวิเคราะห์รายการประมาณ 2 เดือนกว่า

2.4 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตรวจการวิเคราะห์ของผู้วิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อดูความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์และการบันทึกข้อมูลของผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน

2.5 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมผลการวิเคราะห์จากแบบวิเคราะห์รายการของผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากผู้วิเคราะห์รายการทั้ง 5 ท่าน ที่ได้ทำการบันทึกลงในแบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทั้ง 89 ตอน มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยการหาความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและแสดงผลการเปรียบเทียบสัดส่วนและการคิดรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กด้วยกราฟแท่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง“การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์และปริมาณของการนำเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ในระยะเวลา 1 เดือน ผลงานวิจัยย่อมชี้ถึงปรากฏการณ์ของการให้ช่วงเวลาและการนำเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ในประเทศ

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สัดส่วนของเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโทรทัศน์ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทเกมโชว์

ตอนที่ 3 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทการ์ตูน

ตอนที่ 4 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทละคร

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สัดส่วนของเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กโทรทัศน์ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

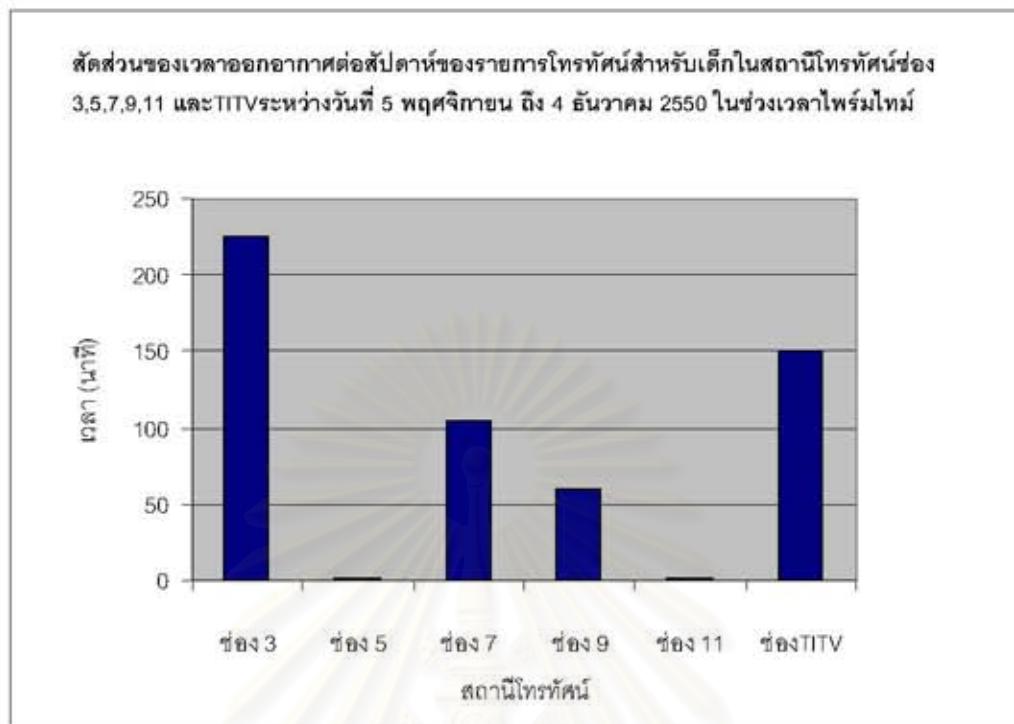
เมื่อพิจารณาสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพร์มไทม์ของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ข้อมูลสรุปดังปรากฏในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

วันและเวลาออกอากาศ	สัดส่วนของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์						รวม นาที (ร้อยละ)
	นาที (ร้อยละ)						
	ช่อง 3	ช่อง 5	ช่อง 7	ช่อง 9	ช่อง 11	ช่อง TITV	
จ. 18.00-22.00 น.	45 (18.8)	0 (0)	15 (6.3)	0 (0)	0 (0)	30 (12.5)	90 (37.5)
อ. 18.00-22.00 น.	45 (18.8)	0 (0)	15 (6.3)	0 (0)	0 (0)	30 (12.5)	90 (37.5)
พ. 18.00-22.00 น.	45 (18.8)	0 (0)	15 (6.3)	0 (0)	0 (0)	30 (12.5)	90 (37.5)
พฤ. 18.00-22.00 น.	45 (18.8)	0 (0)	15 (6.3)	0 (0)	0 (0)	30 (12.5)	90 (37.5)
ศ. 18.00-22.00 น.	45 (18.8)	0 (0)	15 (6.3)	0 (0)	0 (0)	30 (12.5)	90 (37.5)
ส. 18.00-22.00 น.	0 (0)	0 (0)	15 (6.3)	30 (12.5)	0 (0)	0 (0)	45 (18.8)
อา. 18.00-22.00 น.	0 (0)	0 (0)	15 (6.3)	30 (12.5)	0 (0)	0 (0)	45 (18.8)
รวม	225 (13.4)	0 (0)	105 (6.3)	60 (3.6)	0 (0)	150 (8.9)	540 (32.1)

จากตารางที่ 4.1 พบว่า เมื่อพิจารณาสัดส่วนของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยภาพรวมจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีช่วงเวลาสำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (225 นาที, 13.4%) รองลงมาคือสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV (150 นาที, 8.9%) และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 (105 นาที, 6.3%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่ไม่มีรายการสำหรับเด็กเลย ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และ 11 (0 นาที, 0%) (ดูตารางการออกอากาศรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ในภาคผนวก ค)

ผลงานวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.1

แผนภาพที่ 4.1 แสดงสัดส่วนของเวลาออกอากาศต่อสัปดาห์ของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11และTITVระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

ตอนที่ 2 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทเกมโชว์

2.1 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

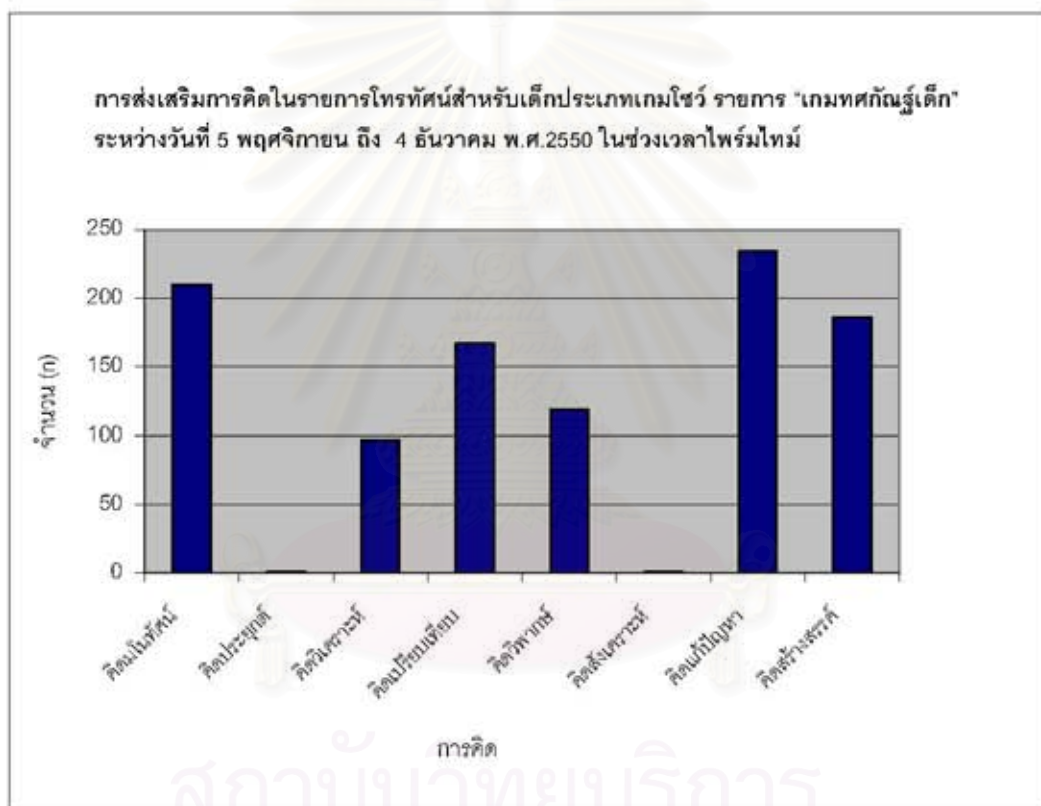
ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 พบว่า รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดมโนทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
10 พ.ย.50	32 (22.9)	0 (0)	15 (10.7)	24 (17.1)	19 (13.6)	0 (0)	34 (24.3)	16 (11.4)	140 (100.0)
11 พ.ย.50	37 (25.9)	0 (0)	13 (9.1)	25 (17.5)	15 (10.5)	0 (0)	28 (19.6)	25 (17.5)	143 (100.0)
17 พ.ย.50	21 (20.6)	0 (0)	5 (4.9)	14 (13.7)	15 (14.7)	0 (0)	25 (24.5)	22 (21.6)	102 (100.0)
18 พ.ย.50	34 (25.8)	0 (0)	7 (5.3)	21 (15.9)	17 (12.9)	0 (0)	26 (19.7)	27 (20.5)	132 (100.0)
24 พ.ย.50	27 (21.6)	0 (0)	13 (10.4)	19 (15.2)	13 (10.4)	0 (0)	30 (24.0)	23 (18.4)	125 (100.0)
25 พ.ย.50	22 (17.7)	0 (0)	12 (9.7)	26 (21.0)	10 (8.1)	0 (0)	26 (21.0)	28 (22.6)	124 (100.0)
1 ธ.ค.50	19 (15.0)	0 (0)	17 (13.4)	17 (13.4)	16 (12.6)	0 (0)	36 (28.3)	22 (17.3)	127 (100.0)
2 ธ.ค.50	18 (15.0)	0 (0)	15 (12.5)	21 (17.5)	14 (11.7)	0 (0)	29 (24.2)	23 (19.2)	120 (100.0)
รวม	210 (20.7)	0 (0)	97 (9.6)	167 (16.5)	119 (11.7)	0 (0)	234 (23.1)	186 (18.4)	1013 (100.0)

จากตารางที่ 4.2 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=234 , 23.1%) รองลงมาคือ การคิดมโนทัศน์ (n=210 , 20.7%) และการคิดสร้างสรรค์ (n=186 , 18.4%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวเสนอไม่ได้นำเสนอเลย การคิดสังเคราะห์และการคิดประยุกต์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นภาพชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.2

แผนภาพที่ 4.2 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

2.2 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 พบว่า
รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ มีการ
ส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์
สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้อ.4" ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5
พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดมโนทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
5 พ.ย.50	21 (20.6)	5 (4.9)	19 (18.6)	31 (30.4)	1 (1.0)	0 (0)	19 (18.6)	6 (5.9)	102 (100.0)
6 พ.ย.50	16 (19.0)	0 (0)	10 (11.9)	25 (29.8)	0 (0)	0 (0)	26 (31.0)	7 (8.3)	84 (100.0)
7 พ.ย.50	7 (9.6)	0 (0)	15 (20.5)	16 (21.9)	6 (8.2)	0 (0)	22 (30.1)	7 (9.6)	73 (100.0)
8 พ.ย.50	7 (9.7)	7 (9.7)	11 (15.3)	15 (20.8)	2 (2.8)	0 (0)	25 (34.7)	5 (6.9)	72 (100.0)
9 พ.ย.50	5 (7.0)	6 (8.5)	6 (8.5)	17 (23.9)	0 (0)	0 (0)	26 (36.6)	11 (15.5)	71 (100.0)
12 พ.ย.50	10 (12.7)	1 (1.3)	7 (8.9)	15 (19.0)	7 (8.9)	0 (0)	32 (40.5)	7 (8.9)	79 (100.0)
13 พ.ย.50	9 (10.2)	1 (1.1)	11 (12.5)	20 (22.7)	4 (4.5)	0 (0)	31 (35.2)	12 (13.6)	88 (100.0)
14 พ.ย.50	3 (3.6)	5 (6.0)	10 (12.0)	20 (24.1)	5 (6.0)	0 (0)	35 (42.2)	5 (6.0)	83 (100.0)
15 พ.ย.50	6 (8.1)	6 (8.1)	7 (9.5)	10 (13.5)	3 (4.1)	0 (0)	32 (43.2)	10 (13.5)	74 (100.0)
16 พ.ย.50	11 (14.7)	9 (12.0)	6 (8.0)	19 (25.3)	1 (1.3)	0 (0)	21 (28.0)	8 (10.7)	75 (100.0)
19 พ.ย.50	3 (4.8)	1 (1.6)	11 (17.7)	16 (25.8)	0 (0)	0 (0)	25 (40.3)	6 (9.7)	62 (100.0)
20 พ.ย.50	10 (12.2)	9 (11.0)	14 (17.1)	8 (9.8)	7 (8.5)	0 (0)	27 (32.9)	7 (8.5)	82 (100.0)
21 พ.ย.50	2 (2.4)	2 (2.4)	17 (20.5)	22 (26.5)	1 (1.2)	0 (0)	31 (37.3)	8 (9.6)	83 (100.0)
22 พ.ย.50	10 (13.7)	2 (2.7)	6 (8.2)	13 (17.8)	12 (16.4)	0 (0)	25 (34.2)	5 (6.8)	73 (100.0)
23 พ.ย.50	6 (8.4)	2 (2.1)	16 (17.0)	22 (23.4)	9 (9.6)	0 (0)	34 (36.2)	5 (5.3)	94 (100.0)
26 พ.ย.50	1 (1.7)	0 (0)	11 (18.6)	16 (27.1)	0 (0)	0 (0)	25 (42.4)	6 (10.2)	59 (100.0)
27 พ.ย.50	10 (15.9)	6 (9.5)	2 (3.2)	11 (17.5)	1 (1.6)	0 (0)	26 (41.3)	7 (11.1)	63 (100.0)
28 พ.ย.50	6 (6.5)	4 (4.3)	11 (12.0)	20 (21.7)	7 (7.6)	0 (0)	36 (39.1)	8 (8.7)	92 (100.0)
29 พ.ย.50	10 (13.9)	5 (6.9)	8 (11.1)	10 (13.9)	3 (4.2)	0 (0)	27 (37.5)	9 (12.5)	72 (100.0)
30 พ.ย.50	7 (26.2)	6 (7.1)	11 (13.1)	22 (28.2)	5 (6.0)	0 (0)	23 (27.4)	10 (11.9)	84 (100.0)
รวม	160 (10.2)	77 (4.9)	209 (13.4)	348 (22.2)	74 (4.7)	0 (0)	548 (35.0)	149 (9.5)	1565 (100.0)

จากตารางที่ 4.3 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=548 , 35.0%) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ(n=348 , 22.2%) และการคิดวิเคราะห์(n=209 , 13.4%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.3

แผนภาพที่ 4.3 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

2.3 สรุปการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภท เกมโชว์ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

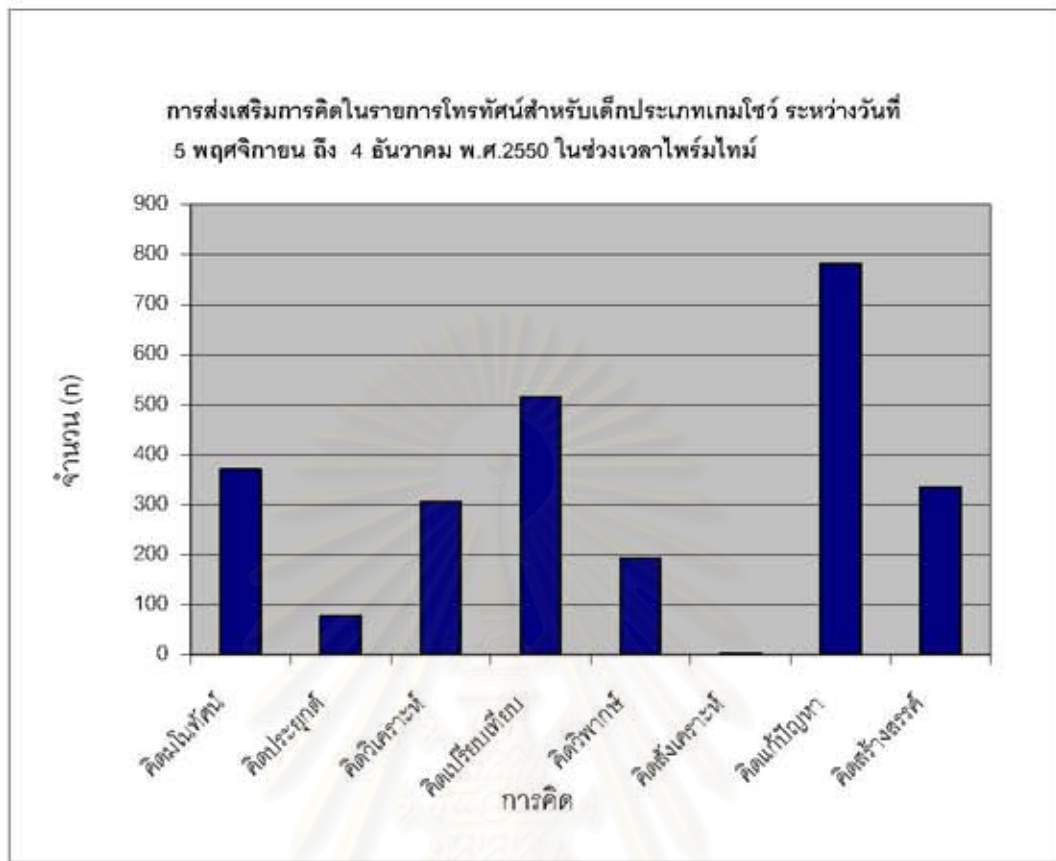
เมื่อพิจารณารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ ที่ปรากฏในรายการ ของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ 9 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

รายการ	การคิด n (ร้อยละ)							รวม n (ร้อยละ)	
	คิดในทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา		คิดสร้างสรรค์
1."เกมทศกัณฐ์เด็ก"	210 (20.7)	0 (0)	97 (9.6)	167 (16.5)	119 (11.7)	0 (0)	234 (23.1)	186 (18.4)	1013 (100.0)
2."ถ้าคุณแน่นอนยาแพป.4"	160 (10.2)	77 (4.9)	209 (13.4)	348 (22.2)	74 (4.7)	0 (0)	548 (35.0)	149 (9.5)	1565 (100.0)
รวม	370 (14.4)	77 (3.0)	306 (11.9)	515 (20.0)	193 (7.5)	0 (0)	782 (30.3)	335 (13.0)	2578 (100.0)

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เมื่อพิจารณารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์โดยภาพรวม ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ใน ช่วงเวลาไพรม์ไทม์ รายการโทรทัศน์เหล่านั้น เสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=782 , 30.3%) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ (n=515 , 20.0%) และการคิด มโนทัศน์ (n=370 , 14.4%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์ สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%)

ผลงานวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.4

แผนภาพที่ 4.4 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในเวลาไพรม์ไทม์

ตอนที่ 3 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทการ์ตูน

3.1 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "4 Angies สีสาวแสนชน เทอม 2" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในเวลาไพรม์ไทม์

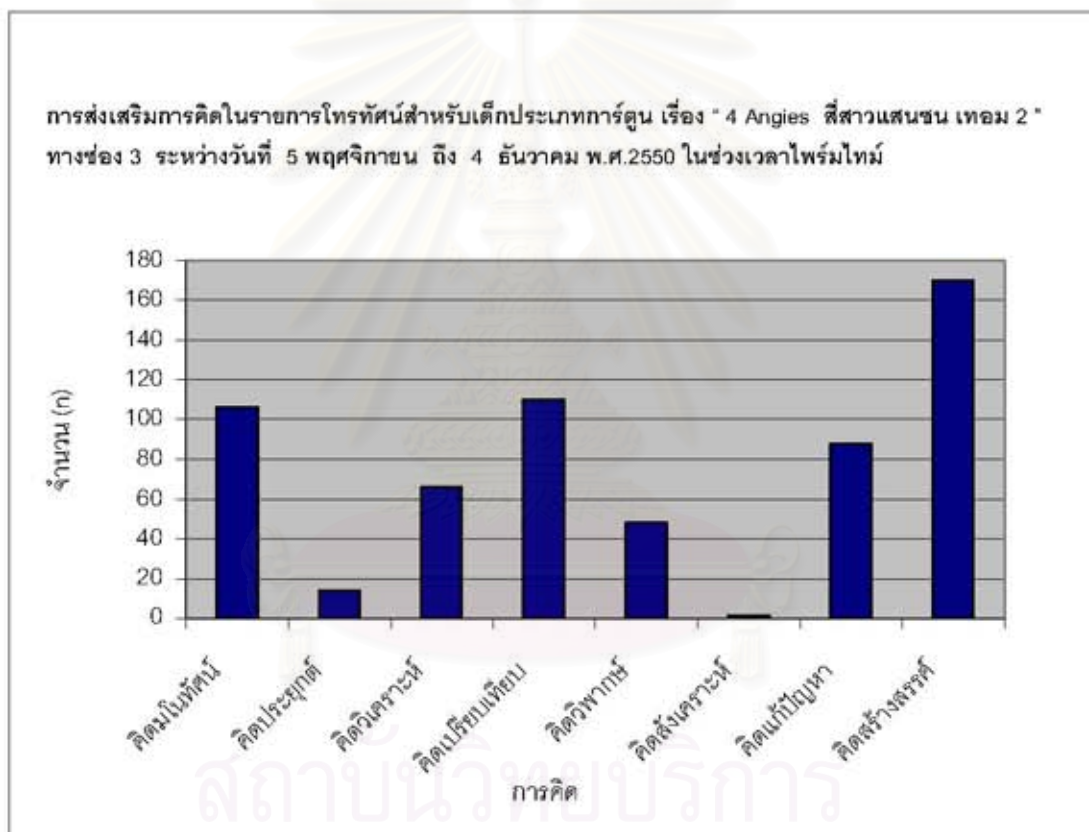
ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 พบว่า รายการ "4 Angies สีสาวแสนชน เทอม 2" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง " 4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2 " ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)							รวม n (ร้อยละ)	
	คิดมโนทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา		คิดสร้างสรรค์
5 พ.ย.50	14 (18.2)	6 (7.8)	5 (6.5)	11 (14.3)	7 (9.1)	0 (0)	8 (10.4)	26 (33.8)	77 (100.0)
6 พ.ย.50	13 (21.3)	0 (0)	1 (1.6)	10 (16.4)	6 (9.8)	0 (0)	9 (14.8)	22 (36.1)	61 (100.0)
12 พ.ย.50	10 (18.2)	0 (0)	0 (0)	11 (20.0)	5 (9.1)	0 (0)	12 (21.8)	17 (30.9)	55 (100.0)
13 พ.ย.50	10 (20.4)	0 (0)	2 (4.1)	17 (34.7)	0 (0)	0 (0)	8 (16.3)	12 (24.5)	49 (100.0)
19 พ.ย.50	7 (16.3)	0 (0)	12 (27.9)	9 (20.9)	0 (0)	0 (0)	9 (20.9)	6 (14.0)	43 (100.0)
20 พ.ย.50	22 (25.9)	7 (8.2)	18 (21.2)	10 (11.8)	10 (11.8)	0 (0)	8 (9.4)	10 (11.8)	85 (100.0)
26พ.ย.50	8 (19.5)	0 (0)	7 (17.1)	11 (26.8)	7 (17.1)	0 (0)	5 (12.2)	3 (7.3)	41 (100.0)
27 พ.ย.50	1 (1.9)	0 (0)	5 (9.4)	11 (20.8)	1 (1.9)	0 (0)	13 (24.5)	22 (41.5)	53 (100.0)
3 ธ.ค.50	10 (15.4)	0 (0)	10 (15.4)	5 (7.7)	10 (15.4)	0 (0)	12 (18.5)	18 (27.7)	65 (100.0)
4 ธ.ค.50	11 (15.1)	1 (1.4)	6 (8.2)	15 (20.5)	2 (2.7)	0 (0)	4 (5.5)	34 (46.6)	73 (100.0)
รวม	106 (17.6)	14 (2.3)	66 (11.0)	110 (18.3)	48 (8.0)	0 (0)	88 (14.6)	170 (28.2)	602 (100.0)

จากตารางที่ 4.5 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง " 4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2 " ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดสร้างสรรค์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=170 , 28.2%) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ(n=110 , 18.3%) และการคิดมโนทัศน์ (n=106 , 17.6%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าว ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน "4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2" ในภาคผนวก ง)

ผลงานวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.5

แผนภาพที่ 4.5 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง " 4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2 " ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในเวลาไพรม์ไทม์

3.2 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "12 ราศี" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

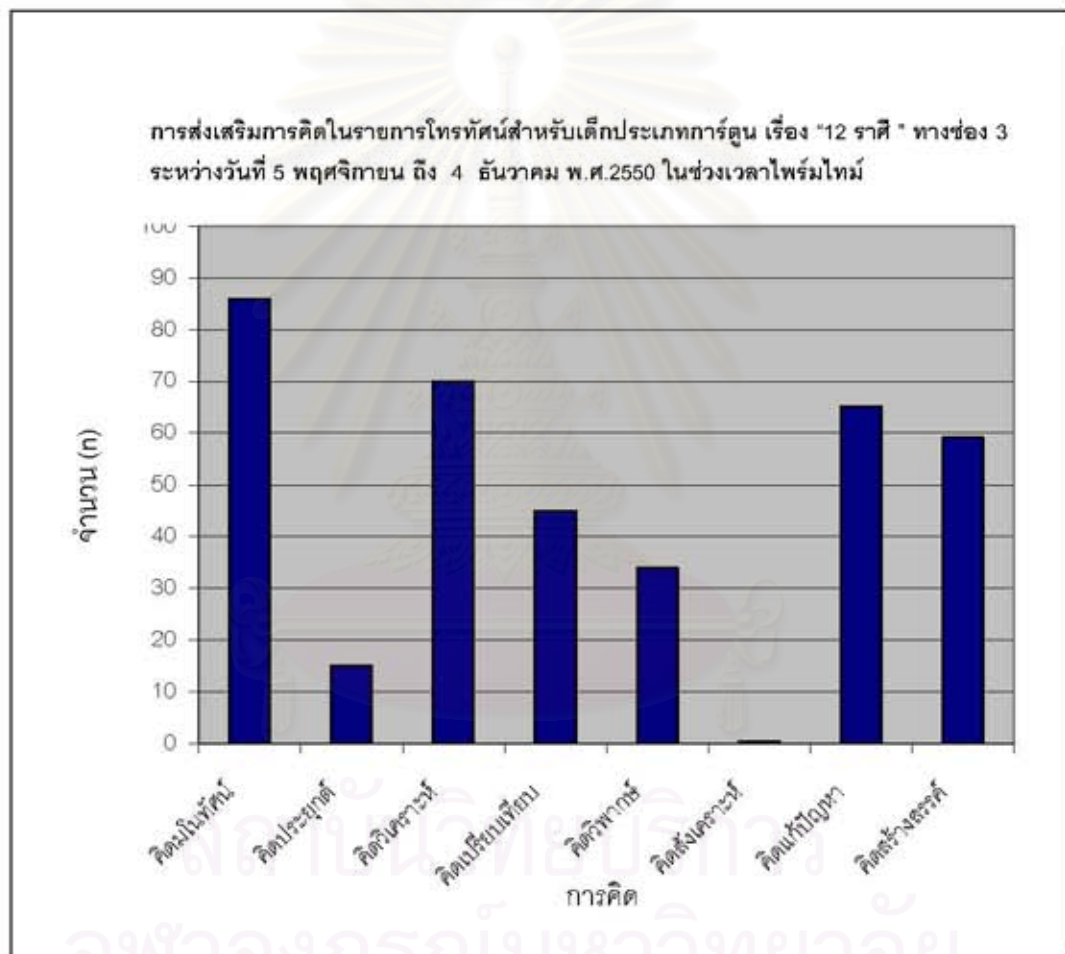
ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 พบว่า รายการ "12 ราศี" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "12 ราศี" ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดโน้ตทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
15 พ.ย.50	11 (25.0)	0 (0)	7 (15.9)	5 (11.4)	0 (0)	0 (0)	14 (31.8)	7 (15.9)	44 (100.0)
16 พ.ย.50	15 (29.4)	0 (0)	1 (2.0)	1 (2.0)	6 (11.8)	0 (0)	13 (25.5)	15 (29.4)	51 (100.0)
21 พ.ย.50	24 (25.3)	6 (6.3)	15 (15.8)	18 (18.9)	10 (10.5)	0 (0)	9 (9.5)	13 (13.7)	95 (100.0)
22 พ.ย.50	16 (24.6)	1 (1.5)	27 (41.5)	9 (13.8)	2 (3.1)	0 (0)	9 (13.8)	1 (1.5)	65 (100.0)
23 พ.ย.50	12 (16.2)	7 (9.5)	19 (25.7)	7 (9.5)	15 (20.3)	0 (0)	7 (9.5)	7 (9.5)	74 (100.0)
28 พ.ย.50	8 (17.8)	1 (2.2)	1 (2.2)	5 (11.1)	1 (2.2)	0 (0)	13 (28.9)	16 (35.6)	45 (100.0)
รวม	86 (23.0)	15 (4.0)	70 (18.7)	45 (12.0)	34 (9.1)	0 (0)	65 (17.4)	59 (15.8)	374 (100.0)

จากตารางที่ 4.6 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน "12 ราศี" ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดมโนทัศน์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 ($n=86$, 23.0%) รองลงมาคือการคิดวิเคราะห์ ($n=70$, 18.7%) และการคิดแก้ปัญหา ($n=59$, 15.8%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ ($n=0$, 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน "12 ราศี" ในภาคผนวก ง)

ผลงานวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.6

แผนภาพที่ 4.6 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "12 ราศี" ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

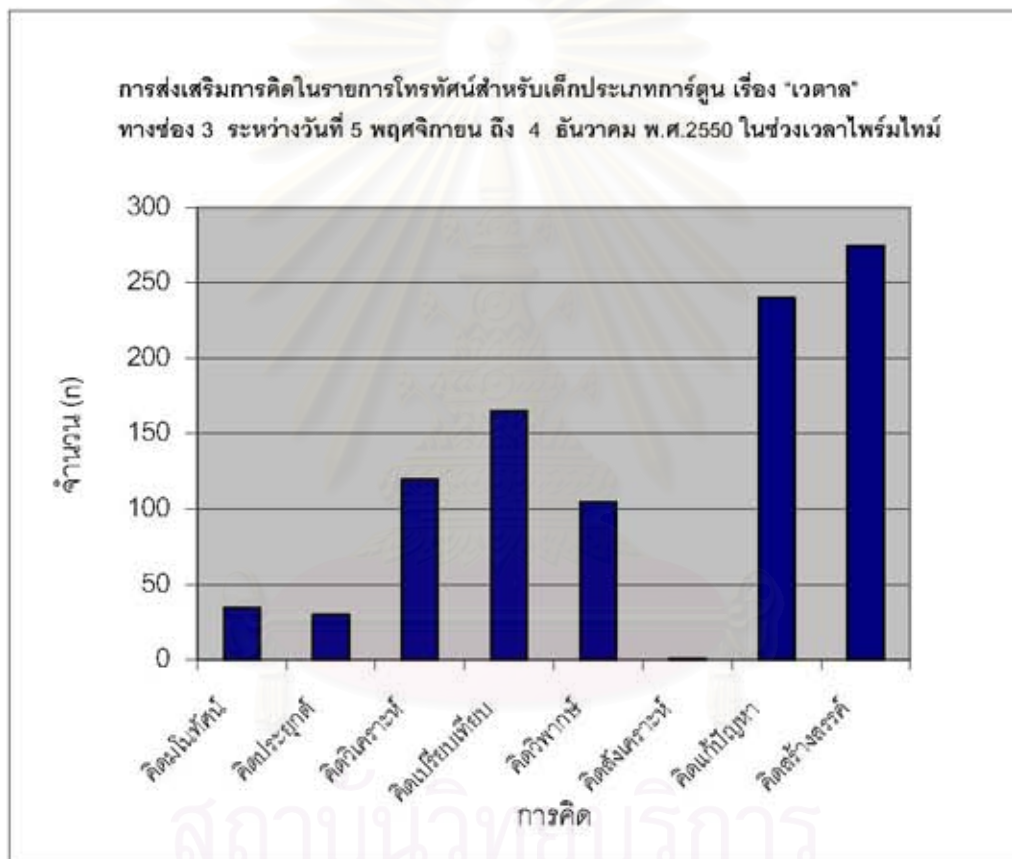
3.3 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "เวตาล" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 พบว่า รายการ "เวตาล" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "เวตาล" ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดมโนทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
7 พ.ย.50	5 (2.3)	0 (0)	30 (14.0)	30 (14.0)	30 (14.0)	0 (0)	70 (32.6)	50 (23.3)	215 (100.0)
8 พ.ย.50	0 (0)	30 (11.3)	50 (18.9)	35 (13.2)	25 (9.4)	0 (0.0)	75 (28.3)	50 (18.9)	265 (100.0)
9 พ.ย.50	5 (1.9)	0 (0)	10 (3.7)	75 (27.8)	25 (9.3)	0 (0)	35 (13.0)	120 (44.4)	270 (100.0)
14 พ.ย.50	25 (11.4)	0 (0)	30 (13.6)	25 (11.4)	25 (11.4)	0 (0)	60 (27.3)	55 (25.0)	220 (100.0)
รวม	35 (3.6)	30 (3.1)	120 (12.4)	165 (17.0)	105 (10.8)	0 (0)	240 (24.7)	275 (28.4)	970 (100.0)

จากตารางที่ 4.7 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “เวตาล” ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดสร้างสรรค์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=275 , 28.4%) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา(n=240 , 24.7%) และการคิดเปรียบเทียบ (n=165 , 17.0%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน “เวตาล”ในภาคผนวก ง) ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.7

แผนภาพที่ 4.7 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “เวตาล” ทางช่อง 3 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

3.4 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "รามเกียรติ์" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

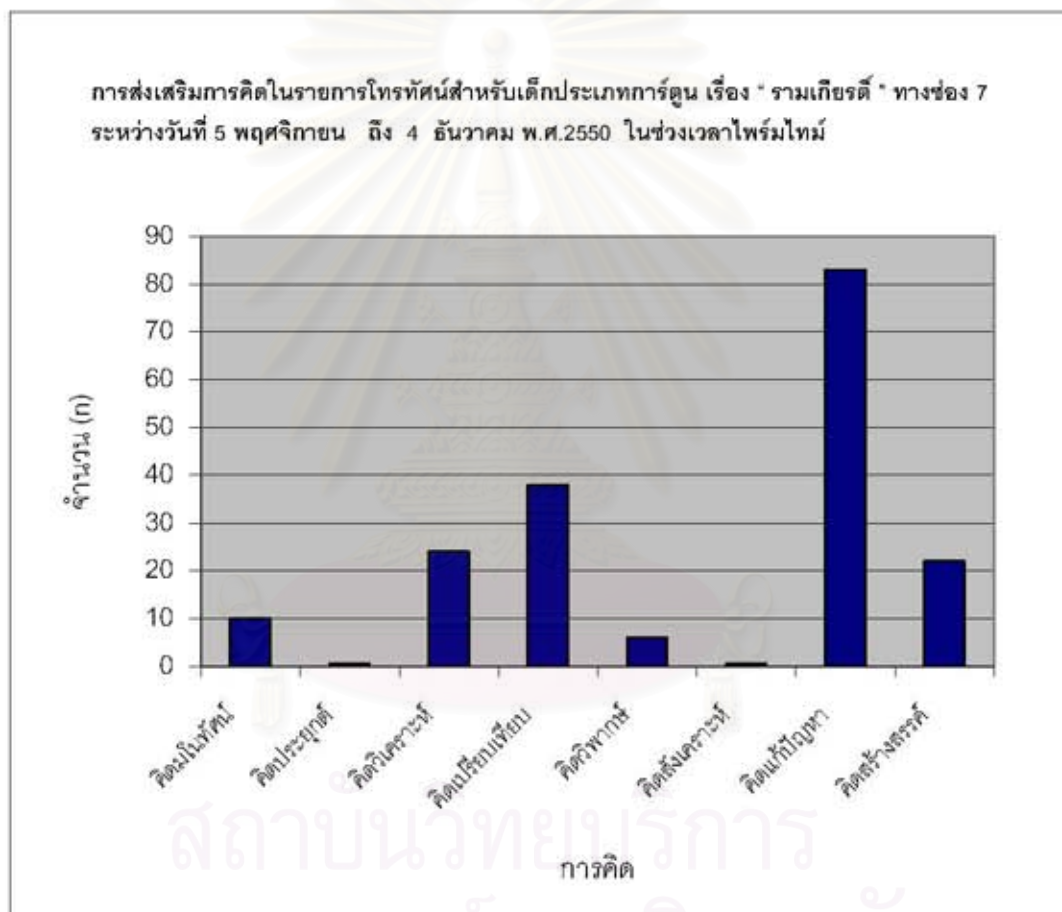
ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 พบว่ารายการ "รามเกียรติ์" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "รามเกียรติ์" ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดโน้ตทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
8 พ.ย.50	2 (4.7)	0 (0)	11 (25.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	20 (46.5)	10 (23.3)	43 (100.0)
9 พ.ย.50	1 (3.6)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	27 (96.4)	0 (0.0)	28 (100.0)
17 พ.ย.50	1 (2.9)	0 (0)	6 (17.1)	11 (31.4)	6 (17)	0 (0)	5 (14.3)	6 (17.1)	35 (100.0)
22 พ.ย.50	2 (11.8)	0 (0)	0 (0)	5 (29.4)	0 (0)	0 (0)	5 (29.4)	5 (29.4)	17 (100.0)
23 พ.ย.50	1 (2.8)	0 (0)	7 (19.4)	7 (19.4)	0 (0)	0 (0)	21 (58.3)	0 (0)	36 (100.0)
30 พ.ย.50	3 (12.5)	0 (0)	0 (0)	15 (62.5)	0 (0)	0 (0)	5 (20.8)	1 (4.2)	24 (100.0)
รวม	10 (5.5)	0 (0)	24 (13.1)	38 (20.8)	6 (3.3)	0 (0)	83 (45.4)	22 (12.0)	183 (100.0)

จากตารางที่ 4.8 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "ราม-เกียรติ์" ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 ($n=83$, 45.4%) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ ($n=38$, 20.8%) และการคิดวิเคราะห์ ($n=24$, 13.1%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์และการคิดประยุกต์ ($n=0$, 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน "รามเกียรติ์" ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.8

แผนภาพที่ 4.8 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "รามเกียรติ์" ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

3.5 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม” ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 พบว่า รายการ “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม” ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.9

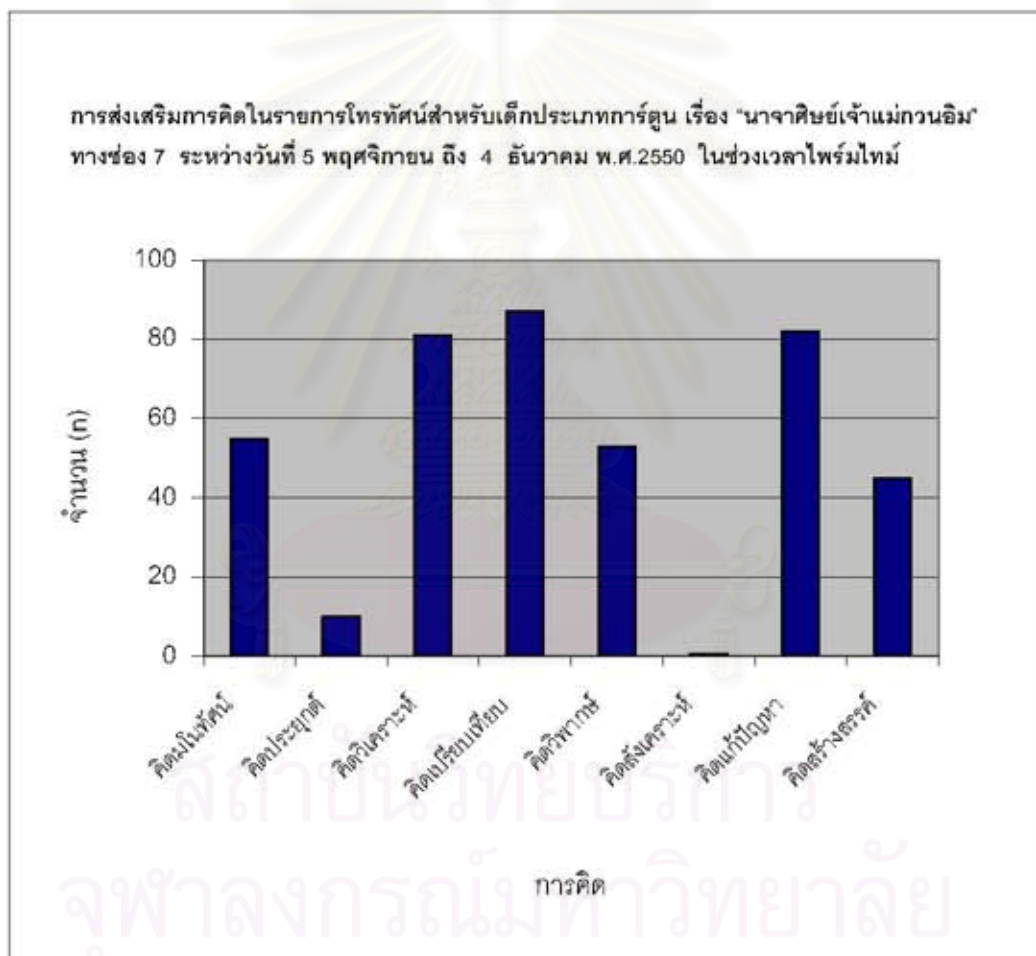
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.9 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์
สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม” ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่
5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)							รวม n (ร้อยละ)	
	คิดโน้ตทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา		คิดสร้างสรรค์
6 พ.ย.50	10 (9.2)	5 (4.6)	26 (23.9)	15 (13.8)	12 (11.0)	0 (0)	37 (33.9)	4 (3.7)	109 (100.0)
7 พ.ย.50	11 (42.3)	0 (0)	2 (7.7)	6 (23.1)	1 (3.8)	0 (0)	3 (11.5)	3 (11.5)	26 (100.0)
13 พ.ย.50	0 (0)	0 (0)	0 (0)	12 (38.7)	5 (16.1)	0 (0)	7 (22.6)	7 (22.6)	31 (100.0)
15 พ.ย.50	1 (3.2)	0 (0)	10 (32.3)	5 (16.1)	6 (19.4)	0 (0)	1 (3.2)	8 (25.8)	31 (100.0)
19 พ.ย.50	1 (14.3)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (71.4)	0 (0)	1 (14.3)	0 (0)	7 (100.0)
20 พ.ย.50	2 (15.4)	0 (0)	5 (38.5)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	2 (15.4)	4 (30.8)	13 (100.0)
21 พ.ย.50	5 (14.3)	0 (0)	5 (14.3)	17 (48.6)	7 (20.0)	0 (0)	0 (0)	1 (2.9)	35 (100.0)
26 พ.ย.50	1 (10.0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (50.0)	4 (40.0)	10 (100.0)
27 พ.ย.50	1 (3.0)	0 (0)	14 (42.4)	10 (30.3)	1 (3.0)	0 (0)	7 (21.2)	0 (0)	33 (100.0)
28 พ.ย.50	2 (7.4)	0 (0.0)	6 (22.2)	7 (25.9)	7 (25.9)	0 (0)	3 (11.1)	2 (7.4)	27 (100.0)
3 ธ.ค.50	1 (5.9)	0 (0)	6 (35.3)	0 (0)	1 (5.9)	0 (0)	9 (52.9)	0 (0)	17 (100.0)
4 ธ.ค.50	20 (27.0)	5 (6.8)	7 (9.5)	15 (20.3)	8 (10.8)	0 (0)	7 (9.5)	12 (16.2)	74 (100.0)
รวม	55 (13.3)	10 (2.4)	81 (19.6)	87 (21.1)	53 (12.8)	0 (0)	82 (19.9)	45 (10.9)	413 (100.0)

จากตารางที่ 4.9 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวณโณิม” ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดเปรียบเทียบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=87 , 21.1%) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (n=82 , 19.9%) และการคิดวิเคราะห์ (n=81 , 19.6%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวได้เสนอน้อยที่สุด กล่าวคือ ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวณโณิม” ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นภาพได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.9

แผนภาพที่ 4.9 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “นาคาศิษย์เจ้าแม่กวณโณิม” ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

3.6 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “จอมขมนมตรา 2” ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

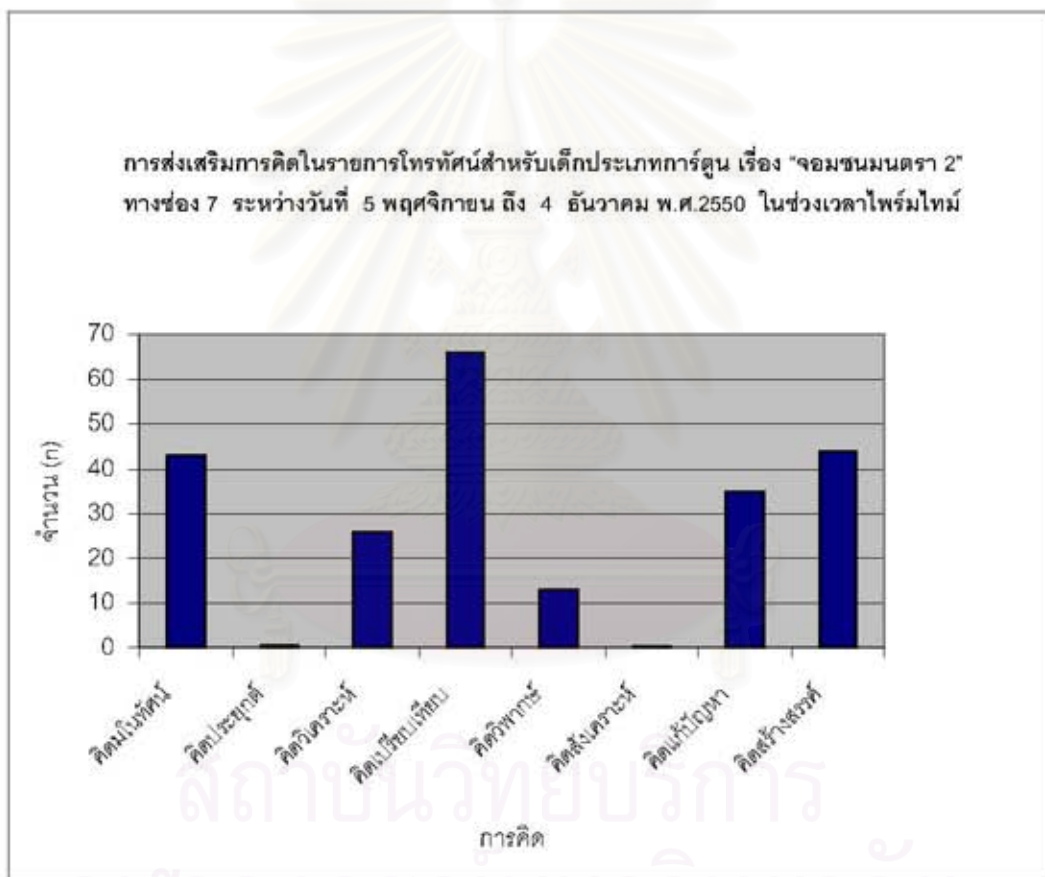
ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 พบว่า รายการ “จอมขมนมตรา 2” ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง “จอมขมนมตรา 2” ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)							รวม n (ร้อยละ)	
	คิดโน้ตทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา		คิดสร้างสรรค์
10 พ.ย.50	10 (20.4)	0 (0)	5 10.2	20 (40.8)	0 (0)	0 (0)	9 (18.4)	5 (10.2)	49 (100.0)
11 พ.ย.50	5 (12.2)	0 (0)	0 (0)	12 (29.3)	6 (14.6)	0 (0)	8 (19.5)	10 (24.4)	41 (100.0)
18 พ.ย.50	11 (15.5)	0 (0)	11 (15.5)	15 (21.1)	0 (0)	0 (0)	10 (14.1)	24 (33.8)	71 (100.0)
25 พ.ย.50	17 (25.8)	0 (0)	10 (15.2)	19 (28.8)	7 (10.6)	0 (0)	8 (12.1)	5 (7.6)	66 (100.0)
รวม	43 (18.9)	0 (0)	26 (11.5)	66 (29.1)	13 (5.7)	0 (0)	35 (15.4)	44 (19.4)	227 (100.0)

จากตารางที่ 4.10 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "จอมขมนมนตรา 2" ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดเปรียบเทียบมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=66 , 29.1%) รองลงมา คือการคิดสร้างสรรค์ (n=44 , 19.4%) และการคิดมโนทัศน์ (n=66 , 29.1%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์และการคิดประยุกต์ (n=0 , 0%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการการ์ตูน "จอมขมนมนตรา 2" ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.10

แผนภาพที่ 4.10 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน เรื่อง "จอมขมนมนตรา 2" ทางช่อง 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

3.7 สรุปการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

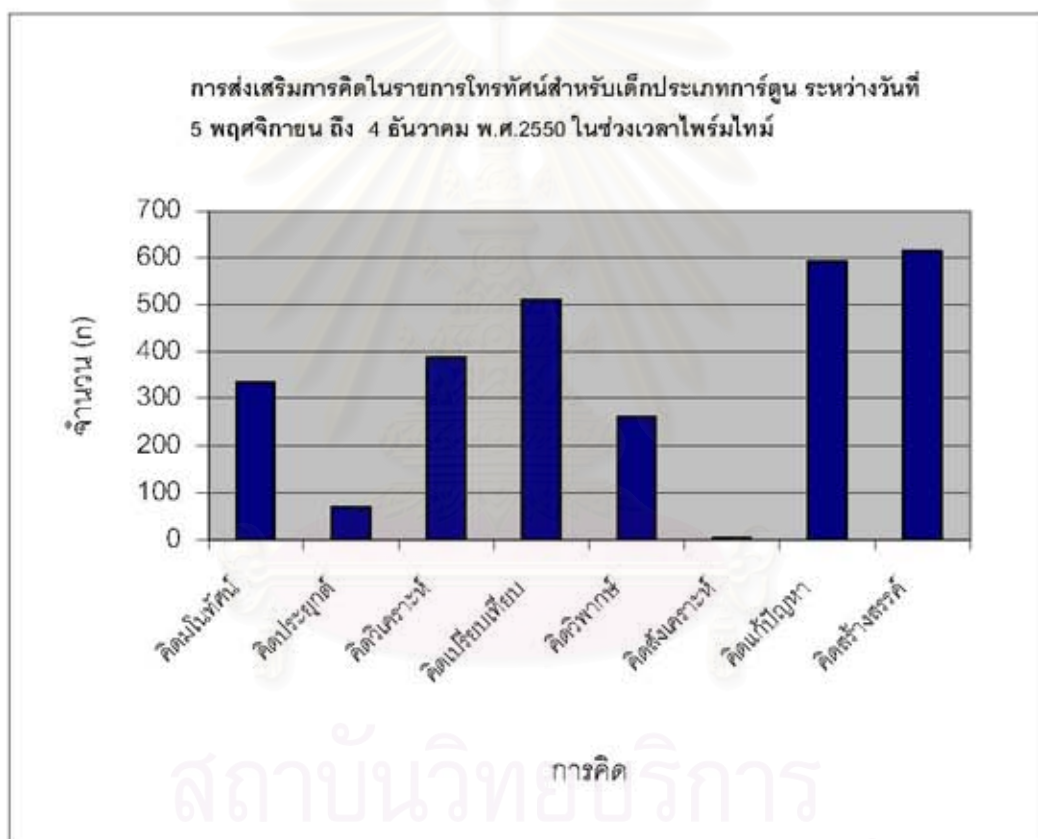
เมื่อพิจารณารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน ที่ปรากฏในรายการของทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ 7 ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์ ได้มีการส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูน ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพร์มไทม์

รายการ	การคิด							รวม n (ร้อยละ)	
	n (ร้อยละ)								
	คิดโน้ตทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
1. "4 Angies สาวแสนซน 2"	106 (17.6)	14 (2.3)	66 (11.0)	110 (18.3)	48 (8.0)	0 (0)	88 (14.6)	170 (28.2)	602 (100.0)
2. "12 ราศี "	86 (23.0)	15 (4.0)	70 (18.7)	45 (12.0)	34 (9.1)	0 (0)	65 (17.4)	59 (15.8)	374 (100.0)
3. "เวตาล"	35 (3.6)	30 (3.1)	120 (12.4)	165 (17.0)	105 (10.8)	0 (0)	240 (24.7)	275 (28.4)	970 (100.0)
4. "รามเกียรติ์"	10 (5.5)	0 (0)	24 (13.1)	38 (20.8)	6 (3.3)	0 (0)	83 (45.4)	22 (12.0)	183 (100.0)
5. "นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม"	55 (13.3)	10 (2.4)	81 (19.6)	87 (21.1)	53 (12.8)	0 (0)	82 (19.9)	45 (10.9)	413 (100.0)
6. "จอมขนมนตรา 2"	43 (18.9)	0 (0)	26 (11.5)	66 (29.1)	13 (5.7)	0 (0)	35.0 (15.4)	44.0 (19.4)	227 (100.0)
รวม	335 (12.1)	69 (2.5)	387 (14.0)	511 (18.5)	259 (9.4)	0 (0)	593 (21.4)	615 (22.2)	2769 (100.0)

จากตารางที่ 11 พบว่า เมื่อพิจารณารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภท การ์ตูนโดยภาพรวม ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วง เวลาไพรม์ไทม์ รายการโทรทัศน์เหล่านั้นเสนอการคิดสร้างสรรค์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=615 , 22.2%) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (n=593 , 21.4%) และการคิดเปรียบเทียบ (n=511 , 18.5%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภท การ์ตูนไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (n=0 , 0%)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.11

แผนภาพที่ 4.11 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภท การ์ตูน ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

ตอนที่ 4 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ประเภทละคร

4.1 การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง "นะโมฮือโร่ผู้น่ารัก" ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วง เวลาไพรม์ไทม์

ในการศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV พบว่า
เรื่อง "นะโมฮือโร่ผู้น่ารัก" ซึ่งเป็นรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร มีการส่งเสริมการคิด
ประเภทต่างๆ ในรายการ ดังรายละเอียดสรุปในตารางที่ 4.12

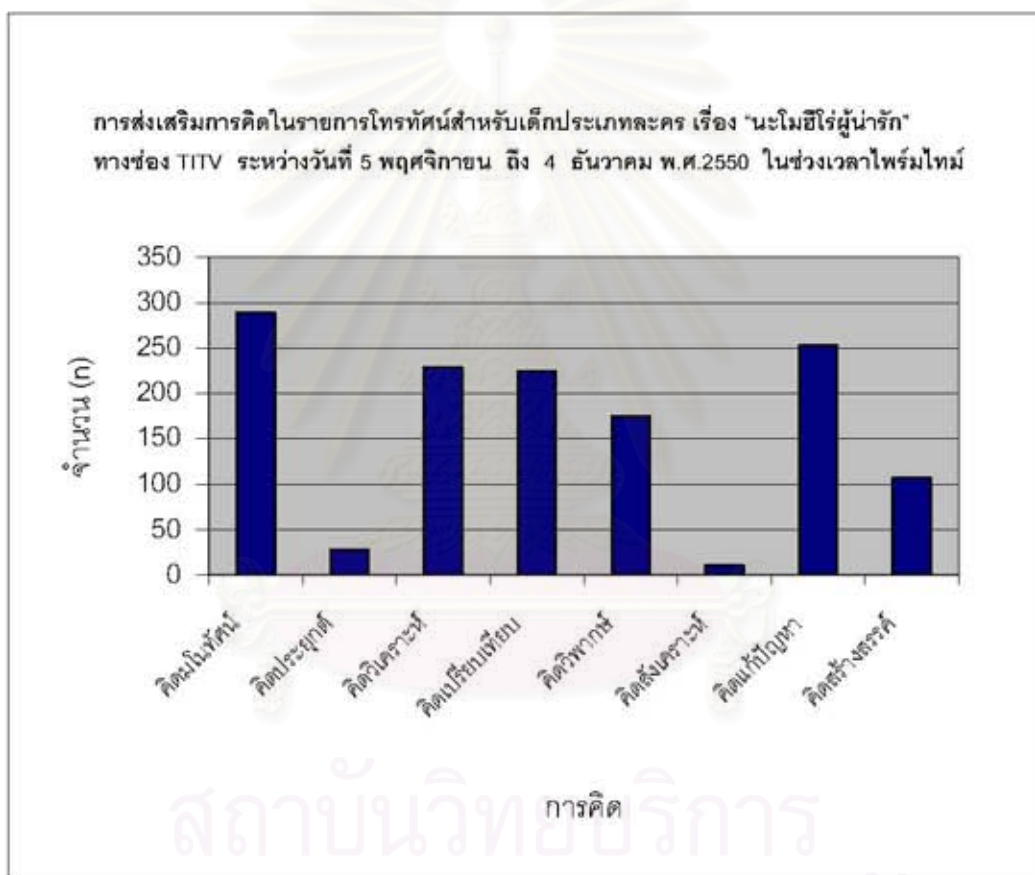
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.12 จำนวนและค่าร้อยละของการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง “นะโมฮิโร่ผู้น่ารัก” ทางช่อง TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วันที่	การคิด n (ร้อยละ)								รวม n (ร้อยละ)
	คิดมโนทัศน์	คิดประยุกต์	คิดวิเคราะห์	คิดเปรียบเทียบ	คิดวิพากษ์	คิดสังเคราะห์	คิดแก้ปัญหา	คิดสร้างสรรค์	
5 พ.ย.50	10 (31.3)	5 (15.6)	0 (0)	6 (18.8)	1 (3.1)	0 (0)	3 (9.4)	7 (21.9)	32 (100.0)
7 พ.ย.50	5 (9.1)	5 (9.1)	14 (25.5)	1 (1.8)	2 (3.6)	0 (0)	25 (45.5)	3 (5.5)	55 (100.0)
8 พ.ย.50	6 (9.4)	1 (1.6)	20 (31.3)	1 (1.6)	6 (9.4)	0 (0)	24 (37.5)	6 (9.4)	64 (100.0)
9 พ.ย.50	6 (10.5)	7 (12.3)	11 (19.3)	5 (8.8)	8 (14.0)	6 (10.5)	7 (12.3)	7 (12.3)	57 (100.0)
12 พ.ย.50	7 (16.7)	0 (0)	15 (35.7)	7 (16.7)	2 (4.8)	0 (0)	8 (19.0)	3 (7.1)	42 (100.0)
13 พ.ย.50	22 (25.6)	0 (0)	19 (22.1)	6 (7.0)	16 (18.6)	0 (0)	17 (19.8)	6 (7.0)	86 (100.0)
14 พ.ย.50	13 (17.6)	0 (0)	11 (14.9)	12 (16.2)	12 (16.2)	0 (0)	16 (21.6)	10 (13.5)	74 (100.0)
15 พ.ย.50	24 (32.9)	0 (0)	11 (15.1)	19 (26.0)	8 (11.0)	0 (0)	9 (12.3)	2 (2.7)	73 (100.0)
16 พ.ย.50	16 (15.2)	0 (0)	15 (14.3)	13 (12.4)	19 (18.1)	0 (0)	34 (32.4)	8 (7.6)	105 (100.0)
20 พ.ย.50	17 (23.6)	0 (0)	8 (11.1)	12 (16.7)	6 (8.3)	5 (6.9)	17 (23.6)	7 (9.7)	72 (100.0)
21 พ.ย.50	20 (27.8)	0 (0)	17 (23.6)	1 (1.4)	11 (15.3)	0 (0)	22 (30.6)	1 (1.4)	72 (100.0)
22 พ.ย.50	15 (18.8)	0 (0)	16 (20.0)	12 (15.0)	20 (25.0)	0 (0)	6 (7.5)	11 (13.8)	80 (100.0)
23 พ.ย.50	1 (1.6)	5 (8.2)	10 (16.4)	16 (26.2)	9 (14.8)	0 (0)	12 (19.7)	8 (13.1)	61 (100.0)
26 พ.ย.50	20 (30.3)	5 (7.6)	20 (30.3)	5 (7.6)	1 (1.5)	0 (0)	8 (12.1)	7 (10.6)	66 (100.0)
27 พ.ย.50	12 (13.8)	0 (0)	12 (13.8)	24 (27.6)	26 (29.9)	0 (0)	10 (11.5)	3 (3.4)	97 (100.0)
28 พ.ย.50	25 (36.2)	0 (0)	18 (26.1)	12 (17.4)	5 (7.2)	0 (0)	7 (10.1)	2 (2.9)	69 (100.0)
29 พ.ย.50	29 (34.9)	0 (0)	1 (1.2)	29 (34.9)	5 (6.0)	0 (0)	11 (13.3)	8 (9.6)	83 (100.0)
30 พ.ย.50	20 (26.0)	0 (0)	5 (6.5)	28 (36.4)	7 (9.1)	0 (0)	10 (13.0)	7 (9.1)	77 (100.0)
3 ธ.ค.50	21 (34.4)	0 (0)	5 (8.2)	16 (26.2)	11 (18.0)	0 (0)	7 (11.5)	1 (1.6)	61 (100.0)
รวม	289 (22.0)	28 (2.1)	228 (17.3)	225 (17.1)	175 (13.3)	11 (0.8)	253 (19.2)	107 (8.1)	1316 (100.0)

จากตารางที่ 4.12 พบว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง “นะโมฮีโร่ผู้น่ารัก” ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ได้เสนอการคิดมโนทัศน์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (n=289 , 22.0%) รองลงมา คือการคิดแก้ปัญหา (n=253 , 19.2%) และการคิดเปรียบเทียบ (n=225 , 17.1%) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวได้เสนอน้อยที่สุดคือ การคิดสังเคราะห์ (n=11 , 0.8%) (ดูตัวอย่างการวิเคราะห์รายการละคร เรื่อง “นะโมฮีโร่ผู้น่ารัก” ในภาคผนวก ง)

ผลการวิจัยข้างต้นสรุปให้เห็นได้ชัดเจนดังแผนภาพที่ 4.12

แผนภาพที่ 4.12 แสดงการส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร เรื่อง “นะโมฮีโร่ผู้น่ารัก” ทางช่อง TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยเรื่อง " การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์" นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัดส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์และปริมาณของการนำเสนอการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (prime time) ในระยะเวลา 1 เดือน คือ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550

การดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาตามที่วัตถุประสงค์ของการวิจัยกำหนดไว้ นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1) ศึกษานิยาม วิเคราะห์และสังเคราะห์ความหมายที่ชัดเจนและเข้าใจง่ายของการคิดทั้ง 8 ประเภท ได้แก่ การคิดมโนทัศน์ การคิดประยุกต์ การคิดวิเคราะห์ การคิดเปรียบเทียบ การคิดวิพากษ์ การคิดสังเคราะห์ การคิดแก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อกำหนดกรอบของเครื่องมือการวิจัย และกรอบของการวิจัย

2) สร้างเครื่องมือการวิจัยตามกรอบที่ได้ศึกษาไว้ ซึ่งเป็นแบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ (ดูภาคผนวก ข) ผู้วิจัยได้นำเสนอเครื่องมือวิจัยนี้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ผู้วิจัยได้นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นจำนวน 9 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา 3 ท่านด้านจิตวิทยา 3 ท่าน และด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 ท่าน (ตั้งรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและทำการแก้ไขปรับปรุงแบบวิเคราะห์

3) ผู้วิจัยได้นำแบบการวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่ปรับปรุงไปให้กับผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน (ตั้งรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก) ทดลองใช้แบบวิเคราะห์นี้ วิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก 1 รายการ ซึ่งมีข้อเสนอแนะ คือปรับปรุงเล็กน้อย ผู้วิจัยมีการนำเสนอผลการทดลองใช้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และทำการแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

4) ประชุมผู้วิเคราะห์รายการทั้ง 5 ท่าน (ดูรายชื่อผู้วิเคราะห์รายการที่ภาคผนวก ก) เพื่อทำความเข้าใจนิยามของการคิดประเภทต่างๆ ทดลองวิเคราะห์รายการและ

บันทึกข้อมูลลงในแบบวิเคราะห์ เปิดโอกาสให้ผู้วิเคราะห์ทุกท่านมีการซักถามข้อสงสัย จนกระทั่งเกิดความกระจ่างและเข้าใจร่วมกันอย่างชัดเจนในทุกรูปแบบการคิด วิธีการ วิเคราะห์รายการและการบันทึกข้อมูล ในขั้นสุดท้าย ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ 1 รายการ ที่ผู้วิจัยได้บันทึก และได้ทำการวิเคราะห์ไว้ เพื่อให้ผู้วิเคราะห์รายการทดลองใช้เครื่องมือแบบวิเคราะห์รายการ และทำการวิเคราะห์ตามสถานการณ์จริง

5) ผู้วิจัยได้ขอให้ผู้วิเคราะห์รายการทั้ง 5 คน ทำการวิเคราะห์รายการ โทรทัศน์สำหรับเด็กที่ออกอากาศระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 เป็นจำนวน 9 รายการ รวมทั้งสิ้น 89 ตอน ซึ่งผู้วิจัยได้บันทึกไว้ในสื่อวีดี จำนวน 5 ชุด สำหรับผู้วิเคราะห์แต่ละท่าน ผู้วิเคราะห์ได้ทำการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กดังกล่าวและบันทึกผลการวิเคราะห์ลงในแบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยให้เวลาผู้วิเคราะห์รายการในการวิเคราะห์รายการทั้งหมด ตั้งแต่ช่วงกลางเดือนธันวาคม จนถึงช่วงกลางเดือนกุมภาพันธ์ จึงแล้วเสร็จ ใช้เวลาวิเคราะห์รายการประมาณ 2 เดือนกว่า

6) ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตรวจการวิเคราะห์ของผู้วิเคราะห์รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เพื่อดูความสมบูรณ์ของการวิเคราะห์และการบันทึกข้อมูลของผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน

7) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมผลการวิเคราะห์จากแบบวิเคราะห์รายการของผู้วิเคราะห์ทั้ง 5 ท่าน เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

8) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทางสถิติโดยหาค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อสรุปเป็นผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สัดส่วนเวลาออกอากาศของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลา ไพรม์ไทม์ต่อสัปดาห์ จากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 พบว่า โดยภาพรวมสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 มีช่วงเวลาสำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากที่สุดเป็นอันดับ 1 (225 นาที ร้อยละ13.4) รองลงมาคือสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV (150 นาที ร้อยละ 8.9) และสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 (105 นาที ร้อยละ6.3) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่ไม่มีรายการสำหรับเด็กเลย ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และ 11 (0 นาที ร้อยละ0)

2. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทเกมโชว์ ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ พบว่ามีรายการอยู่ 2 รายการ คือ รายการ "เกมทศกัณฐ์เด็ก" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 9 และ รายการ "ถ้าคุณแน่อย่าแพ้.4" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 รายการเหล่านี้นำเสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 782 ครั้ง ร้อยละ 30.3) รองลงมาคือการคิดเปรียบเทียบ (จำนวน 515 ครั้ง ร้อยละ 20.0) และการคิดมโนทัศน์ (จำนวน 370 ครั้ง ร้อยละ 14.4) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ ส่วนการคิดที่ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (จำนวน 0 ครั้ง ร้อยละ 0)

3. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ประเภทการ์ตูน ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่าโดยภาพรวมมีรายการอยู่ 6 รายการ คือ รายการ "4 Angies สีสาวแสนซน เทอม 2" รายการ "12 ราศี" รายการ "เวตาล" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 และ รายการ "รามเกียรติ์" รายการ "นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม" รายการ "จอมขมนมนตรา 2" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รายการโทรทัศน์เหล่านี้เสนอการคิดสร้างสรรค์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 615 ครั้ง ร้อยละ 22.2) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (จำนวน 593 ครั้ง ร้อยละ 21.4) และการคิดเปรียบเทียบ (จำนวน 511 ครั้ง ร้อยละ 18.5) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่ไม่ได้นำเสนอเลย ได้แก่ การคิดสังเคราะห์ (จำนวน 0 ครั้ง ร้อยละ 0)

4. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร พบว่า มีรายการประเภทนี้ปรากฏในบางช่องเท่านั้น ได้แก่ เรื่อง "นะโมฮีโร่ผู้น่ารัก" ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง TITV ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ได้เสนอการคิดมโนทัศน์มากที่สุดเป็นอันดับ 1 (จำนวน 289 ครั้ง ร้อยละ 22.0) รองลงมาคือการคิดแก้ปัญหา (จำนวน 253 ครั้ง ร้อยละ 19.2) และการคิดเปรียบเทียบ (จำนวน 225 ครั้ง ร้อยละ 17.1) เป็นอันดับ 2 และ 3 ตามลำดับ สำหรับการคิดที่เสนอน้อยที่สุดคือ การคิดสังเคราะห์ (จำนวน 11 ครั้ง ร้อยละ 0.8)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าในภาพรวมสัดส่วนเวลาที่มีรายการสำหรับเด็กที่นำเสนอระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 นั้นในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ อยู่ระหว่างประมาณ 105-225 นาที (ร้อยละ 6.3 - ร้อยละ 13.4) หรือประมาณ 1.75-3.75 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ ซึ่งสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ได้จัดให้มีช่วงเวลาดำเนินการมากที่สุด และที่น้อยที่สุดหรืออีกนัยคือ ไม่มีเลย คือสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 และ 11 ดังนั้นหากจะพิจารณาถึงคุณค่าของรายการโทรทัศน์ด้านการส่งเสริมการคิดให้แก่เด็กไทย ก็ควรจัดให้มีสัดส่วนของการนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กมากกว่านี้ และควรจัดให้มีการนำเสนอทุกช่อง หากพิจารณาความสำคัญกับการสัดส่วน "เวลาและรายการโทรทัศน์ที่พอเพียง" กล่าวคือควรจัดรายการโทรทัศน์ที่มีคุณค่าสำหรับเด็กด้วย ทั้งนี้จากผลสำรวจของกระทรวงวัฒนธรรมได้กล่าวถึงผลสำรวจภาคสนามเรื่องผลกระทบของสื่อโทรทัศน์ที่มีผลต่อเด็กและเยาวชนซึ่งพบว่า เด็กส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างรับชมโทรทัศน์มากที่สุด และเป็นกิจกรรมในครอบครัวที่ได้รับความนิยมสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 98 โดยระหว่างวันจันทร์ - ศุกร์ เด็กใช้เวลาชมโทรทัศน์เฉลี่ย 3.9 ชั่วโมงต่อวันและเพิ่มเป็น 5.51 ชั่วโมงต่อวันในวันเสาร์และอาทิตย์(<http://www.thairath.co.th/news.php>) แม้ข้อมูลดังกล่าวจะไม่ระบุว่า เด็กดูโทรทัศน์ช่วงเวลาใดมากที่สุด แต่ก็มีข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ที่ชี้ว่า ช่วง 18.00-22.00 น. เป็นช่วงเวลาที่เด็กเยาวชนและครอบครัวจะดูโทรทัศน์มากที่สุด เด็กเยาวชนและครอบครัวมีเวลาอยู่ด้วยกันหลังจากที่เด็กบางคนเลิกเรียนพิเศษ พ่อแม่กลับถึงบ้านหลังจากเลิกงาน เวลานี้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ข้อมูลแนวโน้มดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นปริมาณของการเข้าถึงทีวีที่พุ่งสูงขึ้น ในขณะที่ฟากของการผลิตรายการทีวีเด็กนั้น กลับมุ่งเน้นเพียงการผลิตรายการเพื่อเศรษฐกิจและการตลาด ซึ่งสวนทางกับความต้องการของการดูทีวีที่มีคุณภาพของเด็กและครอบครัว ซึ่งมีแนวโน้มการเรียกร้องทั้ง "เวลาที่พอเพียง และรายการที่เหมาะสม" สำหรับเด็ก ดังมติกรม.ในปี 2546 ซึ่งมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 เห็นชอบในแนวทางและมาตรการการใช้สื่อของรัฐบาล เพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ของเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยกำหนดให้สื่อโทรทัศน์ จัดสัดส่วนเวลา สำหรับเนื้อหาสาระของรายการเพื่อเด็ก เยาวชนและครอบครัว ร้อยละ 10-15 ของเวลาออกอากาศ และกำหนดระยะเวลาการออกอากาศ ระหว่างเวลา 16.00-22.00 น. เป็นเวลา 1 - 1 ชั่วโมงครึ่งเป็นอย่างน้อย โดยให้เริ่มจากสื่อของรัฐ คือ กรมประชาสัมพันธ์ก่อน สำหรับของสถานีอื่น ๆ ให้ดำเนินการตามความพร้อมของแต่ละสถานี ซึ่งมีผลมาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 แต่หาพิจารณาตามความเป็นจริงแล้ว ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับส่งเสริมรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กคือช่วงเวลา 18.00 -22.00 น. ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ซึ่งเป็นช่วงที่มีผู้ชมรายการโทรทัศน์มากที่สุด แต่รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

เหล่านี้ไม่ได้รับความนิยมนอกจากบริษัทโฆษณา ทำให้สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จึงพยายามเลี้ยงให้รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กไปออกอากาศในช่วงเวลา 16.00 -18.00 น. เป็นส่วนมาก รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจึงมีเวลาในช่วงไพรม์ไทม์น้อยมาก บางสถานีโทรทัศน์ไม่มีเลย อย่างไรก็ตามมีควรมายายมเรียกร้องสัดส่วนเวลา และผังรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก โดยหวังว่า การเพิ่มสัดส่วนและผังรายการที่มีคุณภาพนี้ จะมีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กยุคใหม่ เป็นการเพิ่มทางเลือกให้การเรียนรู้ พร้อมๆ กับการพัฒนาตัวสื่อหรือตัวรายการโทรทัศน์เองที่จะก้าวไปเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชน ที่เป็นอนาคตของประเทศ กล่าวโดยรวมคือ รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กควรมีสัดส่วนเวลาที่พอเพียง ซึ่งทุกช่องควรมีช่วงเวลาสำหรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริงต่อเด็กและเยาวชน ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ของสถานีเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถานีโทรทัศน์ของรัฐบาลเองควรต้องส่งเสริมอย่างมาก รายการที่จัดจึงควรเป็นรายการที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการคิดที่เด็กสามารถพัฒนาได้ในวัยนี้ อันได้แก่ คิดมโนทัศน์ คิดประยุกต์ คิดวิเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ คิดวิพากษ์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหาและคิดสร้างสรรค์ การพัฒนาการคิดเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพเด็กที่เป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต

2. การส่งเสริมการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก ในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ ระหว่างวันที่ 5 พฤศจิกายน ถึง 4 ธันวาคม พ.ศ.2550 นั้นพบว่ารายการแต่ละรายการมีการส่งเสริมการคิดแตกต่างกันไป อาจกล่าวสรุปในภาพรวมได้ว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์ ซึ่งให้เห็นว่ารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจะเน้นการเสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุด เด็กต้องเผชิญปัญหาที่จะต้องแก้ปัญหาให้ได้ ผ่านไปเป็นข้อๆ และอาจจะมีสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป ส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทการ์ตูนนั้นมีการส่งเสริมทักษะที่แตกต่างกัน เช่น "4 Angies สาวแสนซน เทอม 2" มีการเสนอการคิดสร้างสรรค์มากที่สุด รองลงมาคือ การคิดเปรียบเทียบ รายการ "รามเกียรติ์" มีการเสนอการคิดแก้ปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ การคิดเปรียบเทียบ เป็นต้น ส่วนรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละครนั้น มีการนำเสนอการคิดมโนทัศน์มากที่สุด โดยจะเน้นให้เด็กได้ความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆ ผ่านเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์และมีการให้คิดลึกลับ ทั้งนี้ รายการแต่ละประเภท พบว่าจุดด้อยของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่มีในช่วงเวลาไพรม์ไทม์ คือ มีการนำเสนอการคิดขั้นสูงน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย งานวิจัยนี้พบว่า การนำเสนอการคิดสังเคราะห์น้อยมากในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทละคร และไม่มีเลยในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กประเภทเกมโชว์และการ์ตูน ข้อค้นพบดังกล่าวย่อมชี้ให้เห็นว่า รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กซึ่งนับได้ว่าเป็น

สิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันประเภทหนึ่งของสังคมไทย มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาการคิดให้แก่เด็กไทยน้อยมาก จากข้อมูลหลายแหล่งที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กไทยมีความสามารถในการคิดไม่สูง

จากข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ประเมินผลรอบแรก พ.ศ.2545-2548 ของเด็กไทยทั่วประเทศ ปรากฏว่าเด็กไทยมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพียงร้อยละ 10.43 เท่านั้น ปัญหาเด็กไทยคิดไม่เป็น ซึ่งเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกันกับผลการประเมินของ PISA (Programme for International Student Assessment) ในปี 2006 เป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิก OECD เพื่อสำรวจว่าระบบการศึกษาได้เตรียมประชากร ให้เพียงพอสำหรับจะใช้ชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตได้เพียงใด โดยประเมินจากแบบทดสอบด้านการอ่าน การค้นสาระ การตีความ และการคิดวิเคราะห์ พบว่าเด็กไทยไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินเลย โดย ได้ต่ำกว่า 500 คะแนนทั้งสิ้น ซึ่งประเทศไทยต่ำกว่าจีน และ ส่องกง โดยที่ประเทศเกาหลีมีคะแนนสูงที่สุดในกลุ่มประเทศเอเชีย จะเห็นได้ว่า ผลการวิจัยที่พบว่าการส่งเสริมการคิดขั้นสูงน้อยมาก ซึ่งตรงกันกับผลการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และของ PISA ที่พบว่าเด็กไทยมีความสามารถในการคิดขั้นสูงนั้นต่ำ

ดังนั้นหากเราต้องการเตรียมความพร้อมเด็กไทยจะไปกล้าแกร่งในเวทีสากลควรมีกระบวนการส่งเสริมการคิด โดยเฉพาะการคิดขั้นสูง โดยที่ระบบการศึกษาของประเทศต้องส่งเสริมการคิดขั้นสูงตั้งแต่ช่วงวัยเด็ก ซึ่งโทรทัศน์เป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งที่เด็กได้ใช้ชีวิตอยู่มากถึง 3.9 ชั่วโมงต่อวัน นอกจากเวลาที่ไปโรงเรียนประมาณ 8 ชั่วโมงแล้ว รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กจึงควรที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมการคิดให้กับเด็ก เพื่อเป็นทางเลือกในการเรียนรู้ของเด็กอีกทางหนึ่งนอกเหนือจากการศึกษาในระบบการศึกษา ไม่ใช่เพียงแต่เน้นความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว ซึ่งโดยภาพรวมในขณะนี้ เป็นสิ่งที่ดีของรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กได้มีการส่งเสริมการคิดด้านต่างๆ อยู่บ้างแล้ว แต่เป็นสัดส่วนที่น้อยและน้อยมาก หากยังปล่อยให้เป็นอย่างนี้ จะเป็นผลเสียต่อเด็กไทยต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. เสนอผลการวิจัยนี้ต่อสถานีโทรทัศน์และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการผลิตรายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการคิดประเภทต่างๆ สำหรับเด็ก ผู้สนับสนุนรายการ
2. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการนำเสนอการคิดประเภทต่างๆ ในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กแต่ละวัย เพื่อส่งเสริมการคิดควบคู่ไปกับการบันเทิง(Eduainment)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงวัฒนธรรมและสถาบันรามจิตติ. นโยบายเด็กไทยใน 4 ปีสร้างของรัฐบาลใหม่. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงประยุกต์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงเปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงมโนทัศน์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2546.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2545.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2545.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงสังเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2549.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. ผู้ชนะสิบคิดทั้ง 10 เล่ม. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย, 2545.

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและเลี้ยงดูเด็ก. ภาวะวิกฤตของชีวิตเด็กไทยปัญหาที่ยังไม่

สายเกินแก้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

คณิงนิจ กำทอง. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการโทรทัศนกับการใช้รายการโทรทัศน์

ในการเรียนการสอนของครูประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

2542.

คัตติยา เพชรชูช่วย. การศึกษารูปแบบรายการโทรทัศน์การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนใน

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิต

วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

จรรยาพร แก้วสุจริต. การพัฒนาแบบวัดลักษณะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6.

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา

ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ. รายงานการทบทวนองค์ความรู้เรื่องเด็ก เยาวชน และ

ครอบครัวในประเทศไทย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการวิจัย. กรุงเทพฯ:

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2541.

- จุฬารกรณ์ มาเสถียรวงศ์, รัสวาร ทันสี่อ แนวคิดและแนวทางการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้
เรื่องการรับสื่ออย่างมีคุณค่า. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2549.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และ นิคม ทาแดง. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิทยุโทรทัศน์. เอกสารการสอน.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อักษรบัณฑิต, 2527.
- ชไมพร ชุมพลกรัง. การสำรวจความนิยมและความต้องการรายการโทรทัศน์ของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสต
ทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ทิสนา เขมมณี. หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กตามวิถีชีวิตไทย. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.
- ทิสนา เขมมณี และคณะ. วิทยาการด้านการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท เดอะมาสเตอร์
กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด, 2544.
- ธนิดา จันทวงษ์. การวิเคราะห์เนื้อหาภาพยนตร์การ์ตูนหุ่นยนต์ทางโทรทัศน์เพื่อการพัฒนาเด็ก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- นารากร ติยาณ. การวิเคราะห์เนื้อหารายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2536.
- ปัทมศิริ ธีรานุรักษ์. ผลของการใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวการสอนแบบชุมชนแห่งการ
สืบสอบเชิงปรัชญาที่มีต่อทักษะการคิดของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์
ปริญญาตรีบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- ปริญานฎ หงษ์จินดา. การวิเคราะห์รูปและเนื้อหารายการสารคดีทางโทรทัศน์เกี่ยวกับการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ลักขณา สริวัฒน์. การคิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2549.
- ศศิธร พวงผกา. ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ผลิตรายการและนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัด
กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดแก้ปัญหา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดมโนทัศน์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสังเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดวิพากษ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2547.

สุวิทย์ มูลคำ. กลยุทธ์การสอนคิดเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2548.

สุวิทย์ มูลคำ. ครบเครื่องเรื่องความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์, 2549.

สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ. 21 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ภาพพิมพ์, 2545.

หฤทัย อนุสรราชกิจ. การวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กจากรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

อมรวิชัย นาคทรพรพ และคณะ. รายงานผลการดำเนินงานเด็กและเยาวชน ปี2548-2549. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.

ภาษาอังกฤษ

Acro Logic. Introduction to Creativity. Available from <http://blinternet.com/-arco>.

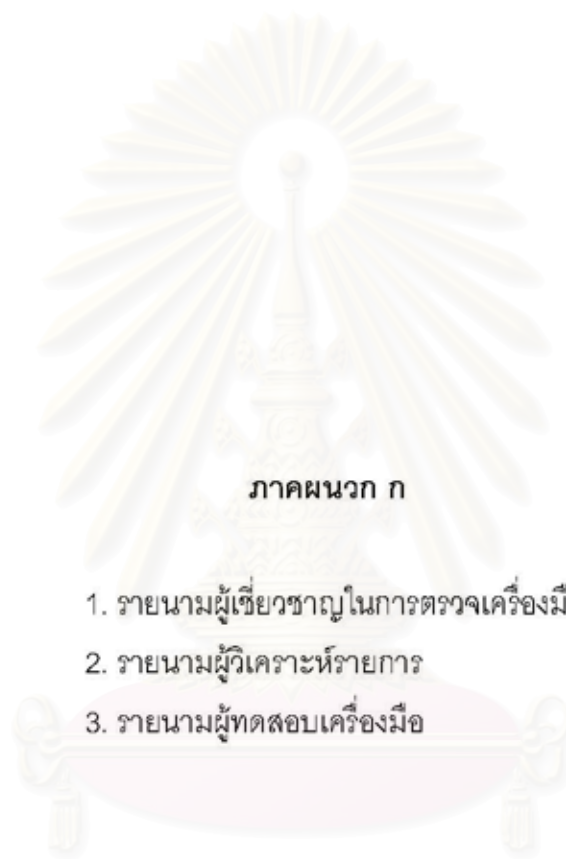
Logic/creativity/html, 2000.

Bandura,A. Social Learning Theory. Englewood Cliff, NJ: Printice-Hall, 1977.

- Buzan, Tony., and Buzan, Barry. The Mind Map Book: Radiant Thinking. London: BBC Books, 1997.
- Comstock, George. Television and human behavior. New York: Columbia University Press, 1982.
- De Bono, Edward. Lateral Thinking: Creativity Step by Step. Newyork: Harper and Rows, 1982.
- De Bono, Edward. Lateral Thinking: A textbook of creativity. New York: Peguin Books 1986.
- Fears, C. S. Reducing Teen Pregnancy:Adolescent Family Life and Abstinence Education Programs. CRS Report for Congress [Online]. 2004. Available from: <http://hutchison.senate.gov/RS20873.pdf> [2006, October 4]
- Gelb J. Michael. Thinking for a Change. Great Britain: Aurum Press, 1996.
- Gordon, W.J.J. Synectic. In Gary A. Davis and Joseph A. Scott(eds), Training Creative Thinking. Newyork: Rinehart and Winston, 1971.
- Guilford, J.P. The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill Book, 1967.
- Guilford, J.P. Trait of creativity. In Harold H.Anderson(ed.), Creativity and Its Cultuvation. Newyork: Haper and Brother, 1959.
- Hodge, Robert and Tripp, D. Children and Television. Cambridge: Polity Press, 1986.
- Mcquail, D. Media performance : Mass communication and the public interest. Canadian Journal of Communication, Volume 18 Number 4 (1993) [Online]. 1993. Available from: <http://www.cjc-online.ca/viewarticle.php?id=206&layout=html> [2007, July 21]
- Schramm, W., Lyle, J., and Parker, E. B. Television in the Lives of Our Children. Stanford California: Stanford University Press,1961.
- Schneider, Cy. Children television. ilinois: NTC Business Books, 1987.
- Robertson, Thomos S. Television Advertising and Porent-Child Relation. The Effects of Television Advertising on children. Messachusetts.: Lexington Books, 1980.
- Sleemam, L. and Ms. Susan. The Effort of Television Violence on children. Int'l J. Instructional Media. 15(1988): 45-55.
- Wober, Mallory and Gunter, Barrie. Television and social control. Cambridge: The University Press, 1988.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ
2. รายนามผู้วิเคราะห์รายการ
3. รายนามผู้ทดสอบเครื่องมือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา

1. รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รศ.ดร.เพชรวรรณ จันทรางศุ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อ.ดร.ปัทมศิริ อีรานุรักษ์ ฯ
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจิตวิทยาพัฒนาการ

1. ผศ.อัญชลี ต้นศิริ
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
2. อ.ดร.อุไรवास ปรีดีติลล
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ดร.อัญมณี บุญชื้อ
Media Monitor โครงการศึกษาและเฝ้าระวังสื่อเพื่อสุขภาวะของสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา

1. รศ.ดร.สุพัตรา คูหากาญจน์
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รศ.ดร.ศุทธิณี โอบายะวาทย์
สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. ผศ.ดร.สันทัต ทองรินทร์
คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

2. รายนามผู้วิเคราะห์รายการ

1. **ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์**
สถาบันรามจิตติ
2. **นางสกาวรรัตน์ ไกลมาก**
นักวิจัยช่วยราชการ กระทรวงศึกษาธิการ กำลังศึกษาปริญญาเอก
3. **นางสาวอุทุมพร อินทจักร์**
ผู้ประสานโครงการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
กำลังศึกษาปริญญาเอก
4. **นางสาวพัชรา เอี่ยมกิจการ**
ผู้ประสานโครงการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
กำลังศึกษาปริญญาเอก
5. **นางสาวพรวลัย เบญจรัตน์ศิริโชติ**
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)
การศึกษาระดับมหาบัณฑิต

3. รายนามผู้ทดสอบเครื่องมือ

1. **ดร.จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์**
สถาบันรามจิตติ
2. **นางสกาวรรัตน์ ไกลมาก**
นักวิจัยช่วยราชการ กระทรวงศึกษาธิการ กำลังศึกษาปริญญาเอก
3. **นางสาวอุทุมพร อินทจักร์**
ผู้ประสานโครงการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
กำลังศึกษาปริญญาเอก

ภาคผนวก ข

เครื่องมือในการทำวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำชี้แจงสำหรับแบบวิเคราะห์ทักษะการคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

เรื่อง

การศึกษารายการโทรทัศน์สำหรับเด็กเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดในช่วงเวลาไพรม์ไทม์

วิธีการวิเคราะห์

เรียน ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือท่านผู้วิเคราะห์ที่ใช้วิจารณ์ดำเนินการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์

ที่ท่านดูตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความหมายของการคิดประเภทต่างๆ ข้างล่างนี้ให้เข้าใจอย่างกระจ่าง เพื่อสามารถแยกแยะประเภทของการคิดได้อย่างชัดเจน
2. ดูรายการโทรทัศน์ตามวันและเวลาที่กำหนด ขณะดูรายการขอให้ท่านระบุประเภทของการคิดที่ปรากฏในรายการ ในช่องที่กำหนดให้ โดยระบุเป็นความถี่ กล่าวคือ ในขณะที่ชมรายการพบว่ามี การนำเสนอการคิดประเภทใดก็ได้ ให้ระบุความถี่ 1 (" | ") ลงในช่องของประเภทความคิดนั้นทันที เช่น รายการพบว่ามี การนำเสนอการคิดวิเคราะห์ 1 ครั้ง ให้ระบุความถี่ 1 ครั้ง คือ | ในช่องการคิดวิเคราะห์

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่าน

ธนาวัฒน์ วายาจตุ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความหมายของการคิดประเภทต่างๆ

ประเภทของการคิด	ลักษณะของการนำเสนอ
คิดโน้ตค้น	เนื้อหาสาระของรายการมีการนำเสนอการจัดกลุ่มหรือหมวดหมู่ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีคุณลักษณะขององค์ประกอบพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน จัดเข้ากลุ่มเดียวกัน ทำให้เกิดความเข้าใจในสิ่งนั้นๆ
คิดประยุกต์	เนื้อหาสาระของรายการมีการนำเสนอแนวคิด ทฤษฎี หลักการ หรือความรู้เรื่องในเรื่องหนึ่งมาใช้ประโยชน์ ในภาคปฏิบัติ โดยปรับให้เข้ากับบริบทสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างเหมาะสม หรือ เนื้อหาสาระของรายการมีการนำวัตถุหรือสิ่งของ มาใช้งานนอกเหนือบทบาทหน้าที่เดิมอย่างเหมาะสม กับบริบทใหม่
คิดวิเคราะห์	เนื้อหาสาระของรายการมีการนำเสนอการจำแนกองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และหาความสัมพันธ์ของสิ่งนั้นๆ หรือ เนื้อหาสาระของรายการมีการนำเสนอส่วนย่อยของเหตุการณ์หรือเนื้อหาต่างๆ ประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ทำความชัดเจนให้เกิดขึ้น จนนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง
คิดเปรียบเทียบ	เนื้อหาสาระของรายการมีการนำเสนอการเทียบเคียงความเหมือนและ/หรือความต่าง ระหว่างสิ่งใดสิ่งหนึ่งกับสิ่งอื่นๆ ตั้งแต่ 2 สิ่งขึ้นไป โดยกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์เดียวกัน
ประเภทของการคิด	ลักษณะของการนำเสนอ

<p>คิดวิพากษ์</p>	<p>เนื้อหาสาระของรายการมีการตั้งสมมติฐานที่แย้งกับสมมติฐานที่กล่าวอ้างและเกิดคำถามในเชิงโต้แย้ง ตรวจสอบความขัดแย้งนั้น และหาทางอธิบายความขัดแย้งนั้น หาแนวคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนามุมมองที่แตกต่างไปจากเดิมเหล่านั้นที่ดีกว่าเดิม</p>
<p>คิดสังเคราะห์</p>	<p>เนื้อหาสาระของรายการมีการรวบรวมเนื้อหาสาระต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน จนก่อให้เกิดความคิดรวบยอด หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการมีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างสมเหตุสมผล จนทำให้เกิดความรู้ใหม่</p>
<p>คิดแก้ปัญหา</p>	<p>เนื้อหาสาระของรายการได้มีการนำเสนอให้ผู้ชมเผชิญปัญหา วิเคราะห์ปัญหาและได้ฝึกแก้ปัญหา หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการได้มีการนำเสนอให้ผู้ชมฝึกหาทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการได้มีการนำเสนอการฝึกทักษะกระบวนการแก้ปัญหาต่างๆ ในทางที่ถูกต้องและดีขึ้น</p>
<p>คิดสร้างสรรค์</p>	<p>เนื้อหาสาระของรายการมีการกระตุ้นให้ผู้ชมได้ฝึกคิดคล่องตัว หรือคิดได้มาก มีความหลากหลาย หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการมีการกระตุ้นให้ผู้ชมได้ฝึกคิดยืดหยุ่น สามารถปรับสภาพความคิดตามสถานการณ์ได้ หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการมีการกระตุ้นให้ผู้ชมได้ฝึกคิดจินตนาการ หรือ</p> <p>เนื้อหาสาระของรายการมีการกระตุ้นให้ผู้ชมได้ฝึกคิดริเริ่ม คิดสิ่งใหม่ๆ มีความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำ</p>

แบบวิเคราะห์การคิดในรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

วันที่..... รายการ..... เวลา.....

ประเภทรายการ..... ผู้วิเคราะห์.....

การคิด (จำนวนความถี่)	ตัวอย่างวิธีการนำเสนอ
คิดมโนทัศน์	
คิดประยุกต์	
คิดวิเคราะห์	
คิดเปรียบเทียบ	
คิดวิพากษ์	
คิดสังเคราะห์	
คิดแก้ปัญหา	
คิดสร้างสรรค์	

ภาคผนวก ค

ตารางการออกอากาศรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในช่อง 3,5,7,9,11 และ TITV

ช่อง	รายการ	ประเภท	วันเวลาในการออกอากาศ
3	1. ถ้าคุณเหนื่อยแม่ไป.4	เกมโชว์	จ.- ศ. 19.15-19.45 น.
	2. 4 Angies สาวแสนชน	การ์ตูน	จ.- อ. 19.45-20.00 น.
	3. เวตาล , 12 ราศี	การ์ตูน	พ. -ศ. 19.45-20.00 น.
5	ไม่มีรายการ	-	-
7	1. รามเกียรติ์	การ์ตูน	พ.ศ.-ศ. 18.00-18.15 น.
	2. นาคาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม	การ์ตูน	จ.- พ. 18.00-18.15 น.
	3. จอมชนมนตรา เทอม 2	การ์ตูน	ส.- อา. 18.00-18.15 น.
9	1. เกมทศกัณฐ์เด็ก	เกมโชว์	ส.- อา. 19.00-19.30 น.
11	ไม่มีรายการ	-	-
TITV	1. นะโมฮิโรผู้น่ารัก	ละคร	จ.- ศ. 18.30-19.00 น.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างการคิดที่เกิดขึ้นในรายการ

รายการ เกมทศกัณฐ์เด็ก

ประเภท: เกมโชว์

คิดเปรียบเทียบ

- พิธีกรให้เปรียบเทียบบุคคลจากรูปที่ให้แล้วถามว่าแตกต่างกันอย่างไร เหมือนกันอย่างไร

- น้องพีพีเปรียบเทียบหน้าของบุคคลที่ทางรายการให้มา เช่น “ใครคือทูล ทองใจ”

คิดมโนทัศน์

- การไหว้เป็นสิ่งที่ดีงามมาก เด็กไหว้ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่รับไหว้เด็ก

- มีสาวเยอะไม่ดี ต้องมีเพียงคนเดียว น้องพีพีพูดให้ลุงปัญญาเข้าใจ

- น้องพีพีอธิบายว่าโทนี่แบร์ เป็นอดีตนายกรัฐมนตรีของอังกฤษ แล้วข้างบน เจมส์

กอดอล บาวส์ เป็นนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน

- พิธีกรพยายามอธิบายถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้าง และอธิบายเกี่ยวกับข้างให้เด็กเห็นภาพข้าง ความลำบากของข้าง

- สรุปคุณลักษณะ/คุณสมบัติของตัวบุคคลสำคัญ

คิดวิเคราะห์

- เด็กที่มีโอกาสมาร่วมเกมไม่โลคิดก่อนว่าตัวเองทำอะไรได้ดี จึงเลือกที่จะเล่นเกมอื่นๆ
- “พีพีแยกหน้าตาอย่างไร ดูตรงไหนครับ” จากนั้นพีพีก็วิเคราะห์ให้ฟังว่าเวลาที่พีพีดูนั้นดูที่ตรงไหน
- พีพีกรให้เด็กอธิบายเกี่ยวกับทำไมถึงเลือกตอบ แล้วเด็กก็ทำการแจกแจงเหตุและผลของการเลือกตอบและอธิบายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องได้
- พีพีวิเคราะห์หน้าตา แยกแยะ หน้าตาของบุคคลที่ทางรายการเอามาให้ดูทั้งสองคนก่อนจะตอบคำถาม

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

ไม่ปรากฏ

คิดวิพากษ์

- ตั้งข้อสังเกต เช่น รูปคนที่อยู่ข้างบนทำอะไรอยู่ ทำไมถึงคิดว่า คนนั้นใช่หรือไม่ใช่ คำตอบที่ผู้เล่นเกมคิด ให้ผู้เล่นเกมอธิบายเพิ่ม “ทำไมเราถึงคิดว่าไม่ใช่คนข้างล่าง เพราะอะไร”

คิดแก้ปัญหา

- “ขณะนั้นเราดูทีวีอยู่ แต่คุณพ่อใช้เราให้ไปหยิบของ น้องจูนจะอย่างไร”
- หน้าไหนคือใคร ซึ่งจะใช้ถามผู้เล่นทุกครั้ง ให้เด็กต้องแก้ปัญหาที่ถามมาให้ได้
- ถ้าทำจนแตกจะบอกคุณแม่ว่าอย่างไร
- พีพีโดนถามเรื่องพีพีแฉงเลยแก้ปัญหาโดยการไปถามผู้กำกับหมดเวลาหรือยังเพื่อเปลี่ยนเรื่อง
- พีพีกรเสนอเหตุการณ์ที่เป็นปัญหาให้เด็กได้คิดแล้วเสนอแนวทางให้เด็กเลือกตอบ และมีการเฉลยอีกครั้ง

คิดสร้างสรรค์

- แทนที่จะกระโดดข้ามน้องแม็กคิดสร้างสรรค์โดยการเดินไปข้ามเลยไม่ต้องกระโดด

- น้องทีทีมีคำถามที่กระตุ้นให้ฮีกรและผู้ชมได้คิดหลากหลายเพื่อตอบคำถามนั้นๆ โดยฮีกรมีการตอบที่หลากหลายน่าทึ่ง

รายการถ้าคุณแน่อย่าแพ้ ป.4
ประเภท: เกมโชว์

ติดตามเปรียบเทียบ

- เปรียบเทียบให้เห็นความยากและง่ายของปัญหาที่ผู้แข่งขันตอบไม่ได้
- เปรียบเทียบระหว่างทบทับกับไก่ ว่าเหมือนหรือต่างกันอย่างไร
- มีการเปรียบเทียบระหว่างลักษณะของจดหมายปกติดกับอีเมล
- เปรียบเทียบความเหมือนความต่างกันของตลกพุทธเจ้ากับตลกมะลิ

ติดตามในทัศน์

- มีคำถามเพื่อให้เข้าใจถึงการสมมาตรและบอกถึงจำนวนของการสมมาตรของสี่เหลี่ยมจัตุรัสได้ และมีคำอธิบายความหมายเป็นข้อความด้านล่างอีกด้วย
- คำถามมีการเสนอสัญลักษณ์ให้ผู้เข้าร่วมรายการตอบ หลังจากนั้นมีการอธิบายเพิ่มเติมและเฉลยในตอนท้าย
- ให้ความหมายของอนารยะประเทศและอธิบายเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนและเกิดความคิดรวบยอด
- อธิบายเกี่ยวกับทิศต่างๆ ให้เห็นภาพว่าถ้ากางแขนเพื่อให้ง่ายต่อการกำหนดทิศ
- บอกความคิดรวบยอดของสัญญาณไฟจราจรสีเหลืองได้ถูกต้อง
- อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการเกิดโรคปากนกกระจอก และการป้องกันอย่างเห็นภาพชัดเจน
- ผู้แข่งขันอธิบายถึงคำควบแท้และไม่แท้ โดยยกตัวอย่างให้เห็นหลายๆ อย่าง ทำให้เห็นภาพชัดเจน

คิดวิเคราะห์

- พิธีกรถามคำถามสุขศึกษาเมื่อมีการเจ็บป่วยควรใช้ผ้าเย็นหรือผ้าร้อนประคบ -วิเคราะห์ว่าผ้าชนิดใดเหมาะสม มีความเป็นเหตุเป็นผลที่นำมารักษาอาการบาดเจ็บ
- ผู้แข่งขันวิเคราะห์ว่าทำไมดวงอาทิตย์จึงเป็นแหล่งพลังงานที่ใหญ่ที่สุดของโลก และทำไมเลือกตอบว่าดวงอาทิตย์เป็นแหล่งพลังงานที่ใหญ่ที่สุดของโลก (มีข้อความอธิบายคำตอบหลังตอบถูกแล้ว)
- ผู้เล่นวิเคราะห์สถานการณ์แล้วว่าเล่นต่อไปไม่ไหว ก็เลยเลือกที่จะไม่เล่นต่อ
- ผู้แข่งขันวิเคราะห์ถึงเรื่องยางผลไม้ที่สามารถนำไปใช้ในการทำให้เนื้อเปื่อยได้ และดูว่ายางของอะไรน่าจะทำให้เปื่อยได้ดี พิธีกรวิเคราะห์สิ่งที่สำคัญของยางที่ใช้ในการทำให้เนื้อเปื่อยได้จริงๆ และอธิบายให้ฟัง
- มีการวิเคราะห์ถึงลักษณะเนื้อหมูที่ไม่ควรซื้อ และมีการแยกแยะให้เห็นถึงอันตรายชัดเจน และมีการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามอีกด้วย
- พิธีกรถามคำถามว่าป่าที่ผลัดใบในฤดูแล้งแล้วผลัดใบใหม่ในฤดูฝนและตั้งอยู่ในเขตกึ่งแห้งแล้งเป็นป่าอะไร วิเคราะห์ว่าป่าชนิดนี้เป็นป่าอะไร

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

- มีแสดงถึงการนำมะละกอกที่เป็นผลไม้มาทำให้เนื้อนุ่มเปื่อยเร็วขึ้น เป็นการนำมะละกอกที่เป็นอาหารมาทำอีกหน้าที่หนึ่ง
- มีการให้เติมคำภาษาอังกฤษในบริบทที่ต้องคิดหาคำที่มีความหมาย ความหมายสัมพันธ์กับประโยคที่ให้มา
- นำความรู้เรื่องเลขมาใช้คำนวณหาจำนวนหนังสือที่จะเอาใส่กล่องว่าจะต้องใช้กล่องกี่กล่อง
- มีการประยุกต์ใช้แม่สีผสมกันเพื่อให้ได้สีอีกสีหนึ่งที่ต้องการ นอกจากนี้ยังมีข้อความแสดงว่ายังมีอีกหลายสีที่ผสมกันได้ก็สี
- นำความรู้ทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์หาว่าต้องใช้กี่ใบในการใช้แลกรับบัตรต่างชนิดกัน

คิดวิพากษ์

- ผู้แข่งขันบอกว่าลูกน้อยหน้าตก จึงเกิดทฤษฎีแรงโน้มถ่วง แต่พิธีกรไม่เห็นด้วยและให้ความเห็นที่ถูกต้องนำไปสู่ข้อสรุปที่ชัดเจน
- พิธีกรถามว่าไก่เป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ผู้แข่งขันโต้แย้งและให้เหตุผลประกอบ พร้อมกับสรุปว่ากบต่างห่างที่ใช่
- พิธีกรถามให้จุกคิดว่าคำตอบถูกหรือไม่เพราะว่าตอนเรียนนั้นหน่วยเป็นไมล์ อาจจะผิดก็ได้ แต่ผู้แข่งขันก็อธิบายและโต้แย้ง

คิดแก้ปัญหา

- พิธีกรบอกถึงการแก้ปัญหาว่า หากไม่ทราบจริงๆ ก็ควรจะหยุดการตอบคำถามดีกว่า
- ให้ปัญหามาเป็นโจทย์คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับการซื้อขายของแล้วให้หาคำตอบ และแสดงวิธีการแก้ปัญหาให้ดูหลังเฉลย
- พิธีกรสร้างสถานการณ์ให้ผู้แข่งขันได้เจอปัญหาที่จะต้องแก้ โดยมีการนำเสนอทางเลือกได้ด้วย
- เมื่อเด็กที่มาช่วยไม่มั่นใจ ปูจึงเลือกตอบคำถามด้วยตนเอง
- เมื่อไม่มั่นใจ ถ้าตอบไปผิดก็จะได้เงินน้อยลง ผู้แข่งจึงเลือกที่จะหยุด
- ผู้แข่งขันไม่ทราบจะตอบอะไร จึงได้ขอดูว่าเด็กๆ ตอบอะไรกันบ้าง จากนั้นจึงตอบ

คิดสร้างสรรค์

- รายการมีการให้เด็กๆ แสดงท่าทางต่างๆ ตามใจชอบเวลาแนะนำตัว

รายการ 4 Angies สาวแสนซน เทอม 2

ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- เปรียบเทียบตัวละครและการกระทำสิ่งดีและสิ่งไม่ดีให้เห็นอย่างชัดเจน
- เปรียบเทียบฝีมือระหว่างตนเองและเหล่าของตนเอง
- เปรียบเทียบการกระทำของตนเองกับความอัจฉริยะ
- เปรียบเทียบรูปร่างลักษณะของชาวสองชาติที่มีภาษาอังกฤษเขียนได้
- เปรียบเทียบการกระทำสิ่งดีและสิ่งที่ไม่ดีของพวกเขา x-4 และพวก 4 แองจี้
- เปรียบเทียบว่าของแท้ดีกว่าของเก๊

คิดมโนทัศน์

- เนื้อหา มีการนำเสนอความกลัวแบบต่างๆ ให้เห็น และมีการสรุปเรื่องความกลัว
- ไม่ว่าจะประกอบอาชีพอะไร จำเป็นต้องตั้งใจเรียนและรู้เรื่องในศาสตร์อื่นๆ ด้วยเพื่อที่จะเข้าในในเบื้องต้นได้
- มีการสอนเกี่ยวกับการรับประทานอะไรก็ควรกินที่ไม่หมดอายุ โดยยกเหตุการณ์จากเรื่องประกอบ

คิดวิเคราะห์

- ตัวร้ายวิเคราะห์ดูว่าชาวโลกกลัวอะไรเพื่อหาทางปั่นป่วนโลก และมีการออกไปสำรวจหาข้อมูลประกอบด้วย
- 4 แองเจิ้ลร่วมกันวิเคราะห์ว่าครูใหญ่หายไปไหนกัน โดยยกตัวอย่างเหตุการณ์ต่างๆ มาประกอบ
- วิเคราะห์ร่องรอยการหายตัวของครูใหญ่จากรอยเท้าต่างๆ แล้วก็สรุปการหายตัว
- ปิศาจอธิบายเหตุผลที่ทำให้ครูติมเป็นมารเพื่อวางแผนการยึดครองโลกและยึดครองดาวศุกร์ต่อเลย

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

- มีการนำกระเป๋ามาใส่ของที่สำคัญ เพราะได้ยินมาว่า สิ่งอะไรที่สำคัญก็ควรนำมาใส่ในกระเป๋

คิดวิพากษ์

- ตัวละครไม่เชื่อว่าจอมไวร้ายจะเก่งจริงอย่างที่คุยไว้ จึงโต้เถียงกันและมีการพิสูจน์กัน
 - มีตัวละครถูกกล่าวหาว่าเป็นคนทำความผิด แต่ตัวละครอีกตัวบอกว่าไม่น่าใช่ แก้ต่างและหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดนั้น
 - มีการโต้แย้งกันเรียนผู้พิทักษ์โลกไม่จำเป็นต้องเก่งอย่างอื่น แต่ครูก็ให้เหตุผลประกอบว่าจะเป็น และมีการยกตัวอย่างให้เห็น
- ทำให้ต้องตั้งใจเรียน

- มีการโต้แย้งกันว่าทำไมครุฑมีเป็นชาวสุกรแต่ไม่เคยบอก 4 แองจีเลย โต้แย้งและอธิบายข้อเท็จจริง

คิดแก้ปัญหา

- แก้ปัญหาเล็กๆ ก่อความวุ่นวายจากการไม่มีครูใหญ่ จึงช่วยกันแยกกันไปตามหา
- ครุฑมีหายตัวไปพวก 4 แองจีและครูแจ้จึงช่วยกันตามหา

คิดสร้างสรรค์

- คิดเอาว่าเมดบิวคือยาถ่ายท้องและยาล่องหน
- เอาไม้เรียวไปทำเป็นจรวด
- พวก 4 แองจี นำกระบอกระบายเสียขนาดยักษ์มาช่วยเพิ่มพลังของกาลละแม

รายการ 12 ราศี

ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- เปรียบเทียบระหว่างคนไม่ดีที่ชอบใช้กำลังกับคนดีที่ใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาก็เห็นถึงผลที่ได้รับในภายหลัง

- เปรียบเทียบข้อแลกเปลี่ยนจากการทลายปัญหาถ้าวัวทลายไม่ถูกหนุได้เนยแข็ง ถ้าทลายถูกวัวก็ต้องเสียอะไร

- เปรียบเทียบสาเหตุของการทำแผนที่หายไประหว่างหนุกับวัว (หนุทำหล่นหายส่วนวัวเผลอกินเข้าไป)

- เปรียบเทียบให้เห็นถึงความเกียจคร้านของวัวกับภาพของหอยทากที่วิ่งแข่งวัว

- หนุและวัวเปรียบเทียบเสียว่าเหมือนเด็กเพราะว่าชอบดูการ์ตูนโดราเอมอน

- เปรียบเทียบขนาดของพวกหนุกับยักษ์หิน

คิดมโนทัศน์

- มีการให้ข้อคิดว่าการดูแลพ่อแม่เป็นเรื่องสำคัญกว่าการออกไปข้างนอก

- มีภาพของพวกนักเลงเป็นผู้คุมการเล่นพนัน สร้างความคิดที่ว่าการเล่นพนันเป็นสิ่งไม่ดี

- หนุอธิบายคำว่า "มันส์ มันส์" หมายความว่าสนุกสนานไม่ได้หมายความว่าหัวมัน

- จบตอนบทพากย์บอกว่า "อย่าเหย่เสียหัว" "อย่าเหย่เสียหลัง" พร้อมทั้งให้ความหมายว่าอย่าอยู่กับผู้มีอำนาจมากกว่า

- วัวบอกหนุว่า "การช่วยเหลือคนอื่นเป็นสิ่งที่ดี ไม่มีใครที่ไม่มีเวลาร่างจนไม่สามารถช่วยเหลือคนอื่นหรอก"

- การเป็นพี่น้องร่วมสาบานมีจุดหมายร่วมกัน มีสุขร่วมเสพ มีทุกข์ร่วมต้าน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

คิดวิเคราะห์

- หนุบอกว่า 2 เสียงจากทั้งหมด 3 เสียง เห็นด้วย แสดงถึงความเป็นเอกฉันท์ให้ออกเดินทางไปพร้อมกัน 3 ตัว

- หนุกับวัวคุยกันว่าเสียเป็นผู้มีพระคุณจึงต้องช่วยเหลือ

- หนุมีความสุขเพราะว่าวัวชมว่าหนุคอยช่วยเหลือตอนเดินทางมาด้วยกัน

- มีการวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้ที่เหมาะสมจะไปคัดเลือกเป็นเทพ และในที่สุดก็ได้ผู้ที่เหมาะสม

- แมวเกรไต้ยีนเสียงคำรามและเงาตะคุ่มจากด้านหลังพากันวิเคราะห์ว่าเป็นตัวอะไร

- สัตว์ทั้ง 3 คิดวิเคราะห์ว่าเสียงดังที่ได้ยินมาจากภูเขาเป็นเสียงอะไร

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

- หนูเดินทางไปกับวัว หนูไม่เดินเองใช้วิธีการเกาะติดกับหางวัวแทนการเดิน

คิดวิพากษ์

- คำว่า "ชีวิตมันๆ" วัวคิดถึงหัวมันส่วนหนูคิดถึงความสุขสนานของชีวิต ซึ่งแต่ละคนนั้นต่างคิดไปคนละอย่างตามพื้นความคิดของตนเอง
- เกิดความขัดแย้งที่หนูบอกว่าแม่วัวดู แต่วัวกลับบอกว่าแม่ไม่ดู พร้อมทั้งให้เหตุผลว่าแม่ไม่ได้ดูแต่เพราะแม่ทุกคนอยากให้ลูกได้ดี แต่กระนั้นตัววัวก็จรรโลงตัวเอง

คิดแก้ปัญหา

- ที่สวรรค์เมษิญาปัญหาไม่มีเทพสำหรับคอยดูแลโลกมนุษย์ เทพจึงคิดหาแนวทางการแก้ปัญหา
- จำลองเหตุการณ์ที่มีปัญหา มีระหว่างใช้กำลังกับใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาคือ ตัวละครเลือกที่จะใช้ปัญญาแก้ไขปัญหาคือ
 - แสงจ้าไม่สามารถอ่านหนังสือได้จึงมีการแก้ปัญหาโดยการใส่แว่นกันแดด
 - หนูเงินหายไปหมดจึงได้ไปหาปลาเพื่อทำเป็นอาหารแทนการซื้อด้วยเงิน
 - หนูให้เพื่อนแก้มตายเมื่อเจอยักษ์เช่นเดียวกับตอนที่เจอหมีแล้วแก้มตาย
 - พวกหนูกำลังจะโดนเหยียบจึงแก้ไขปัญญาโดยการขอเวลานอก

คิดสร้างสรรค์

- หนูมีความคิดที่ว่าขึ้นไปนั่งบนหัววัวขณะเดินทางเพื่อจะได้ไม่ต้องเดินเอง เป็นการทุ่นแรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ เวทีกาล
ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- เปรียบเทียบขนาดของช้างว่าเล็กกับใหญ่เป็นอย่างไร
- เปรียบเทียบคำสองคำ ที่มีความหมายเหมือนกัน
- เปรียบเทียบให้เห็นความซึ้งที่ซึ้งจะทำลายความดีในตอนสุดท้าย

คิดมโนทัศน์

- อธิบายเรื่องเกี่ยวกับกล่องดวงใจให้เห็นภาพชัดเจน แล้วมีตัวอย่างประกอบด้วย

คิดวิเคราะห์

- วิเคราะห์สาเหตุว่าทำไมนางเอกถึงได้โดนงูพิษตามล่าอยู่ตลอด
- มีการวิเคราะห์ถึงว่าจะใช้วิธีอย่างไรจัดการกับพวงงูที่มาทำร้ายนางเอก
- มีการวิเคราะห์ว่าทำไมพระเจ้าตาถึงหายไป ไม่อยู่ที่ทำงาน และวิเคราะห์ว่าเป็นสาเหตุที่

ทำให้นางเอกต้องตาย

คิดสังเคราะห์

- มีการนำส่วนต่างๆ รวบรวมกันหลายๆ อย่าง มีทั้งวิธีการและอุปกรณ์ เพื่อสุดท้ายแล้ว จะทำให้เกิดการชุบชีวิตได้

คิดประยุกต์

- มีการนำเอาโถ มาประยุกต์ทำเป็นโถ๊ะสำหรับให้พระเจ้าตาขึ้นไปยืน

คิดวิพากษ์

- มีการโต้เถียงถึงสาเหตุว่าทำไมลูกสาวจึงไม่มีความสุข โดยแต่ละคนก็ยกเอาเหตุผลที่ น่าเชื่อถือมาได้แย้งกัน
- วิพากษ์กันถึงเหตุที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ทำให้นางเอกเสียชีวิต และมีการโต้แย้งกัน ทำให้นึกขึ้นได้ว่ามีเหตุเกี่ยวโยงกัน

คิดแก้ปัญหา

- นางเอกโดนพิษงูและพระเอกได้คิดหาวิธีการเพื่อแก้ปัญหาเพื่อรักษาพิษงูนั้นๆ
- เมื่อพระเอกไม่สามารถแก้ปัญหาได้จึงตัดสินใจที่จะเดินทางไปหาผู้ที่เก่งกว่า เพื่อให้ช่วยแก้ปัญหา
- มีสถานการณ์ที่ต้องเจอกับงูพิษ ซึ่งก็ต้องวิ่งหนีไว้ก่อน
- แก้ปัญหาไม่มีผงขี้เถ้าด้วยการเอาเส้นผม ในตุ๊กตาที่เคยใช้หลอกล่าศัตรูมาใช้ในการชุบชีวิตแทน

คิดสร้างสรรค์

- บั้นปางให้เป็นนางเอกเพื่อให้งูหลงคิดว่าเป็นตัวจริงแล้วงูก็เลยตามไป
- มีการสร้างสรรค์ขั้นตอนการชุบชีวิตของพระเจ้าตาให้ลูกศิษย์ดู
- มีการใช้ก้านบัวเป็นอุปกรณ์ช่วยในการดำน้ำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ สามเกียรติ
ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- อย่างทำแค้นนิ่งเหมือนตายไปแบบนี้เลย (เทียบว่าความนิ่งคือความตาย)
- นางสีตาทูต "โอ! พระผู้เป็นเจ้า ทำไมพระองค์ทรงลี้ชีวิตในชีวิตพวกเราได้รับทุกขเวทนา เช่นนี้ ข้าต้องสูญเสียพระสวามีและน้องรักพร้อมกันถึงสองคนเช่นนี้ แล้วข้าจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร" ซึ่งการสูญเสียของที่รัก เทียบกับการอยู่แบบไร้ชีวิต

คิดมโนทัศน์

- มีการให้คติเกี่ยวกับความดีอยู่ตลอด

คิดวิเคราะห์

- เมื่อเป็นเช่นนี้คงต้องใช้กระบวนการยุติธรรม (แยกร่าง กายา): เป็นยักษ์หลายๆ ตัวซึ่งเป็นร่างจำแลง
- เมื่อพระรามตายไปเช่นนี้ น้องสีตาก็สิ้นคนรักแล้ว นางตกเป็นของข้าโดยไม่ต้องสงสัย
- นกแหร่ง อีกา บินผ่านเหนือกองทัพรเรา ถือเป็นลากร้าย

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

ไม่ปรากฏ

คิดวิพากษ์

- พระสวามีของข้าสิ้นชีวิตแล้ว และน้องลักษณณ์ก็เช่นกัน ถ้าเป็นอย่างนี้ข้าขอฆ่าจะดีกว่า อย่าด่วนคิดสั้นสิ สามีของข้า (พิเภก) เคยบอกว่าพระรามจะสังหารทศกัณฐ์ แล้วแบบนี้ พระราม จะตายได้อย่างไร

คิดแก้ปัญหา

- กองทัพวานรมาบุกตะลุยกองทัพยักษ์ตายเป็นจำนวนมาก สงสัยต้องใช้จักรแก้วเสียแล้ว
- แก้ปัญหาในการป้องกันกองทัพวานรโดยการให้วิรุณมุขมาเป็นกำลังป้องกันไว้ก่อน ในระหว่างที่พิธียังไม่เสร็จ

- ชมพูพาน บอกว่า ยาแก้พิษศรพระพรหมมาศอยู่ที่เขาอาวูร ซึ่งมีจักรกลดมนตลอดเวลา ถ้า พระรามบอกว่าต้องการใช้จะหยุดมนทันที

- เขตกรุงลงกาไม่เหมาะที่จะวางเขาอาวูรลูกนี้ ขอให้ท่านเหาะลงแล้วให้ลมหอบเอา สมุนไพรมัดมัดพวกเขาเหล่านั้น แค่นี้พวกเขาก็ฟื้นคืนสภาพได้แล้ว

- อินทรชิตห้ามตายบนพื้นดิน เพราะจะทำให้เกิดไปบรรลัยกัลย์ทั่วแผ่นดิน ดังนั้นพิเภก จึงให้นำพานแก้วทิพย์จากพระพรหมมารองศรืษะของอินทรชิตด้วย

คิดสร้างสรรค์

- ใครใช้มนตราเรียกข้ามา... "พญานาคต้องมนตร์สะกด คลายพิษลงบนศร ... เพื่อเป็นการเริ่มพิธีชุบศร" ถือเป็นฉากพิธีกรรมที่ให้เกิดการคิดสร้างสรรค์

- แปลงกายเป็นพระอินทร์ แปลงกายเป็นช้างเอราวัณ เพื่อที่จะได้ใช้โอกาสนั้น แผลงศร ทำลายมัน ... เป็นกลยุทธ์ที่ซี้โกง เอ้ย ล้ำลึกจริงเลย อินทรชิตลูกพ่อ

- ก่อนที่อินทรชิตจะไปปลุกเสกร่างกายให้เป็นอมตะ ฆ่าไม่ตาย ก็ได้สร้างกลศึก โดยให้ทหารแปลงการเป็นนางสีดา แล้วฆ่าให้พวกพระรามดู เพื่อให้พวกพระรามเสียใจจนไม่เป็นอันทำอะไร

รายการ นางาศิษย์เจ้าแม่กวนอิม
ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- ความชั่วไม่คงที่ ความดีสลับกัน ดังนั้นเกิดเป็นคน หมั่นทำความดี จะมีเทพคุ้มครอง
- ทำอะไรซักอย่างซี ลงพื้นที่ก่อน เราไม่มีปีกเหมือนเจ้าเมฆา เจ้าวอกบินไม่ได้ นางาก็บินไม่ได้เหมือนกัน พวกท่านพี่ไม่มีลูกไม่เข้าใจถึงความรู้สึกของข้าหรือ
- เจ้ามนุษย์นางาเป็นมนุษย์ตัวเล็กกระเบียดเดียว จะสู้ขุนพลเขียวเพชรได้อย่างไร
- โบราณท่านว่า"พวกลิง จองหอง พองชน"
- นี่หรือเว่ยเจ้านางา ชาติกรที่สังหารลูกข้า ดูเหมือนเจ้าเพิ่งจะอดนมมาไม่กี่วันเองนี่ว่า
- เปรียบเทียบเหตุการณ์ครั้งก่อนที่นางามาสู้แล้วแพ้ จึงหนีออกมา แต่ตอนนี้เจอกันอีก ไม่ปล่อยให้หนีเหมือนครั้งก่อนแน่
- เปรียบเทียบจิตใจของมังกรที่มีฤทธิ์เดชและมีนิสัยชั่วเหมือนเสือร้ายกินคน ต้องจำไว้ให้ดี

คิดมโนทัศน์

- พ่อกับแม่รักเจ้า เจ้าจะต้องเชื่อฟังพ่อแม่ ก็ได้จะต่อไปนี้ข้าจะเชื่อฟังพ่อแม่
- ยังไงเจ้าก็ยังเป็นเด็กในสายตาแม่ สติปัญญาของเจ้ายังเยาว์นัก...เชื่อแม่เถอะลูก อย่าออกไปเลย
- แบ่งให้เล่นบ้าง...เค้าเรียกว่า เป็นคนมีน้ำใจ

- "เจ้าจะต้องได้รับผมกรรมที่ได้ทำไว้แน่เจ้านางา" ทำให้เห็นความคิดเกี่ยวกับเรื่องบาปบุญคุณโทษ

- เจ้าแม่กวณโหมทบทวนสิ่งที่นางาต้องปฏิบัติคือ เมตตา กรุณา ขันติ อุตุน และมีความกตัญญู

คิดวิเคราะห์

- เห็นไหม เหมือนที่พ่อทนายไว้ไม่มีผิด ว่าเมืองเราจะต้องเดือดร้อน เพราะเด็ก ปีสานั้น
- พญานาคต้องเสียลูกไปก็เพราะนางา ใครจะไปยอมเจรจากับเรา เรื่องของเรื่องก็มีแต่

ต้องแลกชีวิตกัน

- เป็นไม่ได้หรอก ใครจะส่งลูกออกไปให้พญานาคมันฆ่า ขุนพ้านี่ถึงอย่างไรก็รักลูกของมัน
อยู่ดี

- ฉากที่เหล่าสัตว์น้ำ ถกเถียงกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่นางาถูกจับตัวไป ซึ่งแต่ละตัวได้
วิเคราะห์ถึง-เหตุผลว่าทำไมถึงถูกจับตัว แล้วนางาจะเป็นอย่างไร (เช่น เจ้าพญานาคราช(มัน) ชัด
คำสั่งพระอิศวร เลยจับตัวนางาลงน้ำไป หรือนางาต้องถูกฆ่าตายแน่เลย) เป็นต้น

- นางาคิดดูเหตุการณ์ที่ผ่านมา ซายน้อยหญิงน้อยไม่เคยไม่ช่วยในยามลำบาก และยังมี
ขบวนการฆ่าพญานาคอีก แสดงว่าทั้งคู่ไม่ใช่พวกตน

คิดสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คิดประยุกต์

- เอาพรหมที่ใช้เหาะไปมัดตัวพญานาค

คิดวิพากษ์

- ตัวเล็กกว่าแต่ไม่เคยตัวหอรอก ได้แย้งกันและยกเหตุผลมาอ้าง
- เจ้านางาคงไม่ใช่เด็กมนุษย์ธรรมดา มันอาจจะเป็เด็กปีศาจมันถึงมีอิทธิฤทธิ์เดชขนาด

สังหารขุนพลเขียวเพชรของเราได้ นับประสาอะไรกับอัคคีนาคา

- เจ้ารักแต่ลูกของเจ้า เคยคิดถึงลูกคนอื่นบ้างไหม

- นางาไม่เห็นด้วยที่จะปล่อยชีวิตของพญานาค และอธิบายเหตุผลประกอบ

คิดแก้ปัญหา

- ฝึกปรีอวิทย์อายุตรีให้เลิศล้ำเหนือใคร จะได้ใช้เป็นอาวุธปราบอธรรมให้สิ้นไป ผดุง
คุณธรรม

- เรื่องนี้ เป็นเรื่องใหญ่โตมาก ลูกต้องเชื่อฟังพ่อกับแม่ ลูกลงไปอยู่ที่ห้องใต้ดิน น่าจะ
ปลอดภัยกว่า

- ในเมื่อเจ้าเมืองเชื่อพ่อ พ่อก็ย้ให้เจ้าเมืองออกไปสู้กับพญานาคเลยซิ มันจะได้ถูก
พญานาคฆ่าตายไปก่อน แล้วพวกพญานาคก็จะจัดการนาคาเอง

- ยังไงข้าก็ต้องปรึกษากับท่านโหราจารย์ก่อน เพราะท่านเป็นผู้รู้ชะตาบ้านเมือง บางที
ท่านอาจจะแนะนำหาทางออกให้เราได้

- นาคาแก้ปัญหาโดยใช้เมตตา กรุณา ชันติ อุดทน

- ฉากที่ นาคาคิดว่าจะลงไปใต้บาดาลอย่างไร เลยไปหาพวกสัตว์น้ำ แล้วเอาใจพวกสัตว์
น้ำ ทำให้หมอม้าน้ำผู้ยังรู้กวิธีที่จะลงไปสู่ใต้บาดาลให้ "พวกที่รู้บ้างไหม ทำอย่างไรนาคาถึงจะ
เจอกับพญานาคราชที่สี่นะ

- พญานาคสู้ไม่ได้แล้ว จึงหาทางเอาตัวรอด โดยการไปขอร้องให้เจ้าแม่กวนอิมช่วย

คิดสร้างสรรค์

- พี่นาคามีเพื่อนเป็นนก เป็นลิงพูดได้จะได้ไม่เหงา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการ จอมขมนมนตรา 2

ประเภท: การ์ตูน

คิดเปรียบเทียบ

- เปรียบเทียบการแก้ปัญหาที่ดี และไม่ดี โดยมีภาพมาให้เปรียบเทียบ
- เปรียบเทียบครุฑพยาบาลของโรงเรียนนากลัวเหมือนยักษ์มาร มีเข็มฉีดยาใหญ่ๆ นากลัว
- เปรียบเทียบท่าเต้นที่สวยงามของมนตราว่าสวยเหมือนนางฟ้า "ถ้าได้เต้นคู่กันกับขนมเหนียวคงดีแน่ๆ เลย"
- "นี่เราแพ้เด็กตัวเล็กๆ ได้อย่างไรกันนี่"
- เปรียบความอิจฉา เป็นหินปีศาจชื่อจิดดา
- เปรียบเทียบแคโรทปกติกกับที่ใส่ในไข่เจียว ให้สารอาหารเหมือนกัน แต่กินง่ายกว่า

คิดมโนทัศน์

- "รู้อย่างนี้เชื่อฟังครู พ่อแม่ เล่นกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัยก็ตีหรืออก ไม่โกรธไม่อิจฉาเพื่อน" ขนมเปียกปูนกล่าว ขณะกำลังจะตกลงมา ขณะนั้นก็มีการให้ดูย้อนด้วย
- "ที่สำคัญกินข้าวเสร็จอย่าไปวิ่งเล่นทันที ต้องนั่งพักให้อาหารย่อยก่อน แล้วก็อย่ากินเยอะกินเร็วเหมือนหน้าบาป มันก็เลยไม่ย่อย ย่อยยาก พ่อย่อยยากท้องก็เลยอืดไงเล่า อย่างนี้ไม่ดี อย่าเอาอย่าง พอยท้องอืดก็ปวดท้อง ก็ต้องกินยาฉีดยาอีก แล้วก็ต้องนอนพักผอน อดวิ่งเล่นเลยไซ้ใหม่"
- สรุปว่าผักมีประโยชน์อย่างไร จึงควรรับประทาน

คดีวิเคราะห์

- “สงสัยจะกินเยอะไปแน่ๆ เลย แถมยังเคี้ยวไม่ละเอียดอีกด้วย อย่างนี้ต้องพาไปโรงพยาบาล”

- ท่านพญายมอธิบายรายละเอียดของปีศาจหินซีอิ๊จจา 2 ว่าต่างจาก 1 อย่างไร
- ท้องฟ้ามืดครึ้ม จึงตรวจดูจากเครื่องวัดปีศาจ พบว่ามีปีศาจซีอิ๊จจาอยู่ใกล้ๆ
- จำแนกข้อมูลของตำลึง เช่น สารอาหาร ประโยชน์ นำไปทำอะไรได้บ้าง
- “ขณะนี้เหลือเวลาอีกไม่มากแล้ว จะต้องเร่งมืออย่างด่วน”

คดีสังเคราะห์

ไม่ปรากฏ

คดีประยุกต์

ไม่ปรากฏ

คดีวิพากษ์

- ตะอย่างนี้สวยมากเลยได้ 100 คะแนนเพราะสไลด์ด้วย “นี่ไม่ใช่โบว์ลิ่งนะจะได้มีสไลด์” “น่าบปได้แย่ง

- “ทำไมเข้มถึงไม่กินผักล่ะ” ก็กินแล้วไง กินเค้กที่ใส่สตอเบอร์รี่เป็นพืชเหมือนกันไง จากนั้นน่าบปก็ได้แย่งอีกว่ามันไม่เหมือนกัน มีภาพประกอบด้วย ผลไม้กับผักให้สารอาหารไม่เหมือนกันนะ ลองทานผักดูสิ

คดีแก้ปัญหา

- “น้องเคยเจอเหตุการณ์ที่เพื่อนตีลูกแบตมาโดนหน้าเราบ้างหรือเปล่าครับ และน้องๆ ทำอย่างไร” มีข้อให้เลือกตอบด้วย

- “หากน้องๆ เป็นเพื่อนของน้องผู้หญิงที่พูดไม่เพราะ น้องๆ จะทำอย่างไรครับ” และมีคำตอบให้เลือกแก้ปัญหา

- “ถ้าน้องๆ มีการบ้านเยอะมาก แต่อยากเล่นกับเพื่อน น้องๆ เด็กดีจะอย่างไรครับ” จากนั้นก็เสนอแนวที่ให้เลือก

- เจอปีศาจหินซีอิ๊จจา ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงไปปรึกษาท่านพยาม

- “ถ้าเพื่อนอยากได้ของเล่นที่สวยๆ เหมือนของเพื่อนๆ เพื่อนจะอย่างไรดีเจ้าคะ” จากนั้นก็เสนอแนวทางให้เลือก.

คิดสร้างสรรค์

- แครอทที่เป็นผักเข็มไม่กินเด็ดขาด น้ำพอกฝรั่งจึงเอามาใส่กับไข่เจียว ทำให้เข็มชอบทานได้

รายการนะโม ฮีโร่ผู้น่ารัก

ประเภท: ละคร

คิดเปรียบเทียบ

- มีการเปรียบเทียบชีวิตจริงกับรายการในโทรทัศน์ว่าในอดีตยังมีไดโนเสาร์ได้ แล้วที่นี่คืออีกมิติหนึ่ง ในอดีต (สมัยอยุธยา) ก็ย่อมจะมีได้เดือนยกษัตริย์ได้เหมือนกัน

๑ - คุณครูจำเปรียบเทียบว่าในละครกับชีวิตจริงไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการแสดงผาดโผน หากเป็นในละครกระโดดจากที่สูงอาจจะไม่ได้รับบาดเจ็บ แต่ถ้าเป็นชีวิตจริงอาจทำให้บาดเจ็บขาหักได้

- "หน้าตาแบบนี้ไม่บอกก็รู้ว่าเป็นเด็กวัด" เป็นการเปรียบเทียบลักษณะที่เห็นภายนอกของบุคคลกับบุคคลที่มีรูปธรรม คือ เด็กวัด กล่าวคือมีการเปรียบเทียบรูปพรรณสัณฐาน

- คุณครูจำเปรียบเทียบการแสดงเป็นฮีโร่ของครูวิทยุกับเหตุการณ์ที่เด็กๆ เลียนแบบพฤติกรรมของฮีโร่ แล้วได้รับอันตราย โดยเห็นว่าการเป็นฮีโร่อาจเป็นผลเสียมากกว่าผลดี

คิดมโนทัศน์

- มีการแข่งขันกันทำนา โดยท่านเสมา เป็นผู้อธิบายกติกาซึ่งเป็นวิธีการปลูกข้าวนาดำ โดยปักต้นกล้าลงดินเป็นกอ กอละ 4-5 ต้น เว้นระยะห่างกันกอละ 2 คืบ
- นะโมสอนหนูคุณก็ ว่า ต้นหมามูย คือ พืชชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อโดนผิวจะทำให้คันเคะเยอ
- พ่อของคุณก็บอกนะโมว่าการโกหกก็สามารถทนรกได้ แม้ว่าจะยังไม่ตาย ซึ่งก็คือการทนรกในใจ มันเกิดจากการที่เราไปโกหกคนอื่นคนนั้น กลัวว่าคนอื่นจะจับโกหกเราได้ สุดท้ายเกิดเป็นความหวาดระแวง ความรู้สึกเหล่านี้ก็เหมือนทนรกทั้งเป็น ซึ่งก็คือทนรกในใจ
- “ลูกประคบของหลวงพ่อใช้ได้ผลทุกที่เลยครับ” “ก็ไม่มีอะไรมากหรอกแค่เอาไพลสดมาตำผสมเกลือนิดหน่อยทำเป็นลูกประคบ แล้วเอาไปอังน้ำร้อน แค่นี้มันก็เป็นยาแก้ฟกช้ำดำเขียวได้” เป็นการอธิบายถึงวิธีการทำลูกประคบ และสรรพคุณของไพล เป็นการอธิบายเชื่อมโยงสาระอย่างเป็นลำดับขั้น

คิดวิเคราะห์

- ท่านเสมาบอกว่าให้ทุกคนปิดตาแล้วให้พ่อของคุณก็จับพานะพุงชนต้นไม้ ประตุมิติจะเปิดออก และสามารถทะลุกลับสู่มิติปัจจุบันได้ โดยนะโมวิเคราะห์ว่าหากปิดตาแล้ว จะมองเห็นทางได้อย่างไร
- ท่านเสมาวิเคราะห์ชุดของพวกทหารพม่า ว่าเหมือนชุดที่หายไป แสดงถึงการวิเคราะห์ว่าทหารพวกนี้เป็นมิชฉาชีพที่แต่งตัวปลอมตัวมาเป็นทหารพม่า
- คุณครูจำให้เหตุผลว่าการที่ครูวิทยุตัดสินใจรับแสดงละครเป็นคุณครูซึ่งเป็นฮีโร่ของนักเรียน แม้ว่าจะได้รับความชื่นชมในฐานะฮีโร่ก็ตาม แต่ก็อาจนำไปสู่พฤติกรรมการเล่นแบบเหมือนที่เด็กๆ เคยเลียนแบบกระโดดจากที่สูงเหมือนในทีวี ดังนั้นเป็นผลเสียมากกว่าผลดี
- พ่อของคุณก็และนะโมร่วมกันวิเคราะห์ความผิดปกติของแม่คุณก็ โดยสังเกตจากสีหน้าที่ซีดและอาการลนลานของแม่คุณก็แล้วสรุปว่าต้องมีเรื่องผิดปกติเกิดขึ้นแน่ แม่ของคุณก็แก้ตัวโดยการโกหกว่าสบายดี ไม่เป็นอะไรเลย นะโมจับได้ว่าไม่ใช่แน่ๆ จึงยกสภาชีวิตขึ้นมากล่าว
- คุณครูจำเห็นพฤติกรรมของเด็กหลายๆ คนในโรงเรียนมีพฤติกรรมชอบเล่นผาดโผนกระโดดจากที่สูงกันมากขึ้น จึงวิเคราะห์ว่าเป็นพฤติกรรมที่เลียนแบบมาจากการดูละครที่มีซูเปอร์ฮีโร่ แล้วจึงเชื่อมโยงไปถึงการจะแสดงละครเป็นฮีโร่ของครูวิทยุทำให้ครูจำสรุปว่าการแสดงเป็นซูเปอร์ฮีโร่ไม่ใช่เรื่องที่น่าชื่นชม มีแต่จะทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่อันตราย

คิดสังเคราะห์

- จากการที่พ่อคุณก็ซื้อกับข้าวมือเย็นกลับมา โดยให้เหตุผลว่าหากแม่ไม่ทำกับข้าวไว้จะได้ไม่ต้องมานั่งทำกับข้าวกันอีก ทำให้นะโมคิดได้ว่าพ่อของคุณก็มีความรอบคอบ แล้วพุดออกมาว่าบุคคลควรตั้งอยู่ในความไม่ประมาท

- นะโมดูบทละครที่ปรับแก้ที่มีฉากความรุนแรงแล้วนึกถึงคำสอน ของครูจำ และคำสอนของหลวงพ่อก็คือ การใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ก่อให้เกิดความสุข นะโมจึงเอาบทละครนั้นทิ้งไป

คิดประยุกต์

- นะโมได้ทำการนำวัสดุเหลือใช้และวัสดุจากธรรมชาติมาประกอบกันเป็นของเล่น โดยประดิษฐ์รถเลื่อนไว้เข็นเล่น จากโครงรถเข็นเก่าๆ และถังไม้ขนาดใหญ่ สำหรับเด็กขึ้นไปนั่งแล้วผลัดกันเข็น ได้ความสนุก และเป็นของเล่นที่ไม่อันตราย

- นะโมคิดได้ว่า ต้นหมามุ่ย มีฤทธิ์ทำให้ผิวหนังคัน จึงคิดที่จะนำมาใช้ป้องกันตัวจากทหาร (ใจร) ที่จะมาลักพาตัวนะโมและคุณก็

- นะโมจำที่พ่อของคุณก็บอกไว้ว่าให้สังเกตเหตุร้ายหรือใจผู้ร้ายจากพิรุณและความผิดปกติของเหตุการณ์ เมื่อมาที่บ้านจึงพบว่าประตูรั้วบ้านเปิดอยู่ จึงเกิดการเชื่อมโยงกับความรู้อันที่พ่อของคุณก็เล่าให้ฟังว่าอาจมีเหตุร้ายเกิดขึ้น

- ในเนื้อเรื่องมีภาพการนำตุ่มน้ำหนัก (เวจ) มาหมนในท่าทางแปลกๆ ต่างจากที่ใช้ยกแบบปกติ แล้งจึงมีบทพูดว่า "การออกกำลังกายด้วยท่าใหม่ๆ จะทำให้ระบบสั่งการของเส้นประสาทดีขึ้น กล้ามเนื้อแข็งแรงมากขึ้น ดินะ ลองดูสิ" เป็นการคิดประยุกต์โดยการนำตุ่มน้ำหนักที่ปกติใช้ยกเพียงอย่างเดียว มาการบริหารในท่าทางอื่นๆ เพื่อให้สามารถบริหารกล้ามเนื้อส่วนอื่นๆ นอกจากแขนได้ด้วย

- "ถ้าไม่เอามาทำเป็นลูกประคบ เราก็คั้นน้ำนำมาทาแก้เคล็ดขัดยอกได้ครับ หรือว่าจะเอามาทำเป็นน้ำมันไหลเก็บไว้ทาถูกนวดก็ได้เหมือนนะครับ เป็นการแปลงสภาพสมุนไพรให้สามารถนำมาใช้ได้"

คิดวิพากษ์

- นะโมพุดกับพ่อของคุณก็ในเรื่องที่กุเหตุการณ์เรื่องการทะเลาะวิวาทขึ้นว่าเป็นการโกหกซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ดีผิดศีลธรรม เป็นบาป โดยที่พ่อของคุณก็ให้เหตุผลว่าเหตุการณ์ในครั้งนี้ไม่ได้เป็นการตั้งใจโกหก แต่เป็นเพราะเหตุการณ์พาไป

- เด็กๆนักเรียนในโรงเรียนที่นะโมเรียนนั้น มีพฤติกรรมการดูรายการทีวี แล้วนำมาเลียนแบบตาม ซึ่งคุณครูจำเป็นผู้ได้รับผลกระทบบาดเจ็บจากการวิ่งเข้าไปรับนักเรียนที่กระโดดลงมาจนได้รับบาดเจ็บ ครูจำจึงถามเด็กๆ ว่าเหตุใดจึงกระโดดลงมา โดยเด็กๆ มองว่าฮีโร่ในทีวีมักจะมีความสามารถพิเศษกระโดดลงมาจากที่สูงได้โดยไม่เป็นอันตราย และได้รับความชื่นชมจากคนรอบข้าง ซึ่งคุณครูจำได้ชี้ให้เด็กๆ เห็นว่าจากเหตุการณ์เมื่อสักครูหากคุณครูจำไม่วิ่งไปรับ คนที่บาดเจ็บก็คือตัวนักเรียนเอง ในครั้งนี้ทั้งครูจำและเด็กๆ จึงได้ข้อสรุปว่า พฤติกรรมเลียนแบบทีวีอันจะนำมาซึ่งการเลียนแบบที่ผิดๆ อาจนำมาซึ่งความเสียหาย

คิดแก้ปัญหา

- นะโมและคุกกี้นำต้นหอมมูยโยนใส่ทหาร ทำให้ทหาร (โจร) เกิดอาการคันอย่างรุนแรง ไม่สามารถตามมาจับตัวเด็กทั้งสองได้ทัน และเมื่อทหารวิ่งตามมาจะจับตัวเด็กทั้งสองเป็นครั้งที่ 2 นะโมและคุกกี้ช่วยกันโยกสะพานไม้ไม่ให้สะพานโยกจนทหาร (โจร) ตกลงไปในน้ำ ทำให้เด็กทั้งสองรอดพ้นจากการถูกจับตัวเป็นครั้งที่ สอง

- ท่านเสมาและพ่อคุกกี้แก้ปัญหาที่นะโมจะจับโกหกเรื่องกลับสู่มิติปัจจุบันได้ โดยการพูดให้นะโมคล้อยตามว่าระหว่างอยู่ที่นี้กับกลับบ้านให้เลือกเอา และพ่อคุกกี้บอกว่าไม่ต้องห่วงว่าจะมองไม่เห็นทาง เพราะตนเป็นตำรวจฝึกมาเป็นอย่างดี

- คุณครูจำซึ่งรู้เรื่องราวที่พ่อกับท่านเสมาช่วยกันโกหกเรื่องทะเลมิติ ได้ช่วยแก้ปัญหาเฉพาะหน้าตอนที่แม่ของคุกกี้จะตามพ่อคุกกี้ไปจับปลาแล้วอาจจับโกหกได้ โดยการบอกให้แม่คุกกี้อยู่เฝ้าเด็กๆ ที่บ้าน เชื่อว่าอาจจะมีโจรกลับมาลักพาตัวเด็กๆ อีก

- ท่านเสมาคิดวิธีช่วยเหลือพ่อคุกกี้จากเหล่าทหารโจรโดยการวิ่งไปตามเพื่อนที่ซุ่มศิลปะการฟันดาบอยู่ให้มาช่วย โดยบอกว่าให้มาทวงชุดทหารที่หายไปคืน ทำให้เจ้าของค่ายดาบเกณฑ์พวกมาช่วยเหลือพ่อของคุกกี้ และสามารถจับพวกทหารโจรได้สำเร็จ

คิดสร้างสรรค์

- นะโมประดิษฐ์รถถัง โดยการนำถังไม้มาประกอบกับรถเข็นเก่าๆ เป็นของเล่นที่สนุก ใช้วัสดุจากทรัพยากรธรรมชาติ

- "ครูมีเครื่องวัดความเร็วของกระแสดมหรือเปล่าครับเมื่อเวลาที่ผมวิ่งเข้าเส้นชัยจะได้รู้ความเร็วที่แท้จริงของผมว่าอยู่ที่เท่าไร" เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดแปลกใหม่ของผู้พูดที่แตกต่างจากความคิดของผู้อื่น

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายชนาวัดน์ วายจุต. เกิดเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ.2524 ที่จังหวัดจันทบุรี

สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนศรีหฤทัยขลุง จันทบุรี

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมต้นจากโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จันทบุรี

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนเบญจมราชูทิศ จันทบุรี

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2546

เข้าศึกษาระดับปริญญาโท สาขาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย